APOSTOLUL

REVISTA CADRELOR DIDACTICE
Editată de Sindicatul din Învăţământ şi Cercetare Neamţ

SERIE NOUĂ, ANUL XXI, NR. 220
http://apostolul.slineamt.ro

aprilie 2019

Sub semnul triplei sărbători

Miercuri, 27 martie 2019, Sala de Conferinţe a Grand Hotel Ceahlău a devenit neîncăpătoare pentru oaspeţii sosiţi să aniverseze o triplă sărbătoare, de largă respiraţie culturală şi istorică: 101 ani de la unirea Basarabiei cu Patria Mamă – prima etapă a procesului ce s-a finalizat cu desăvârşirea României Mari; 20 de ani de la apariţia seriei noi a revistei „Apostolul” – publicaţie ce îşi propune, începând din luna martie 2019, o arie de cuprindere mai largă, trecând Prutul şi relatând şi aspecte ale actualităţii sindicale, culturale, educaţionale din Basarabia; lansarea cărţii „Gheorghe Amaicei – Bădia Ghiţă, o viaţă de dascăl... şi nu numai”, scrisă de Mihail Apăvăloae şi prezentată de doamna profesoară Monica Cristea.

Evenimentul a fost organizat de Sindicatul Liber al Lucrătorilor din Învăţământ şi Cercetare Ştiinţifică Neamţ şi de Asociaţia Învăţătorilor Neamţ, iar evident, amfitrionii acestuia au fost domnii Gabriel Ploscă şi Liviu Rusu, preşedinţii celor două instituţii.

În debutul activităţii, care a stat sub semnul unei puternice emoţii, domnul Gabriel Ploscă a prezentat invitaţii speciali din dreapta şi din stânga Prutului. Din Basarabia a sosit domnul Ghenadie Donos – preşedintele Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei din Republica Moldova (F.S.E.Ş.), însoţit de o puternică delegaţie de lideri sindicali din Chişinău şi din alte raioane: Nadejda Lavric, vicepreşedinte F.S.E.Ş.; Angelina Begu, şef sector organizare şi administrare F.S.E.Ş.; Silvia Corlăţeanu Granciuc, secretar ştiinţific Institutul de Istorie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei; Oleg Chihai, Academia de Ştiinţe a Moldovei; Silvia Chicu, Universitatea „Ion Creangă” Chişinău; Victor Sânchetru, preşedinte Consiliul Raional Ştefan Vodă; Simion Boţan, preşedinte Consiliul Raional Orhei; Ana Cimpoieşu, preşedinte Consiliul Raional Hânceşti; Silvia Stratan, preşedinte Consiliul Raional Rezina; Mihail Palade, preşedinte Consiliul Centrului Teritorial Chişinău al F.S.E.Ş. Din Maramureş au sosit reprezentanţi ai sindicatului

Gabriel Ploscă

din învăţământ – Ioana Petreuş, preşedinte şi Margareta Andreica, membru în Consiliul Naţional C.S.D.R. – iar din Iaşi ne-a onorat cu prezenţa doamna Violeta Amariei, preşedinta sindicatului „Gheorghe Asachi”. Au fost de faţă şi autorităţi locale nemţene: Luminiţa Georgeta Vârlan – viceprimar al municipiului Piatra- Neamţ, mulţi ani inspector general al ISJ Neamţ, împreună cu care sindicatul a găsit de multe ori soluţii pentru probleme dificile ale cadrelor didactice; doamna Florentina Vasiliu – director al Casei Corpului Didactic Neamţ; dna. Elena Preda, inspector la ISJ Neamţ şi dl. inspector general adjunct Ioan Milea – care a prezentat salutul Inspectoratului Şcolar General Neamţ; domnul subprefect Doru Nicolae Ungureanu

Gianina BURUIANĂ

(continuare în pag. 2)

Retuşuri de primăvară

• Interviu cu dl. Gabriel Ploscă, preşedintele sindicatului din învăţământ Neamţ

– Dle. Gabriel Ploscă, luna trecută prinşi de valul evenimentelor, am chiulit de la interviu. Aşa că propun s-o luăm brusc. Care este principala realizare sindicală din ultima perioadă?

– S-a rezolvat problema cadrelor didactice din Centrul Judeţean de Resurse şi Asistenţă Educaţională (CJRAE) şi celor din centrele similare din ţară, referitoare la acordarea sporului de 15%. De asemenea, s-a aprobat sporul de suprasolicitare neuropsihică pentru funcţiile de conducere, îndrumare şi control din învăţământul preuniversitar. S-a rezolvat şi problema privind salarizarea bucătarilor care, deşi fac parte din categoria muncitorilor calificaţi, au beneficiat de o salarizare inferioară. Toate aceste modificări au fost legiferate prin Ordonanţa de Urgenţă nr. 41/2018, care a modificat Legea de salarizare 153/2017. De altfel, preşedintele României a şi semnat Decretul de promulgare a legii de aprobare a acestei ordonanţe.

– Practic, prin modificările aduse Legii de salarizare 153/2017 au fost consfinţite anumite drepturi atât pentru cadrele didactice din CJRAE, cât şi pentru cele care ocupă funcţii de conducere în învăţământul preuniversitar şi anumite categorii de muncitori calificaţi din sistem.

– Toate aceste nedreptăţi au fost rezolvate urmare a iniţiativei legislative care a plecat de la Federaţia Sindicatelor Libere din Învăţământ, şi în urma intervenţiilor la Comisia de Muncă din Camera Deputaţilor.

A consemnat Mircea ZAHARIA

(continuare în pag. 5)

Scrisori din Basarabia

• ***Conf. univ. dr. Rodica SOLOVEI:***
Elena Alistar: model de verticalitate şi conştiinţă naţională
Pag. 7

• ***Conf. univ. dr. Silvia CORLĂTEANU-GRANCIUC:***
„Anul astral al românilor”, după Centenar
Pag. 8-9

Sub semnul triplei sărbători

(*urmare din pag. 1*)

etc. Desigur, în sală au fost prezenţi şi membri ai sindicatului nemţean, membri ai Asociaţiei Învăţătorilor, colaboratori ai revistei „Apostolul”, distinşi profesori, seniori ai şcolii nemţene, alţi oameni de cultură, elevi.

Pentru început, cuvântul a revenit domnului Ghenadie Donos care a adresat un cald salut celor prezenţi, apreciind ideea unei colaborări efective în repaginarea revistei *Apostolul*. **(N. R.** – Text integral, pag.4) Au urmat apoi intervenţiile oficiale ale nemţenilor Luminiţa Georgeta Vârlan, Florentina Vasiliu-Moise, Ioan Milea, Doru Nicolae Ungureanu.

Luminiţa Georgeta Vârlan

Florentina Vasiliu-Moise

Ioan Milea

Doru Nicolae Ungureanu

În preambulul la aniversarea celor 101 ani de la Unirea Basarabiei cu România domnul Liviu Rusu a reamintit că „suntem în 27 martie, o zi a speranţei, o altă sărbătoare naţională, ziua în care Basarabia s-a întors acasă, marcând un proces istoric deosebit – Marea Unire, făurirea României Întregite”.

Elena Preda

Evocarea acestui moment de importanţă crucială în istoria noastră a fost făcută de distinsele doamne: Sivia Corlăţeanu- Granciuc, doctor în istorie şi secretar ştiinţific al Institutului de Istorie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (**N.R.** – text integral pag. 8-9) şi Elena Preda, profesor de istorie şi inspector de specialitate în cadrul Inspectoratului Şcolar Judeţean Neamţ.

În discursul vibrant şi pătruns de patriotism pe care l-a susţinut, doamna Elena Preda a amintit mai întâi de proiectul educaţional „100 şcoli din Basarabia + 100 şcoli din judeţul Neamţ, întru Marea Unire a Românilor” prin care s-au încheiat 118 protocoale între unităţi ale celor două părţi. Apoi a continuat: „V-aş ruga să reflectaţi la o Basarabie care a trecut prin 4 momente deosebite ca importanţă, din care doar unul a fost de bucurie, celelalte au fost de tristeţe. Gândiţi-vă la 1812 când Moldova a pierdut acest teritoriu... Basarabia a fost în 1812 un dar pe care şi l-au făcut două imperii. Imperiul otoman şi imperiul ţarist spuneau că singura graniţă între cele două imperii trebuie să fie Dunărea. Am fost norocoşi că la momentul respectiv nu Dunărea a fost graniţa între cele două imperii.

Venim mai aproape, 1918 e singurul moment de bucurie, pe care ni-l amintim cu drag. Trebuie să menţionăm că Alexandru Marghiloman, ca să aducă Basarabia acasă, a negociat greu şi a pierdut mult. Şi-a pierdut onoarea, pe care n-a mai dobândit-o niciodată; a murit fiind considerat un trădător de neam şi de ţară, fiindcă negociase lucruri extraordinar de grave pentru România, pentru care îl mandatase însuşi regele Ferdinand.

Trebuie regândită ideea că un om şi-a asumat sacrificiul de sine şi atunci a semnat acest document cu riscuri imense. Aceste contexte sunt cele care ne decid prezentul şi ne creează nouă viitorul. Aceste contexte, de care au profitat oamenii inteligenţi ai neamului, cu spirit de sacrificiu, ne-au făcut să fim ceea ce suntem, cu plusuri şi minusuri. Eu consider că măreţia faptelor unui popor stă pe o bază clară a slăbiciunilor altor popoare. Actele noastre de măreţie au fost pe baze contextuale clare, şi doar oamenii cu o pregătire diplomatică extraordinară şi cu o forţă dată de emoţia momentului, au făcut să se întâmple lucruri superbe pentru poporul român.

Venim la momentul 1940, când din nou retrăim un moment greu în care nu s-a putut spune nimic.

Iar anul 1990 a fost pierdut în zadar, anul care ar fi putut să fie 1918, repetat. Am ratat acest moment pentru că nu au existat oameni măreţi la acel moment. Când ne-am trezit era prea târziu şi mergeam pe drumul Europei fără Basarabia. Când am intrat în Europa cu drepturi depline, Basarabia a rămas în urmă, pentru că nimeni la momentul acela, în Est, nu avea vreo slăbiciune. Aceasta este perspectiva corectă pe 200 de ani asupra Basarabiei.”

Liviu Rusu şi Margareta Mancaş

Momentele precedente, de înaltă trăire patriotică, au fost întregite de bardul profesor Valentin Alexiu, care, în finalul primei părţi a evenimentului, împreună cu chitara sa, ne-a cântat şi încântat cu piesele „Scrisoare din Basarabia” şi „Basarabie română”.

Omagierea a 20 de ani de la reapariţia revistei „Apostolul” a început cu intervenţia domnului Liviu Rusu, care a relatat cum, în luna noiembrie 1934 apărea primul număr al primei serii, „dintr-o imperioasă necesitate dăscălească, fiind o revistă didactică şi literară”, o publicaţie care a vieţuit până în anul 1943, timp în care cei care au redactat-o s-au străduit să-i păstreze caracterul nealterat.

→

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

Ziua Mondială a Poeziei

Şi în acest an, Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu” Neamţ a celebrat Ziua Mondială a Poeziei pe data de 21 martie. Invitaţii ediţiei: poeţii Vasile Baghiu şi Dorin Ploscaru. Dan Iacob a recitat din lirica românească, iar publicului i-a fost oferită o plachetă de versuri cu reproducerea fotografică a „Luceafărului” de Mihai Eminescu din volumul „Poesii”, ediţia Maiorescu din 1889, carte aflată în Fondul „G.T. Kirileanu”.

„Marcată în fiecare an la 21 martie, Ziua Mondială a Poeziei sărbătoreşte una dintre cele mai preţioase forme de expresie şi identitate culturală şi lingvistică a omenirii. Practicată de-a lungul istoriei – în fiecare cultură şi pe fiecare continent – poezia vorbeşte despre umanitatea noastră comună şi despre valorile noastre comune, transformând cele mai simple dintre poezii într-un puternic catalizator pentru dialog şi pace.

UNESCO a adoptat pentru prima dată 21 martie ca Ziua Mondială de Poezie în cadrul celei de-a 30-a Conferinţe Generale de la Paris din 1999, cu scopul de a sprijini diversitatea lingvistică prin exprimarea poetică şi pentru a spori posibilitatea ca limbile aflate în pericol să fie auzite”, se precizează într-un document al Naţiunilor Unite.

Concert *Trio Dolcissime*

Joi, 21 martie 2019, în Sala Cupola a Bibliotecii Judeţene „G.T. Kirileanu” Neamţ, formaţia camerală *Trio Dolcissime* a susţinut concertul „Muzica şi poezia”.

Manifestarea culturală s-a desfăşurat sub egida Universităţii Naţionale de Arte „George Enescu” Iaşi, cu sprijinul clubului Rotary Piatra-Neamţ „Camena”.

Trio Dolcissime este formată din: conf. univ. dr. Cristina Simionescu – soprană, conf. univ. dr. Paula Ciochină – mezzosoprană şi lect. univ. dr. Brânduşa Tudor – pian.

Formaţia a luat fiinţă în anul 2011 şi, până acum, a susţinut recitaluri în ţară şi străinătate, bucurându-se de aprecieri unanime. Repertoriul abordat cuprinde duete vocale cu pian din creaţia compozitorilor: G.B. Pergolesi, G. Donizetti, F. Mendelssohn-Bartholdy, R. Schumann, C. Saint-Saëns, E. Chausson, C. Franck, J. Brahms, L. Delibes, P. Maiborodi.

În programul de la Piatra-Neamţ au fost cuprinse lucrări din creaţia compozitorilor W.A. Mozart, J. Brahms, H. Wolf, C. Saint-Saens, E. Chausson, C. Franck, L. Delibes, A. Stoia, N. Bretan.

→

Sub semnul triplei sărbători

Despre seria nouă a revistei a vorbit dl. prof. Mircea Zaharia, cel care, din martie 1999 şi până în prezent, a păstorit activitatea gazetei, în calitate de redactor-şef. Domnia sa a mulţumit oaspeţilor pentru prezenţă şi vorbe bune, i-a sfătuit pe tinerii gazetari de la revista colegiului Asachi „să citească mult şi să scrie puţin, dar numai când au ceva de spus” şi a prezentat pe scurt direcţiile prioritare ale revistei: „creşterea limbii româneşti şi-a patriei cinstire”, militarea pentru punerea şcolii româneşti în matca ei firească, lupta pentru reabilitarea morală şi socială a întregului corp didactic. În continuare s-a precizat că parte dintre obiective se realizează şi prin instituirea Premiilor Revistei „Apostolul”, prin diplomele de recunoştinţă („în semn de preţuire pentru gândul şi fapta investite în sporirea zestrei spirituale a revistei”) acordate domnilor/doamnelor: Gheorghe Amaicei, Dumitriţa Vasilca, Alina Pamfil, Adrian Alui Gheorghe, Mihaela Gherghelescu, Monica M. Cristea, Dan Agrigoroae, Neculai Florian, Mihăiţă Albu. A urmat un moment protocolar în care dl. Ghenadie Donos, preşedintele FSEŞ, dl Mircea Zaharia şi dna. Angelina Begu, viitor membru al Consiliului de redacţie al revistei, au vorbit cu încredere despre noul statut al publicaţiei: acela de a se face purtătorul de cuvânt al dăscălimii de pe ambele maluri ale Prutului.

A treia parte a întâlnirii a fost dedicată lansării cărţii despre viaţa şi activitatea profesorului de matematică Gheorghe Amaicei, cel care şi-a dedicat viaţa îmbunătăţirii învăţământului nemţean, a renăscut în anul 1990 Asociaţia Învăţătorilor din judeţul Neamţ şi a fost printre iniţiatorii seriei noi a revistei „Apostolul”.

Prezentând cu multă sensibilitate cartea bădiei Ghiţă, doamna Monica Cristea a precizat că autorul, Mihail Apăvăloae, a cenzurat un material de 1600 pagini din care au rămas 800 şi a surprins faptul că se combină o multitudine de stiluri în relatare, cum ar fi stilul literar, stilul ştiinţific, cel publicistic şi cel administrativ.

În încheierea evocării sale, doamna Monica Cristea a concluzionat: „Bădia Ghiţă este un şcolar pentru că învaţă încă de la albine; este un dascăl răbdător pentru că a învăţat zeci de ani copiii; este un gospodar strângător, pentru că are documente şi acte pentru vreo 10 volume; este un continuator conştiincios, pentru că a dus mai departe structuri care au contribuit la recâştigarea poziţiei dascălilor; este un înţelept, pentru că a ştiut să ia ce este mai bun şi să perpetueze; este un ziditor de oameni, de structuri, de organizaţii, un iubitor de plai românesc, un vizionar respectat şi un om binecuvântat, pentru că la vârsta domniei sale, se află aici, alături de noi şi ne putem bucura de o personalitate care a făcut istorie în educaţia nemţeană.”

Vădit emoţionat de elogiile care i s-au adus, domnul Gheorghe Amaicei a prezentat mulţumirile sale, adresând urări de bine întregului auditoriu.

Şi cum altfel se putea încheia o sărbătoare – care în actualele condiţii nu a avut numai un caracter naţional ci şi unul internaţional – decât prin armoniile lansate de elevii de la Liceul de Artă „Victor Brauner”, care au ridicat sala în picioare, în aplauze entuziaste! S-a ascultat, în pioasă reculegere, Balada lui Ciprian Porumbescu, după care a urmat formaţia artistică îndrumată de doamna profesoară Mihaela Mancaş, care a încălzit sufletele publicului cu cântece legate de Bucovina şi Marea Unire. Am văzut lacrimi pe obrajii unora dintre noi.

Mihăiţă Albu

Gheorghe Amaicei

Dumitriţa Vasilca

Alina Pamfil

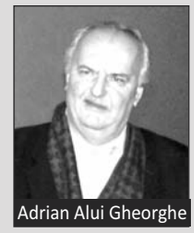
Adrian Alui Gheorghe

Mihaela Gherghelescu

Monica Cristea

Dan Agrigoroae

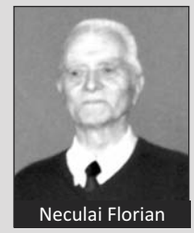
Neculai Florian

Mircea Zaharia și Angelina Begu

Mihai Apăvăloae și Gheorghe Amaicei

Iosif Alexandru Covasan

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

Concerte de percuţie la Piatra-Neamţ şi Roman

Miercuri, 3 aprilie 2019, la Sala Studio „Theodor Macarie” a Liceului de Artă „Victor Brauner” din Piatra-Neamţ, şi joi, 4 aprilie 2019, la sala de festivităţi „Nicolae Manolescu Strunga” din cadrul Primăriei municipiului Roman, melomanii din Piatra-Neamţ şi Roman au fost invitaţi să audieze concertul de percuţie susţinut de Ansamblul de percuţie al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca, Extensia Piatra-Neamţ, compus din studenţii Elisabeta Strugariu, Florina Beşcucă, Daniel Costea, Ştefan Liche, Vlad Apostol, Vlad Rusu, Dragoş Deliu şi Tudor Ciobanu. Pregătirea muzicală este asigurată de lect. univ. dr. Alexandru Veleşcu şi prof. Marcel Baltag.

Dublul eveniment, organizat în colaborare de Centrul pentru Cultură şi Arte „Carmen Saeculare”, Academia de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca, Extensia Piatra-Neamţ, face parte din cadrul Stagiunii artistice 2018-2019.

Pentru aceste evenimente, co-organizatori sunt Liceul de Artă „Victor Brauner” din Piatra-Neamţ şi Primăria municipiului Roman.

Liceul de Arte „Victor Brauner” – Proiectul „Ecoprovocarea”, un succes

Rolul educaţiei ecologice în şcoală nu este o problemă minoră. Ea are implicaţii în toate planurile vieţii cotidiene, iar atitudinile comportamentale, convingerile se dezvoltă prin interacţiuni permanente. Cu ocazia Cercului Pedagogic al Învăţătorilor de la sfârşitul lunii martie, Liceul de Arte „Victor Brauner”din Piatra-Neamţ a dovedit încă o dată că nu este nepăsător la provocările ecologice actuale.

Proiectul educaţional „Ecoprovocarea” a oferit elevilor din ciclul primar şansa de a cunoaşte mai bine mediul înconjurător, de a deveni conştienţi şi responsabili în protejarea acestuia şi, nu în ultimul rând, de a socializa prin activităţi artistico-plastice şi educative.

Violeta MOŞU

(*continuare în pag. 4*)

Sub semnul triplei sărbători

Stimaţi colegi,

Sunt bucuros să fiu astăzi, în această frumoasă zi de primăvară, alături de Dvs, împreună cu colegii mei din Federaţia Sindicală a Educaţiei şi Ştiinţei din Republica Moldova.

27 martie este o zi cu o semnificaţie istorică deosebită pentru noi, dar şi pentru toţi românii. Cu 101 de ani în urmă s-a produs Unirea Basarabiei cu România, eveniment pe care îl datorăm înaintaşilor noştri care au avut atât curajul, cât şi înţelepciunea de a realiza ceea ce se părea irealizabil.

Ghenadie Donos

Astăzi cred că suntem şi noi într-o situaţie asemănătoare, dar elitele noastre politice au tot mai puţin curaj, iar despre înţelepciune ...nici nu vreau să comentez.

Constat cu satisfacţie că acţiunile noastre comune devin deja tradiţie, că relaţiile noastre frăţeşti de colaborare sunt tot mai puternice, iar perspectivele sunt clare şi duc spre o colaborare şi mai fructuoasă, în interesul membrilor noştri de sindicat.

Cu un an în urmă, tot în aceste zile, serbam împreună la Târgu Neamţ o sută ani de la Unirea Basarabiei cu România. Atunci am zis că e necesar să se facă nu doar declaraţii, ci să se construiască punţi, poduri, căi pentru a ne cunoaşte mai bine, pentru ca realizările înaintaşilor noştri să aibă o continuitate.

Am procedat după cum neam înţeles: stau dovadă şi confirmă temeinicia colaborării noastre frăţeşti cele două runde de instruiri pe care le-am realizat împreună la Căciulata şi la Chişinău, vizita recentă la Chişinău a colegilor noştri de la Piatra-Neamţ, în frunte cu preşedintele Gabriel Ploscă, decizia de a pune şi noi umărul la fortificarea revistei „Apostolul”.

Astfel avem astăzi câteva motive să fim optimişti: primul, că sindicatele noastre sunt axate pe obiective comune şi colaborarea dintre noi are viitor; al doilea, că după aceste întâlniri revista „Apostolul” poate deveni o punte mai largă şi mai trainică între cele două maluri ale Prutului. O punte a ideilor, sentimentelor, emoţiilor şi aspiraţiilor noastre comune.

Cu ocazia frumoasei aniversări de 20 ani de la reapariţia revistei cadrelor didactice din Judeţul Neamţ „Apostolul”, vă aducem salutul nostru frăţesc din partea Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei din Republica Moldova, vă felicităm la această aniversare şi vă asigurăm că vom fi alături de Dumneavoastră pentru a realiza ceea ce am gândit împreună. La Mulţi Ani!

Ghenadie DONOS

Prof. Mihaela Gherghelescu şi elevele Raluca Paşparugă, Andreea Filip, Ioana Mihalache, Andreea Rucsăndrescu, Cătălina Matei

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

(*urmare din pag. 3*)

Îndrumaţi de dascăli şi susţinuţi de părinţi, copiii au învăţat să recicleze, să reutilizeze deşeurile într-un mod creativ, să planteze flori şi arbuşti şi să se bucure de natură. Au înţeles că, după cum spunea Albert Einstein, „un nou mod de gândire e necesar dacă oamenii vor să supravieţuiască”.

La T.T. – „Mult zgomot pentru nimic”

Teatrul Tineretului a mai scos o premieră – *Mult zgomot pentru nimic* după William Shakespeare, în regia lui Radu-Alexandru Nica, o comedie elisabetană, deopotrivă romantică şi satirică. Dueluri verbale – vesele înfruntări între bărbaţi şi femei, fanfaronada masculină în jocul curtării, dansul măştilor care mai mult dezvăluie pe cel ce le poartă decât îl ascund, sunt ingredientele uneia dintre cele mai spumoase comedii ale lui Shakespeare.

Natura caleidoscopică a dramaturgiei shakespeariene permite ca o serie de răsturnări spectaculoase de situaţie să poată fi localizate într-un fictiv oraş de provincie din România începutului de secol XXI, fără ca personajele, practicile sau logica proprii epocii elisabetane să pară nelalocul lor.

Primele reprezentaţii au avut loc sâmbătă, 30 martie şi duminică, 31 martie, ora 19.00, în Sala Mare TT şi au fost urmate de discuţii cu publicul.

În distribuţie: Mircea Postelnicu, Emanuel Becheru, Andrei Merchea Zapotoţki, Valentin Florea, Dragoş Ionescu, Tudor Tăbăcaru, Cătălina Bălălău, Sabina Brânduşe. Regia Radu-Alexandru Nica; scenografie Iulia Gherghescu.

Premiile Concursului Naţional de arte plastice „Nicolae Milord”

Robert VOITCHEVICI, reprezentantul Şcolii de Arte „Ion Irimescu” din Suceava, este câştigătorul Marelului Premiu al celei de-a III-a ediţii a Concursului Naţional de arte plastice „Nicolae Milord”. Plasticianul a intrat în posesia trofeului cu lucrarea intitulată „Peisaj de iarnă”. Desemnarea laureaţilor a avut loc pe 27 martie, la Galeria „Era” din Piatra-Neamţ.

Precizând componenţa juriului de anul acesta –

Retuşuri de primăvară

(*urmare din pag. 1*)

– Dacă tot vorbim despre drepturi, în ce stadiu se află negocierea noului Contract colectiv de muncă?

– Negocierea Contractului de muncă la nivelul ramurii de învăţământ preuniversitar a fost finalizată. Vechiul contract expirase şi a trebuit să fie renegociat între părţile semnatare: între Ministerul Educaţiei şi federaţiile reprezentative din învăţământ, respectiv Federaţia Sindicatelor Libere din Învăţământ, Federaţia Sindicatelor din Educaţie „Spiru Haret" şi Federaţia Naţională Sindicală „Alma Mater" din Învăţământ. În urma semnării, documentul urmează să fie înregistrat la Ministerul Muncii, după care va fi publicat în Monitorul Oficial. Ne bucură semnarea noului Contract de muncă, pentru că este o lege a părţilor. Prevederile acestuia asigură, practic, protecţia membrilor noştri de sindicat şi le precizează clar drepturile pe care le au, ca angajaţi.

– Evident că în toate domeniile de muncă pot fi aduse îmbunătăţiri, dacă sindicatele îşi unesc forţele în dialogul cu guvernanţii. În acest moment există, pe masa de lucru a sindicaliştilor, vreun proiect de anvergură?

– În această perioadă, Confederaţia Sindicatelor Democratice din România (CSDR), alături de celelalte confederaţii reprezentative din România, sunt implicate în modificarea Legii Dialogului Social. Din acest punct de vedere, poziţia confederaţiei noastre este următoarea: se doreşte să avem legi distincte pentru sindicate, patronate, legea soluţionării conflictelor de muncă şi, desigur, Lega Dialogului Social. În prezent, toate sunt amestecate sub aceeaşi denumire, însă noi dorim să fie prevăzute legi distincte, pentru ca actele normative să fie mult mai clare şi pe înţelesul tuturor, pentru a nu mai exista loc pentru interpretări. Atât confederaţia noastră, cât şi celelalte confederaţii, ar dori să se reintroducă acel Contract Colectiv de muncă unic la nivel naţional, pe care l-am avut până în 2011, şi care avea anumite prevederi bune pentru angajaţi. De pildă, se reglementa salarizarea, făcându-se distincţie între salarizarea celor cu studii medii şi a celor cu studii superioare. De asemenea, am dori ca noua legislaţie a muncii să specifice următorul lucru: de prevederile unui nou contract de muncă să beneficieze numai părţile semnatare. În prezent, unii negociază şi alţii beneficiază. Spre exemplu, în Contractul colectiv de muncă la nivel de ramură semnat între minister şi sindicatele care reprezintă membrii de sindicat, beneficiază toţi salariaţii, inclusiv cei care nu sunt membri de sindicat. Ceea ce, din punctul nostru de vedere, nu este corect. Normal este să beneficieze numai aceia ai căror reprezentanţi au negociat. Doresc să precizez că a existat, cu mult timp în urmă, o prevedere care stabilea ca aceia care nu sunt membri de sindicat trebuie să plătească o sumă ca să beneficieze de drepturile obţinute prin luptă sindicală.

– Ştiu că pentru a avea o reprezentare eficientă, cu cei mai buni negociatori, aţi introdus formarea sindicală în lista de priorităţi.

– Este adevărat. Între 12-14 aprilie 2019 a avut loc o primă sesiune de comunicări având ca obiectiv formarea profesională, cu tema „Comunicare eficientă a managementului sindical". Noi considerăm că, în această primă sesiune, obiectivele pe care ni le-am propus au fost atinse şi, acum, ne preocupăm de organizarea a încă două sesiuni de formare, în lunile mai şi octombrie 2019.

– Mai sunt probleme vechi, care încă nu şi-au găsit rezolvarea, dar pe care v-aţi propus să le remediaţi?

– Desigur că în atenţia noastră, în perioada următoare, continuă să stea problemele legate de Programul de salarizare EDUSAL, în sensul că aici, apar în continuare multe erori. Spre exemplu, un profesor care are ore în două sau trei şcoli, are salarii diferite la fiecare dintre unităţi, cu toate că are acelaşi grad şi aceeaşi calificare peste tot.

– Ce alte probleme rămase nerezolvate vă preocupă în această perioadă?

– O altă nedreptate, care va sta în continuare în atenţia noastră, este legată de salarizarea personalului didactic auxiliar. Este o situaţie pe care încercăm să o corectăm, în sensul că încercăm ca şi aceşti salariaţi să beneficieze de sporul de 10% pentru suprasolicitare neuropsihică.

– În ce măsură se respectă hotărârile judecătoreşti privind plata restanţelor salariale?

– Arzător este ca să reuşim, într-un timp cât mai rapid, să se facă plata hotărârilor judecătoreşti privitoare la dobânzi.

– Ne dorim ca în continuare să aducem, împreună, în atenţia sindicaliştilor toate aceste informaţii valoroase şi utile, mai ales că recent am sărbătorit, împreună, o cifră rotundă a numărului de apariţii „Apostolul".

– Am sărbătorit nu numai o cifră rotundă a Revistei „Apostolul", ci şi speranţa că ne lărgim sfera informaţiilor, în sensul că de-acum vom avea veşti sindicale şi de dincolo de Prut, cu ajutorul subredacţiei de la Chişinău. Dar nu doresc să închei fără a adresa cele mai bune urări tuturor colegilor noştri, cu ocazia Sfintelor Sărbători: *Paşte fericit!* Şi *La mulţi ani!*

CALENDAR – aprilie 2019

04. **OCTAV BĂNCILĂ** (4 feb. 1872 - 3 apr. 1944) – 75 de ani de la moartea pictorului;

09. **CAMIL PETRESCU** (9 apr. 1894 - 13 mai 1957) – 125 de ani de la naşterea scriitorului;

11. **ION MINULESCU** (6 ian. 1881 - 11 apr. 1944) – 75 de ani de la moartea scriitorului;

15. **EDUARD CAUDELLA** (22 mai 1841 - 15 apr. 1924) – 95 de ani de la moartea compozitorului;

16. **CHARLES CHAPLIN** (16 apr. 1889 - 25 dec. 1977) – 130 de ani de la naşterea actorului şi regizorului de film american de origine engleză;

16. **GALA GALACTION** (16 apr. 1879 - 8 mart. 1961) – 140 de ani de la naşterea scriitorului;

17. **GEORGE VRACA** (25 nov. 1896 - 17 apr. 1964) – 55 de ani de la moartea actorului;

19 **ANGHEL SALIGNY** (19 apr. 1854 - 17 iun. 1925) – 165 de ani de la naşterea inginerului;

23. **GIB MIHĂESCU** (23 apr. 1894 - 19 oct. 1935) – 125 de ani de la naşterea scriitorului;

23. **VLADIMIR NABOKOV** (23 apr. 1899 - 2 mai 1977) – 120 de ani de la naşterea scriitorului american de origine rusă;

24. **GEORGE CONSTANTIN** (3 mai 1933 - 24 apr. 1994) – 25 de ani de la moartea actorului;

25. **GUGLIELMO MARCONI** (25 apr. 1874 - 20 iul. 1937) – 145 de ani de la naşterea fizicianului italian, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică pe 1909. (***Red.***)

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

Emil Nicolae (preşedinte), Ştefan Potop (preşedintele filialei Neamţ a Uniunii Artiştilor Plastici), Ciprian Istrate (artist plastic, preşedinte Asociaţia Culturală „ERA"), Dumitru Bostan jr. (artist plastic) şi Carmen Elena Nastasă (manager al Centrului pentru Cultura şi Arte „Carmen Saeculare") –, vă facem cunoscută lista celorlalţi concurenţi evidenţiaţi:

Secţiunea pictură: Victoriţa DINU (Galaţi) – „Artă mixtă" (premiul I); Lăcrămioara NECHITA (Neamţ) – „Lan de lavandă" (premiul II); Oana Otilia BOUROŞ (Focşani) – „Natură moartă cu flori" (premiul III).

Secţiunea grafică: Costin CORFU (Neamţ) – „Iluzii" (premiul I); Sergiu Alexandru MICU (Târgovişte) – „Gânduri" (premiu lII); Melania RADU (Ploieşti) – „Eroii" (premiul III).

Clubul „ARTIS", din nou pe podium!

Micii actori Ilinca Cristina Tapalagă şi Mihael-Viorel Ignatovici-Lazăr, de la Clubul de copii „Artis" din Piatra-Neamţ, coordonaţi de actriţa Teatrului Tineretului, Gina Gulai, au dat din nou lovitura. Ei s-au întors cu două premii I de la a III-a ediţie a Festivalului Naţional de Teatru „Gong" de la Roman. Cei doi au participat la secţiunea individual (monolog şi fabulă), fiindu-le astfel apreciate creativitatea, originalitatea, prezenţa scenică şi expresivitatea în exprimare.

„Prestaţia lor artistică a fost încununată de succes, fiind răsplătită cu multe aplauze, iar din partea juriului recompensată cu binemeritatul „Premiul I". Sunt tare mândră de ei şi mă bucur de finalitatea şi răsplata muncii lor. Au muncit, au perseverat şi rezultatele au apărut. Mulţumesc atât copiilor, cât şi părinţilor pentru munca noastră în echipă. Ceea ce eu am lucrat la cursuri, părinţii şi copiii au înţeles că trebuie să ducă mai departe. Un mare „Bravo!" şi la cât mai multe premii înainte", a declarat Gina Gulai.

(*continuare în pag. 6*)

La ce sunt bune cărţile?

● 23 Aprilie – Ziua Bibliotecarului

La ce sunt bune cărţile? Îmi vine să răspund: la totul şi la nimic. Poţi trăi foarte bine fără să citeşti. Milioane de oameni n-au deschis niciodată o carte. A vrea să explici ce pierd, e totuna cu a explica unui surd frumuseţea muzicii lui Mozart.

Lectura şi biblioteca au un rol important într-o societate liberă, contribuind la informarea membrilor utilizatori şi implicarea lor activă în dezvoltarea democratică a societăţii, realizarea dreptului la opinie şi libera exprimare. Adolescenţii îşi trăiesc viaţa într-un ritm alert, influenţat de suprasolicitarea în şcoală şi expansiunea tehnologiilor moderne de informare şi comunicare. Pentru a-i menţine în aria bibliotecilor şi a le întreţine constant interesul pentru lectură, bibliotecarul trebuie să abordeze o nouă tactică, să-şi redimensioneze activitatea, implementând idei proaspete, metode originale de acţiune. Rolul bibliotecarului în optimizarea lecturii şi în descoperirea cărţilor ca formă de relaxare şi de învăţare este covârşitor, cu atât mai mult cu cât, astăzi, timpul dedicat cititului este tot mai puţin, iar volumul de informaţii este din ce în ce mai covârşitor. Lectura pe ecran dezvoltă, mai ales două capacităţi: căutarea unui parcurs vizual mai performant şi destructurarea acestuia datorită tendinţei de a schimba itinerariul, sărind de la o fereastră la alta. Eficacitatea îndrumării lecturii depinde nu numai de o temeinică documentare pedagogică şi o bogată cultură generală, ci şi de cunoaşterea preferinţelor elevilor, care variază în funcţie de vârstă, temperament, mediu social şi de ambianţa colectivului şcolar. Bibliotecarul este în primul rând un ghid, o călăuză, un mediator între cunoaştere şi ceea ce copilul ştie deja despre lume şi viaţă. De asemenea el este totodată un partener viu, care prin tact pedagogic şi empatie reuşeşte să apropie elevii de carte, să trezească mintea şi să deschidă sufletului cititorilor săi.

Bibliotecarul este acela care găseşte calea de mijloc şi soluţia echilibrului dintre lectura obligatorie şi cea facultativă.

Este bine să le recomandăm, ca atunci când pun mâna pe o carte, să nu-şi formeze rapid o opinie, să nu catalogheze cartea drept „proastă" şi să nu renunţe la ea, decât după ce au citit cel puţin primele 30 de pagini. Bibliotecarul trebuie să recomande elevilor să citească cartea înainte de a vedea ecranizarea ei, pentru că se ştie deja că, de cele mai multe ori „cartea bate filmul". Biblioteca este un loc al incitării la lectură, un laborator de învăţare. Ea se desfăşoară în intimitate, într-o relaţie de „unu la unu": „cititor-text". Cartea poate fi considerată un depozit complet al inteligenţei omeneşti, conţinând în filele ei cunoştinţe, sensibilitate, fapte pe care le păstrează intacte în timp nelimitat. Scopul lecturii în şcoală este formarea unor abilităţi (competenţe) pentru diverse tipuri de lectură: lectura de informare, lectura de plăcere, lectura instituţionalizată. Lectura duce la dezvoltarea proceselor intelectuale superioare celor de tip reproductiv, în mod deosebit a proceselor memorial – logice, a imaginaţiei şi a gândirii creatoare.

Bibliotecar/documentarist, Marcela-Rodica COSTACHE
Şcoala Gimnazială* Vasile Alecsandri, *Roman

Ziua mondială a cărţii şi a dreptului de autor

Ziua mondială a cărţii şi a dreptului de autor este sărbătorită, anual, la 23 aprilie, începând din 1996, la iniţiativa UNESCO.

Această zi marchează moartea, în 1616, a trei mari scriitori ai lumii: unul englez, William Shakespeare, unul spaniol, Miguel de Cervantes, şi unul peruan de origine spaniolă, Inca Garcilaso de la Vega. De asemenea, 23 aprilie este ziua de naştere a mai multor condeieri care contează încă: Maurice Druon, K. Laxness, Vladimir Nabokov, Josep Pla şi Manuel Mejía Vallejo.

Conferinţa generală a UNESCO din 1995, de la Paris, a hotărât decretarea *Zilei mondiale a cărţii şi a dreptului de autor*, pentru a marca simbolic naşterea şi moartea acestor scriitori şi totodată pentru a încuraja lectura, un fenomen în scădere dramatică. Astfel, prima *Zi mondială a cărţii şi a dreptului de autor* a fost marcată la 23 aprilie 1996.

În această zi, în aproape toate ţările lumii au loc acţiuni de omagiere a cărţii, a autorilor, a editorilor, a librarilor, a bibliotecarilor şi, implicit, a cititorilor. În toată lumea, sunt organizate expoziţii de carte, lecturi publice şi tot felul de alte manifestări menite să încurajeze şi să popularizeze lectura. De asemenea, *Ziua mondială a cărţii şi a dreptului de autor* cheamă la o reflecţie asupra schimbărilor pe termen lung în lumea cărţilor. Cărţile digitale oferă noi posibilităţi de acces la cunoştinţe, având costuri reduse şi o accesare pe arii geografice mari. Cărţile tradiţionale dispun însă de o largă apreciere. Toate formele de cărţi aduc o contribuţie valoroasă educaţiei şi propagării culturii şi informaţiilor. Această diversitate este o bogăţie comună, făcând din cărţi mai mult decât un obiect fizic: unelte ale schimbului de idei dincolo de limitele spaţiului şi timpului.

În fiecare an, UNESCO şi organizaţiile internaţionale care reprezintă cele trei sectoare majore ale industriei de carte – editori, librării şi biblioteci – selectează „World Book Capital" pentru o perioadă de un an, din 23 aprilie. În 2018, „World Book Capital" a fost aleasă Atena, capitala Republicii Elene. Oraşul grecesc a fost ales pentru calitatea activităţilor sale în întreaga industrie a cărţilor, iar scopul este de a face cărţile accesibile întregii populaţii din capitala Greciei, inclusiv migranţilor şi refugiaţilor. În 2017, „World Book Capital" a fost desemnat Conakry, capitala statului african Guineea, în special pentru „obiective clare de dezvoltare, cu un accent puternic pe tineret şi alfabetizare".

De-a lungul timpului, au purtat titulatura de „World Book Capital" următoarele oraşe: Madrid (2001), Alexandria (2002), New Delhi (2003), Anvers (2004), Montreal (2005), Torino (2006), Bogota (2007), Amsterdam (2008), Beirut (2009), Ljubljana (2010), Buenos Aires (2011), Erevan (2012), Bangkok (2013), Port Harcourt (2014), Incheon (2015) şi Wroclaw (2016).

Sharjah (Emiratele Arabe Unite) a fost desemnată „World Book Capital" pentru anul 2019 de către fostul director general al UNESCO, Irina Bokova, la recomandarea Comitetului consultativ, reunit la sediul Federaţiei Internaţionale a Asociaţiilor de Biblioteci de la Haga.

În România, prin Hotărârea de Guvern nr. 293 din 14 aprilie 2005, ziua de 23 aprilie a fost declarată „Ziua Bibliotecarului din România". La 23 iunie 2014, preşedintele Traian Băsescu a semnat decretul pentru promulgarea Legii privind declararea datei de 23 aprilie drept „Ziua Cărţii". (***Red.***)

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

(*urmare din pag. 5*)

Festivalul a fost organizat, în perioada 5-7 aprilie, de Colegiul Naţional „Roman Vodă", în parteneriat cu Asociaţia Cultural-artistică „Gong", Asociaţia „Muşatinii" şi Primăria oraşului Roman.

Ora Pământului, celebrată la Piatra-Neamţ

Sâmbătă, 30 martie, la Piatra-Neamţ, s-a sărbătorit „Ora Pământului". Evenimentul s-a bucurat de un real succes pentru că frumuseţea lumânărilor, aprinse măiestrit de Asociaţia Sens Civic, a fost îmbătată de culoarea glasurilor de copii, în jur de 400 de copii de toate vârstele, de la şcoala primară până la clasa a XII-a, incluşi în Programul Naţional „Cantus Mundi".

Dirijorul Ion Marin, directorul de onoare al Corului Naţional de Cameră „Madrigal-Marin Constantin", a înfiinţat, prin implicarea voluntară a membrilor Corului Madrigal, acest program de integrare socială prin muzică în România, în care aproximativ 40.000 de copii, alături de dirijorii lor, au participat la diverse acţiuni, la concursuri, cursuri de măiestrie, concerte etc. „Cantus Mundi" doreşte să unească, prin muzică şi respect faţă de mediul înconjurător, cât mai mulţi copii, indiferent de etnie, condiţie socială, capacităţi fizice sau psihice, pentru revitalizarea societăţii noastre.

Pictorul ieşean Sorin Otânjac, la Galeria de Artă „Lascăr Vorel"

O expoziţie de pictură, aparţinând artistului ieşean Sorin Otânjac, a fost deschisă luni, 1 aprilie, la Galeria de Artă „Lascăr Vorel" din Piatra-Neamţ. Evenimentul prilejuieşte contactul cu 60 de lucrări reprezentative ale creaţiei unui recunoscut mânuitor al penelului.

Cadru didactic la Facultatea de Arte Plastice, Decorative şi Design a Universităţii de Arte „George Enescu" din Iaşi, Sorin Otânjac (n. 2 martie 1975) spune că arta este cea care îi liniştește sufletul şi conştiinţa. „Vă mulţumesc mult că aţi venit să mă cunoaşteţi şi, bineînţeles, să-mi cunoaşteţi şi sufletul prin intermediul lucrărilor mele. Sper ca aceste imagini bidimensionale să ajungă la inima dumneavoastră", a menţionat pictorul.

„Sorin Otânjac nu se află la prima întâlnire cu publicul de la noi, el a bătătorit

Elena Alistar: model de verticalitate şi conştiinţă naţională

Elena Alistar, unica femeie membră a Sfatului Ţării, îşi rezuma crezul în felul următor: „Trebuie ca orice fiinţă omenească să-şi aducă obolul ei de muncă, inimă, de suflet, de fiinţa lui şi chiar viaţă, pentru ca să contribuie cât de puţin la realizarea aspiraţiilor”. Un crez niciodată trădat, urmat cu perseverenţă într-o viaţă dedicată şcolii şi neamului românesc.

• Parcurs biografic

Elena Alistar s-a născut în anul 1873, în comuna Vaisal, judeţul Ismail, Basarabia, în familia preotului Vasile Balan şi a soţiei acestuia, Elisaveta. A învăţat la şcoala primară din Congaz, judeţul Cahul, după care a studiat la şcoala Eparhială de la Chişinău (1883-1890). S-a căsătorit cu tânărul teolog Dumitru Alistar, care, devenind preot, a slujit în localităţile Văleni, Roşu, Zărneşti din jud. Cahul şi Rezeni, jud. Chişinău. Urmându-şi soţul în aceste localităţi, Elena Alistar activa ca învăţătoare[1].

În Rezeni a organizat cursuri pentru adulţi, în limba română, şezători, a făcut lecturi cu sătenii, a desfăşurat acţiuni culturale, la care participa şi Ion Pelivan.

După moartea prematură a soţului, în anul 1909, cu sprijinul lui Constantin Stere, a devenit studentă la Facultatea de Medicină din Iaşi (1909 – 1916). A militat pentru unirea Basarabiei cu România, organizând în acest scop un grup de propagandă a ideilor unioniste în teritoriile româneşti de dincolo de Prut. A fost arestată pentru „activitate naţionalistă” la 19 august 1914 şi timp de 45 de zile s-a aflat în penitenciarul din Chişinău. A fost eliberată din lipsă de probe. S-a retras la Iaşi, iar la 16 august 1916 este mobilizată ca medic militar. În toamna aceluiaşi an s-a angajat în calitate de medic la Spitalul din Costiujeni (28.X.1916 -1.XII.1918)[2].

Elena Alistar a participat la constituirea Partidului Naţional Moldovenesc, în aprilie 1917, reprezentând fracţiunea „Blocul Moldovenesc”. A fondat, în acelaşi an, Societatea Culturală „Făclia Femeilor Studente la Medicină” şi Liga Culturală a Femeilor din Basarabia, unde a cerut pe toate căile unirea cu România. În octombrie 1917 a fost aleasă deputat în Sfatul Ţării de la Chişinău, din partea ţinutului Cetatea Albă, reprezentând Liga Culturală a Femeilor din Basarabia în cadrul „Blocului Moldovenesc”[3].

Printre delegaţii Sfatului Ţării, aleşi ai diverselor partide politice, asociaţii culturale şi mişcări naţionale, vocea fermă a Elenei Alistar avea o pondere deosebită, aceasta simbolizând femeia Basarabiei.

Într-un discurs ţinut la 1918, Elena Alistar se adresa basarabenilor nehotărâţi şi dezorientaţi prin cuvintele: „acum ori niciodată, noi trebuie să ne unim…! Orice moldovean, fie el cât de democrat, trebuie să înţeleagă aceasta şi să facă tot ce se poate, să aducă orice jertfă, pentru a înfăptui această Unire”[4].

La 19 februarie 1918, a publicat un alt apel către moldovenii din Basarabia: „Vouă, tuturor, mă adresez cu această scrisoare pornită din adâncul sufletului meu, ce bate în folosul neamului. Acum să ne unim cu toţii cu dragoste către neam şi să lucrăm cât mai energic ca să putem da acum, având puterea în mâini, roade cât mai bogate si frumoase”[5].

A publicat mai multe articole ce aveau drept scop trezirea conştiinţei naţionale în: *Gazeta Basarabiei, România nouă, Poetul, Viaţa Basarabiei*. Este autoare a volumului *Mişcarea naţională în Basarabia*[6].

La data de 27 martie 1918, în calitate de membru al Sfatului Ţării, a votat Unirea Basarabiei cu România.

După Unire, Elena Alistar a fost numită director la Şcoala Eparhială de Fete din Chişinău, pe care a condus-o în perioada interbelică şi care a devenit un adevărat focar de cultură şi educaţie românească, „o şcoală de elită”[7].

În perioada interbelică, Elena Alistar s-a evidenţiat şi în activitatea Societăţii Ortodoxe Naţionale a Femeilor Române, care îşi desfăşura activitatea sub patronajul doamnei Alexandrina Cantacuzino.

Pentru activitate prodigioasă, Elena Alistar a primit distincţiile Ordinul „Ferdinand I”, „Meritul Sanitar” clasa a II-a pentru combaterea holerei (1913), „Bărbăţie şi credinţă” (1913), „Răsplata Muncii”, clasa I.

După 28 iunie 1940 s-a refugiat în România. După ce a locuit o vreme la Iaşi, este arestată de regimul comunist şi trimisă la Pucioasa, judeţul Dâmboviţa unde a şi decedat în anul 1955. Rămăşitele pământeşti i-au fost aduse peste câţiva ani, prin grija familiei, la Cimitirul Şerban Vodă (Bellu) din Bucureşti[8].

Maria Vieru-Işaev, cercetător ştiinţific, care este preocupată inclusiv de starea mormintelor membrilor Sfatului Ţării, relata într-un interviu oferit ziarului *Jurnal de Chişinău,* cum a descoperit locul de veci al Elenei Alistar, menţionând că a aflat de mormânt de la fostele ei eleve, care alături de rudele Isanos (Elena Alistar a fost mătuşa Magdei Isanos), l-au îngrijit. Cu timpul însă mormântul a devenit tot mai singuratic, pe măsură ce mureau contemporanii ei grijulii. «De câţiva ani am preluat ştafeta – remarcă cercetătoarea. Am găsit cu greu mormântul Elenei Alistar la Cimitirul Bellu. Mi-a trebuit răbdare să-l „deştelenesc” de „chirău”, numit în popor şi „iarbă rea”. Am fost ajutată de bunul meu prieten, nonagenarul Constantin Manuilă, nepotul lui Pavel Dicescu»[9].

În Republica Moldova, memoria distinsei luptătoare pentru cauza naţională este înveşnicită prin redenumirea unei străzi din municipiul Chişinău cu numele Elenei Alistar. La 1 septembrie 2002, Şcoala de cultură generală nr. 28, din sectorul Botanica al municipiului Chişinău, a fost reorganizată în Liceul Teoretic cu profil de arte „Elena Alistar”. La 21 iunie 1996, la împlinirea a 123 de ani de la naşterea Elenei Alistar, Poşta Moldovei a emis o marcă cu imaginea emeritului pedagog, medic şi om politic. La 31 august 2014, în raionul Cantemir a fost creat Despărţământul ASTRA „Elena Alistar”[10]. Considerăm totuşi, că ceea ce s-a realizat este prea puţin, având în vedere meritele incontestabile pe care le-a avut Elena Alistar în mişcarea de eliberare naţională şi în promovarea valorilor general-umane, naţionale şi pedagogice.

Conf. univ. dr. Rodica SOLOVEI
Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei, Chişinău

[1] Alexandru Chiriac, *Membrii Sfatului Ţării (1917 - 1918). Dicţionar*, Editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 2001, p. 46-47.

[2] Iurie Colesnic, *În lumea asta sunt femei*..., Editura Cartier, Chişinău, p. 9.

[3] Maria Barbă, Anton Moraru, *Elena Alistar – pedagog de vocaţie, prima femeie în Sfatul Ţării*. În: Analele Ştiinţifice ale Universităţii de Stat din Cahul, Vol. X, 2014, p.127.

[4] https: limbaromana.org/revista/veacuri-la-hotarul-sufletului-romanesc/, accesat la 1 noiembrie 2017.

[5] Nataşa Peteu, *Elena Alistar, o conştiinţă politică şi naţională românească*. În: Revista „Cugetul” nr. 4 (36), 2007, p.47.

[6] Iurie Colesnic, Basarabia necunoscută. Vol. I, Editura Museum, Chişinău, 1993, p.206.

[7] Idem, *Generaţia Unirii*, Editura Museum, 2004, p.107.

[8] Alexandru Chiriac, *Membrii Sfatului Ţării (1917 - 1918). Dicţionar*, Editura Fundaţiei Culturale Române, Bucureşti, 2001, p. 46 -47.

[9] Maria Işaev, *Să nu lăsăm în paragină mormintele membrilor Sfatului Ţării* (interviu). În: Jurnal de Chişinău, 29 aprilie 2014.

[10] Maria Barbă, Anton Moraru, *Elena Alistar – pedagog de vocaţie, prima femeie în Sfatul Ţării*. În: Analele Ştiinţifice ale Universităţii de Stat din Cahul, Vol. X, 2014, p.133.

INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT ❐ INFOCULT

des cărările spre Ţinutul Neamţului. Îi urăm bun venit şi-i mulţumim”, a afirmat prof. Ştefan Potop, preşedintele Uniunii Artiştilor Plastici din România, Filiala Neamţ.

Criticul de artă Lucian Strochi a spus că venirea lui Sorin Otânjac la Piatra-Neamţ reprezintă un eveniment cultural de primă mărime. „Este vorba despre un pictor cu o conştiinţă estetică şi, mai ales, intelectuală, de cea mai bună calitate”.

Lansare de carte: *Freamătul din claviaturile nostalgiei* de Emil Ariton

Joi, 28 martie 2019, Sala Cupola a Bibliotecii Judeţene „G.T. Kirileanu” Neamţ a găzduit lansarea volumului de poezii „Freamătul din claviaturile nostalgiei” de Emil Ariton, apărut de curând la Editura Ateneul Scriitorilor din Bacău. Desfăşurată sub semnul împlinirii vârstei de 70 de ani de către poet, chiar în acea zi, lansarea i-a avut ca invitaţi pe scriitorii Lucian Strochi, Cristian Livescu şi Nicolae Scurtu.

Profesorul de matematică Emil Ariton s-a născut la 28 martie 1949, la Bucşeşti, judeţul Bacău. După ce a debutat în 1969, în revista „Gaudeamus” a Institutului Pedagogic din Bacău, a publicat versuri în diferite reviste din Moldova şi a traversat o perioadă de tăcere de 15 ani, timp în care n-a încetat să iubească poezia. În prima etapă de „joc secund” şi de contaminare cu arta cuvântului, a frecventat asiduu cenaclurile literare „Calistrat Hogaş” şi „Petrodava” din Piatra-Neamţ. A mai publicat cinci cărţi: *Transplant de sinceritate*, *Răstălmăciri, fantezii, retrostihuri*, *Chipul speranţei, Spre zări neştiute, spre stranii tărâmuri* şi *Jucăria de versuri a zodiacului.* Este membru al Societăţii Scriitorilor din Judeţul Neamţ, inclus cu un grupaj de poezii în „Antologia Scriitori din Neamţ”, Editura „Răzeşu”, 2012. În 2014 apare şi în „Dicţionarul scriitorilor nemţeni”, redactat de Constantin Tomşa.

PRO MEMORIA

Ion Aldea-Teodorovici

● 65 de ani de la naştere

Ion Aldea-Teodorovici s-a născut la 7 aprilie 1954, în oraşul Leova. De la tatăl său, preotul Cristofor Teodorovici, moşteneşte dragostea faţă de muzica sacră, care i-a inspirat multe dintre piesele scrise mai târziu. La vârsta de cinci ani, începe să studieze vioara şi pianul, apoi clarinetul la Şcoala de Muzică „Eugeniu Coca” din Chişinău, îşi face studiile la Şcoala medie de muzică din Tiraspol, şi urmează Facultatea de Compoziţie şi Pedagogie a Conservatorului „Gavriil Musicescu” din Chişinău (1975-1981).

Debutează în 1973 cu piesa *Crede-mă, iubire, crede-mă*, interpretată de Sofia Rotaru, un succes vădit al tânărului compozitor, urmat de cântecele *Inima mea e Moldova, Iubiţi învăţători, Seară albastră* ş. a. care devin adevărate şlagăre. Întreţine o frumoasă colaborare cu poetul şi dramaturgul Dumitru Matcovschi. Semnează muzica la spectacolele „Tata”, „Pomul vieţii”, „Abecedarul”. Iar cântecele *Focul din vatră, Cu numele tău, Bucuraţi-vă* şi altele au devenit o expresie vie a aspiraţiilor basarabenilor spre libertate.

Împreună cu soţia sa, a militat pentru reunirea Republicii Moldova cu România. Prin cântec şi-au adus incontestabila contribuţie la promovarea valorilor naţionale, de revenire la alfabetul latin, tricolor şi limba română.

În anii 1989-1991, scrie piesele sale de rezistenţă: *Reaprindeţi candela, Mănăstirea Căpriana, Răsai!, Maluri de Prut, Suveranitatea, Eminescu, Trei culori, Pentru ea, Clopotul învierii* ş. a.

În 1989 cuplul Aldea-Teodorovici pleacă pentru prima dată în România. Cântă la Podul de flori. Fac cunoştinţă cu poetul Adrian Păunescu, care rămâne fascinat de ei. Împreună cu Grigore Vieru şi Adrian Păunescu, artiştii susţin o serie de concerte în România, unde adună săli arhipline. Publicul îi primeşte cu braţele deschise. La 27 august 1991 Ion şi Doina Aldea-Teodorovici au cântat pentru Suveranitate şi Independenţă la Marea Adunare Naţională, apoi au plecat, imediat, la Festivalul de la Mamaia, unde Doina avea să spună: „Vin aici direct din Piaţa Marii Adunări Naţionale din Chişinău să vă aduc salutul libertăţii noastre”.

Ion Aldea-Teodorovici a decedat, împreună cu soţia sa, în noaptea de 29 spre 30 octombrie 1992, în urma unui tragic accident rutier, în apropierea localităţii Coşereni, la 49 de kilometri de Bucureşti. Au fost înmormântaţi la Cimitirul Central de pe strada Armenească din Chişinău. Numele soţilor Aldea-Teodorovici îl poartă o stradă din sectorul Buiucani al Chişinăului, un liceu cu profil de arte situat pe această stradă şi Festivalul-concurs de muzică uşoară „Maluri de Prut” (1995-2002), numit din 2003 „Două inimi gemene”. În memoria lor au fost înălţate monumente la Piteşti, Soroca, Chişinău. (**N. R.** Text prelucrat după „Aniversări culturale, 2019” editat de Biblioteca „Ion Creangă”, Chişinău)

Maria HAREA

„Anul astral al românilor”, după Centenar

Intrând în al doilea centenar de la Unirea Basarabiei cu patria-mamă, România, se impune să ne unim eforturile pentru a ne trata istoria în toate segmentele sale zonale şi cronologice, în mod obiectiv şi într-o viziune unitară. Anul 1918, numit în istoriografie „anul astral al românilor”, ne oferă dreptul de a-l consemna şi astăzi, când a trecut un centenar de la eveniment, deoarece istoria ne oferă fericita ocazie de a da mâna unii cu alţii, cei de pe un mal şi altul al Prutului. Ziua de 27 martie, marchează ziua în care o sută unu ani în urmă, vechea moşie de răsărit a Moldovei, zisă impropriu Basarabia după 1812, revenea acasă. Înainte de a face acest pas, ea a trăit mai bine de o sută de ani sub dominaţia ţaristă, acum o sută unu ani, în vremuri de restrişte, se întorcea în familia românească.

Deşi de zeci de ani nu ne-am putut vedea unii pe alţii după sârma ghimpată de la Prut, deşi anul trecut am sărbătorit Centenarul Marii Uniri şi păşim astăzi în al doilea centenar, suntem şi nu suntem împreună.

Întoarcerea acum o sută unu ani a Basarabiei acasă, în unitatea românească, nu va putea fi înţeleasă, dacă nu se va ţine cont de prăbuşirea şi criza fostului Imperiu ţarist, de dimensiunea mişcării naţionale dintre Prut şi Nistru, de împrejurările istorice concrete, de contextul local şi regional, de jocul de interese al Marilor Puteri, de grelele încercări prin care treceau românii.

Primul Război Mondial, căderea Dinastiei Romanovilor şi dezintegrarea Imperiului ţarist, au adus în prim-planul preocupărilor publice problema războiului şi păcii, problema pământului, problema construcţiei de stat post-imperiale, problema naţională. În teritoriul dintre Prut şi Nistru s-a declanşat o amplă mişcare de eliberare naţională, derulată în mai multe etape. Drepturile democratice obţinute prin efortul Revoluţiei ruse, trebuiau puse obligatoriu în serviciul unei cauze nobile, ele trebuiau să îmbrace o haină naţională, pentru a dobândi mai multă forţă de atracţie şi un conţinut pe măsura aşteptărilor în întreg cuprinsul Basarabiei, de la Nistru şi până la Prut, de la Hotin şi până la Marea Neagră. În atmosfera tumultuoasă a anului 1917, aceste aşteptări şi-au găsit expresie într-un amplu program social şi naţional, formulat de Partidul Naţional Moldovenesc, punctele principale ale căruia vizau declararea autonomiei Basarabiei, constituirea unei Diete provinciale, soluţionarea problemei agrare, instruirea în limba maternă, întoarcerea Bisericii cu faţa spre cei de jos ş. a.

Documente de arhivă relevă faptul că problema „naţional-politică” în Basarabia a constituit subiectul central al unor dezbateri printre militarii basarabeni de la Odessa, cu participarea largă a delegaţilor comitetelor militare moldoveneşti din diverse centre militare, încă la sfârşitul lunii august – începutul lunii septembrie 1917. Anume atunci, după mai multe discuţii, s-a hotărât ca Basarabia să fie proclamată „Republică Moldovenească Populară Democratică” – ca o primă fază spre Unirea cu România, care trebuia să se înfăptuiască cu condiţia respectării anumitor drepturi democratice şi naţionale, câştigate în urma Revoluţiei ruse.

Încă de la primele adunări ale Partidului Naţional Moldovenesc se relevă că Basarabia, ca parte istorică a vechii Moldove, va trebui mai devreme sau mai târziu să se unească cu România, adepţii acestei formaţiuni fiind cei mai suspectaţi şi acuzaţi de adversarii lor politici de „separatism românesc”. Ulterior, se impun militarii basarabeni, în special, Comitetul militar moldovenesc de la Odessa, în frunte cu căpitanul Emanoil Catelly, dar şi alte organizaţii ostăşeşti, cu vederi pronunţate de stânga, care pledează pentru emanciparea Basarabiei şi unirea sa cu România, nu înainte, însă, de asumarea unui program inspirat din manifestul Revoluţiei ruse. La 26 aprilie 1917 studenţii basarabeni la Kiev, reuniţi în societatea „Deşteptarea”, pledează în programul lor de activitate pentru „unirea cu toţi românii într-o împărăţie, în care guvernul ţării să fie ales de întregul popor cu votul universal, egal, secret şi direct”. Activitatea unor intelectuali ardeleni, bucovineni şi din Vechiul Regat, la Chişinău, în vreme de război, s-a dovedit a fi în acele condiţii de după colapsul autocraţiei, un element catalizator al redeşteptării naţionale între Prut şi Nistru. Intelectualii basarabeni, preoţi, învăţători, ziarişti, oameni din straturile înstărite, militari, atât cât s-a adunat cu multă greutate în cei peste o sută şase ani de dominaţie străină, avea, deci, conştiinţa propriei identităţi, dar şi conştiinţa de neam şi de ţară, ceea ce a determinat ca problema unirii cu România să fie pusă în discuţie, între altele, şi la Congresul Militar Moldovenesc, din 20-27 octombrie, care a proclamat autonomia ţinutului şi a decis formarea Sfatului Ţării.

Sfatul Ţării a contribuit în mod decisiv la salvarea Basarabiei de rostogolirea sub haosul dictaturii bolşevice, aşa cum s-a întâmplat din nefericire cu alte teritorii ale fostului imperiu ţarist. În circumstanţele incerte din acel timp, o altă cale, mai raţională decât unirea Basarabiei cu România nu exista şi este un mare merit al Sfatului Ţării şi al înaintaşilor noştri de atunci, oamenilor politici basarabeni ca Ion Pelivan, Constantin Stere, Ion Inculeţ, Pantelimon Halippa, Daniel Ciugureanu, Pantelimon Erhan, Ştefan Ciobanu, o Elena Alistar sau un Alexandru Baltaga ş. a. – de a fi găsit unica soluţie ce ducea spre un viitor fericit şi mult aşteptat de întreaga populaţie.

În acea epocă tulbure, tentaţii şi pretenţii în privinţa Basarabiei erau multe. Pentru străini, pentru unii dintre aceştia ea era o monedă de schimb, pentru alţii o zonă strategică, un cap de pod sau un teritoriu ce putea fi lesne acaparat sau tăiat în bucăţi.

Acum, când am lăsat în urmă un centenar

„Anul astral al românilor”, după Centenar

De la unire, ba chiar am intrat de un an în cel de-al doilea, aducem un omagiu profund înaintaşilor noştri de la 1918 – lui Ion Inculeţ, Ion Pelivan, Daniel Ciugureanu, Constantin Stere, Pan Halippa, Pantelimon Erhan, Ion Buzdugan, Ştefan Ciobanu, ca şi lui Alexandru Marghiloman sau lui Ion I. C. Brătianu, regelui Ferdinand, tuturor militanţilor şi făuritorilor Unirii, care rămân un exemplu al devotamentului faţă de idealul naţional, faţă de neam şi ţară.

În Declaraţia de unire a Basarabiei cu România din 27 martie (st. v.) / 9 aprilie (st. n.) 1918, adoptată cu 86 de voturi „pro”, 3 „împotrivă”, 36 de abţineri şi 13 absenţe, Sfatul Ţării – organul suprem legislativ reprezentativ şi electiv al Basarabiei, constituit prin delegarea reprezentanţilor partidelor politice, a păturilor sociale, a etniilor conlocuitoare etc., – a decis, „în numele poporului Basarabiei”, că „Republica Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Marea Neagră şi vechile graniţe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută şi mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric şi dreptului de neam, în baza principiului că noroadele singure să-şi hotărască soarta lor, de azi înainte şi pentru totdeauna se uneşte cu mamă-sa România”.

În atare mod, „după un veac şi mai bine de iobăgie sufletească şi politică a românilor dintre Prut şi Nistru, la 27 martie 1918, printr-un act spontan şi plin de o netăgăduită conştiinţă românească, prin voinţa unanimă a norodului basarabean şi prin votul reprezentanţilor săi legali din Sfatul Ţării, Moldova dintre Prut şi Nistru revine la sânul Patriei daco-romane, de la care mai înainte fusese silnic dezlipită”.

Ce-au voit să imprime în Declaraţia de Unire şi să ne transmită nouă, ajunşi astăzi, aici, cei care au intrat în istorie ca Generaţia Unirii de la 1918?

În acea zi de 27 martie, prezent la Chişinău şi invitat în şedinţa Sfatului Ţării, prim-ministrul Alexandru Marghiloman avea onoarea de a lua act de Declaraţia de unire a Republicii Democratice Moldoveneşti (Basarabiei) cu ţara-mamă, România, şi accepta „precum în spirit, aşa şi în literă” toate „bazele” unirii. În acele asumat nemijlocit dificila misiune de emancipare a provinciei. „Să ne închinăm înaintea conducătorilor acestei ţări, spunea prim-ministrul Marghiloman, care fără gând de mărire din conducători (ai Republicii Democratice Moldoveneşti) s-au făcut slujitori modeşti ai neamului lor (românesc)”. După Basarabia, au revenit rând pe rând la sânul ţării Bucovina şi Transilvania, însă un prim-ministru al României va fi poposit în acele momente de vârf doar la Chişinău, nu şi la Cernăuţi sau la Cluj. La primirea delegaţiei de la Chişinău, care aducea actul Unirii Basarabiei la Iaşi, la 30 martie, regele Ferdinand îi adresa alese cuvinte, consacrând astfel semnificaţiile adânci ale relaţiei materne cu provincia dintre Prut şi Nistru: «Vă salut azi pe voi fraţi de dincolo de Prut. Sărbătorim astăzi înfăptuirea unui vis, care de mult zăcea în inimile tuturor Românilor de dincolo şi de dincoace, de apele Prutului. Din graniţă aţi făcut punte, unindu-vă cu ţara mumă şi de aceea vă zic: „bine aţi venit între noi”. V-aţi alipit în timpuri grele pentru ţara mumă ca copil tânăr, însă cu o inimă adevărat românească». Regelui îi răspundea în aceeaşi cheie Ion Inculeţ: „Sunt foarte fericit că eu, în calitate de reprezentant al poporului român de peste Prut, am căderea să aduc Majestăţilor Voastre vestea Unirii poporului Basarabean cu ţara noastră mumă”.

Importanţa revenirii Basarabiei la trunchiul matern a făcut ca dispariţia Republicii Democratice Moldoveneşti să fie percepută ca ceva periferic, de la sine înţeles, mai importantă fiind păstrarea unor drepturi şi instituţii locale de autoguvernare, asigurarea ordinii şi deschiderea unor perspective certe de dezvoltare şi de viaţă paşnică. Dar, trebuie de spus că această formă de statalitate a teritoriului dintre Prut şi Nistru, ca expresie a autodeterminării naţionale în condiţiile dezintegrării fostului spaţiu imperial, a fost un vehicul util în procesul complicat de emancipare şi de regăsire a celor două maluri ale Prutului. În aceasta a constat valoarea sa istorică. Realizând că nu aveau capacitatea şi resurse ca să asume până la capăt o statalitate impusă de împrejurări şi conştientizând ameninţările, unele mai grave decât altele, în adresa acesteia, înaintaşii noştri de la 1918 au renunţat la ea pentru a nu o resimţi ca pe o povară pe care nu o puteau duce. Au dat, la momentul oportun, cum era firesc, ascultare chemării de neam, câştigând, în schimb, împreună cu etniile conlocuitoare, o ţară mare, liberă şi frumoasă, întinsă până la sfârşitul acelui an 1918 de la Nistru şi până la Tisa, parte a civilizaţiei europene, o ţară şi o societate pe care le vor edifica mai departe, împreună cu toţi românii.

clipe de neuitat, plecându-se în faţa geniului poporului român dintre Prut şi Nistru, care după o despărţire de mai bine de un veac găsea „singur calea firească, care să-l ducă la mântuire, calea firească arătată de istorie”, prim-ministrul, deja şi al Basarabiei revenite acasă, surprinzând esenţa momentului, a făcut un gest de profundă recunoştinţă în faţa celor care şi-au

Astăzi, traversăm realităţi mult diferite şi poate mai complexe decât cele de acum mai bine de un secol în urmă. Trăim vremuri tulburi şi imprevizibile, de aceea, solidaritatea şi cooperarea noastră, în zile de sărbătoare, şi nu numai, este vitală.

Conf. univ. dr.
Silvia CORLĂTEANU-GRANCIUC,
Secretar ştiinţific al Institutului de Istorie, Chişinău

PRO MEMORIA

Tudor Chiriac

● 70 de ani de la naştere

Compozitorul şi pedagogul Tudor Chiriac s-a născut pe 21 martie 1949 în s. Ciuciuleni, Nisporeni într-o familie de ţărani.

A învăţat la Şcoala de Muzică din Soroca, iar după absolvire urmează Institutul de Stat al Artelor „Gavriil Musicescu” (1970-1975), actualmente Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice, clasa de compoziţie şi forme muzicale.

A făcut stagii în materie de compoziţie şi orchestraţie la Conservatorul „P.I. Ceaikovski” din Moscova şi a urmat studii de doctorat în domeniul compoziţiei la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj, între anii 2000-2005.

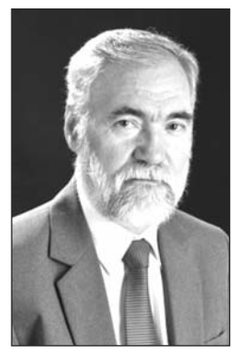

Din 1995 se stabileşte în România, la Iaşi. Este conferenţiar universitar la Universitatea de Arte „George Enescu” din Iaşi, titular al cursurilor teoria instrumentelor, orchestraţie şi aranjamente.

Creaţia lui Tudor Chiriac stă sub semnul principiului *integritate în diversitate*. Sfera diversă a genurilor muzicale abordate de compozitor este guvernată de concepţia muzicii cu entitate integră: *de filiaţie ancestrală românească*. Sintagma aparţine lui Tudor Chiriac şi reprezintă acel perimetru al muzicii universale în care creaţia sa se înscrie cu exactitate şi onestitate. Pe această direcţie, prioritară pentru compozitor, se află muzica de factură academică şi *genul superior românesc*.

A scris muzică pe versurile lui Grigore Vieru, Dumitru Matcovschi, Leonida Lari, Petru Cărare ş. a.

Poemul *Mioriţa* i-a adus celebritatea, fiind selectat de către Consiliul Muzical Internaţional din cadrul UNESCO printre cele mai bune 10 lucrări din lume în anul 1986 şi recomandat pentru interpretare, editare şi difuzare mondială. În următorul an a fost difuzat în: Australia, Brazilia, Bulgaria, Islanda, Japonia, Olanda, Germania, Spania, Franţa, la Bienala muzicală de la Zagreb ş. a.

A creat lucrarea muzicală **La porţile Sarmisegetuzei** (2005), urmată în anul 2008 de lucrarea corală **De la Tiras pân la Tissa** (cu subtitlul **Cântecele Daciei**), interpretată de câteva ori în România, şi având premiera la Chişinău, pe 10 noiembrie 2011.

Tudor Chiriac reprezintă o figură marcantă a artei şi culturii muzicale contemporane din întreg spaţiul românesc. Activitatea sa este plurivalentă, atingând culmi atât în domeniul componisticii, cât şi pe tărâmul pedagogiei muzicale.

Pentru activitatea sa prodigioasă, compozitorul a fost laureat cu mai multe premii şi distincţii, iar în anul 1994 i s-a conferit Titlul Onorific de Maestru al Artelor din Republica Moldova, pentru contribuţie deosebită în promovarea muzicii naţionale. (**N. R.** Text prelucrat după „Aniversări culturale, 2019”, editat de Biblioteca „Ion Creangă”, Chişinău)

Tamara PERETEATCU

Pictorul Dinu Huminiuc sau artistul ca o taină

Universul plastic al pictorului Dinu Huminiuc îşi are sorgintea în copilăria petrecută în satul natal Brătuleşti (comuna Strunga, judeţul Iaşi), sub influenţa înţelepciunii tatălui şi simţului artistic al mamei, care îl încuraja să deseneze modele pentru cusăturile făcute în casă. Încă din primele clase primare a fost fascinat de ritualul slujbei din altarul bisericii şi de vraja „imaginii", părintele Mihai fiind cel care i-a intuit talentul, aducându-i în dar un album „Grigorescu", un bloc de desen, o cutie cu cărbune şi una cu acuarele.

– Domnule Dinu Huminiuc, din clasa a VI-a aţi devenit elev la Liceul de Artă „Octav Băncilă" din Iaşi, iar după absolvire aţi urmat Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu"din Cluj. Aţi putea face o paralelă între cele două şcoli de pictură? De ce aţi preferat Clujul pentru studenţie?

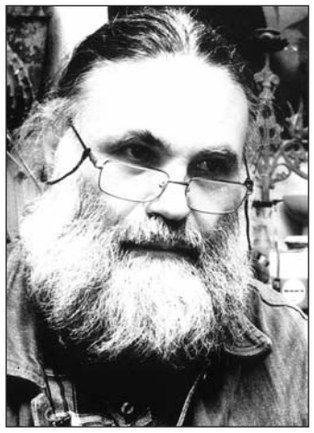

– Cele două şcoli de pictură poartă cu totul altă amprentă. Cea ieşeană este mai poetică şi un pic mai umană, iar cea de la Cluj este mai rece, pare mai străină de lume şi e mai complicată. Cred că am continuat la Cluj din acelaşi motiv pentru care faci artă, adică din curiozitate, din căutarea a altceva decât oferea şcoala ieşeană. M-a interesat şi nota de originalitate a profesorilor de „dincolo de munţi", că până la urmă asta înseamnă pictura: să te tot înnoieşti cu ceva, să vezi cum vorbesc şi alţii limba artistică. Mai era ca opţiune şi şcoala bucureşteană, dar era un punct de vedere al nostru ca liceeni, să nu ne ducem toţi în acelaşi centru universitar, la Bucureşti de exemplu. Pentru mine a mai fost şi un sistem de autoapărare să devin student la Cluj, se potrivea mai bine cu structura mea, cu preferinţa mea pentru un desen mai clar. Dincolo se duceau colegii mei mai buni coloriştii. Până la urmă nu am regretat niciodată această opţiune.

– După terminarea facultăţii v-aţi întors la Iaşi, unde, într-o căsuţă din Ţicău, lucraţi câte 14-15 ore pe zi cu materiale neconvenţionale. Cum aţi putea descrie această „întâmplare"?

– La Ţicău a fost faza colajelor, o perioadă a experimentelor şi exerciţiului continuu, care prezintă marele avantaj că îţi antrenează imaginaţia. Acolo, în unele zile mă simţeam provocat de orice. Un ciob luat de jos şi adus acasă însemna ceva pentru mine. Şi câte nu inventezi în tinereţe! Păcat că la vârsta de acum mintea nu mai zboară la fel şi nu mai există inocenţa, verva şi entuziasmul acela stimulativ. Pe de altă parte, păcat că nu ai de copil cu ce să-ţi întreţii aceste calităţi, pentru că la noi pictorii, tărăşenia este să ai kilometri de hârtie, cartoane, pânze – ca să te poţi desfăşura.

– În anul 1981 v-aţi mutat definitiv la Piatra-Neamţ. Aţi putea evoca primele amintiri nemţene?

– E foarte simplu. Primul om şi în acelaşi timp primul artist pe care l-am întâlnit la Piatra Neamţ a fost pictorul Gheorghe Diaconu. Am păstrat apoi o continuă prietenie. El era un tip excelent, un bun comunicator şi un artist de excepţie; de aceea ne-am înţeles atât de bine. Apoi l-am cunoscut pe Bogdan Zmeu, care nu era artist plastic ci doar un iubitor de artă şi îmi amintesc şi de doctorul Gotcu. După care am început, încet, încet, să mă apropii de oameni de cultură, cu care aveam afinităţi spirituale.

– De la debutul expoziţional din 1977 de la Cluj şi Alba Iulia au urmat expoziţii personale şi de grup la Piatra-Neamţ, Suceava, Bacău, Iaşi, Bucureşti, Târgu Mureş, Sibiu, ş. a., numeroase premii dar şi lucrări în expoziţii particulare şi muzee din România, Franţa, Spania, Germania, Italia, Israel. Ce ne puteţi spune despre ritmul unui pictor? Lucraţi în fiecare zi?

– Desigur sunt fel de fel de zile. Nu sunt două la fel. În fiecare zi te apuci de desenat când simţi că e nevoie. Noi nu suntem nici muncitori calificaţi, nici zilieri, nu lucrăm cu ora. Pe mine nu mă obligă nimeni să lucrez, nu semnez condica.

Sunt zile când faci o schiţă şi asta e totul... ai plecat. Alteori e ca sub ameninţarea ghilotinei: în clipa în care te apuci de desenat îţi trec prin cap o sută de mii de gânduri şi nu ştii de care să te apuci. Uneori, când nu lucrez efectiv, pictez în gând. Nu pot explica ce te cheamă la şevalet: mâna, creierul?

Arta nu-i producţie, arta-i cel mai mare moft...

– În perioada 1999-2005 aţi publicat replici grafice în trilogia poetică „Omul de hârtie",

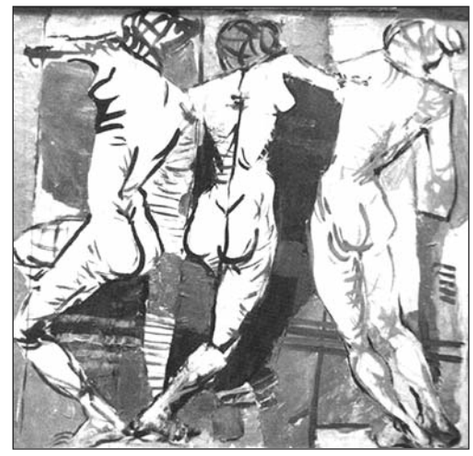

„Mortul perfect" şi „Paranoima" de Emil Nicolae. Ce v-a chemat către această aventură artistică?

– Aceasta este o poveste foarte frumoasă. Emil Nicolae lucra la „Omul de hârtie" şi la un moment dat i-am propus inserarea unor desene ale mele, dar care nu erau ilustraţii la ceea ce scria el. Tot ce este în cărţile lui şi îmi aparţine, este o cu totul altă istorie. Dar, spre tristeţea mea, nimeni nu s-a ocupat serios să înţeleagă acest aspect, nimeni n-a încercat să descâlcească ce este dincolo. Întotdeauna am fost trecut ca ilustrator, dar am fost puţin dezamăgit că nu am fost perceput în profunzime.

Partea interesantă a fost modul nostru de colaborare: ori eu aveam desenele şi el îşi făcea poemele, dar fără nici o legătură cu desenele, ori invers. Artişti fiind, lucram oarecum cu acelaşi material, numai că diferea modul de exprimare – el prin literatură, eu prin grafică – şi astfel am ajuns la o simbioză şi lucrurile s-au legat foarte lesne. Şi a fost foarte plăcut, în sensul că au ieşit nişte cărţi interesante.

– În anul 1999, domnul Eduard Covali vă numeşte „un ascet obsedat de trei subiecte: talpa goală a piciorului, peştii şi păsările". Privind retrospectiv, care sunt temele de care vă simţiţi cel mai ataşat?

– Mă simt ataşat de toate temele mele. Oricare din ele poate deveni un nou punct de plecare şi există o ciclicitate în acestea. N-am închis nici una şi chiar intenţionat le las aşa. E nevoie de linişte pentru a lucra, deşi timpurile noastre aduc anumite constrângeri, pe care eu le înţeleg şi le accept.

→

Mesaj de Ziua Mondială a Teatrului

Înainte de trezirea mea întru teatru, maeştrii mei erau deja acolo. Îşi construiseră lăcaşurile şi poetica pe vestigiile propriilor vieţi. Mulţi dintre ei rămân necunoscuţi sau ne vizitează rareori amintirile: au lucrat în taină, în liniştea smerită a sălilor de repetiţie şi-n sălile de spectacole umplute până la refuz de spectatori. Pentru ca, pe nesimţite, la capătul multor ani de muncă presăraţi cu realizări extraordinare, să se facă nevăzuţi şi să dispară. Când am înţeles că profesia mea, că destinul meu personal este acela de a le călca pe urme, am înţeles totdeodată că am moştenit de la ei tradiţia aceasta sfâşietoare şi unică de a trăi prezentul fără nicio altă speranţă decât atingerea transparenţei unui moment irepetabil. Momentul în care te întâlneşti cu celălalt în întunericul sălii de teatru, protejaţi doar de adevărul unui gest, al unui cuvânt revelator.

Patria mea teatrală este definită prin astfel de momente de întâlnire cu spectatorii care vin în sălile noastre seară de seară, din colţurile cele mai diverse ale oraşului meu, pentru a ne însoţi şi a împărţi cu noi câteva ore, câteva minute. Din momentele acestea unice îmi clădesc eu viaţa, când încetez să mai fiu eu, să mai sufăr pentru mine însumi şi când renasc şi înţeleg

rostul autentic al meseriei de a face teatru: să trăieşti clipe efemere de adevăr pur, când ştii că tot ceea ce spui şi faci sub lumina proiectoarelor este adevărat şi reflectă eul tău cel mai profund şi mai personal. Patria mea teatrală, a mea şi a actorilor mei, se ţese din toate aceste momente în care lăsăm deoparte măştile, retorica, teama de a fi cei ce suntem, şi ne dăm mâinile în întuneric.

Tradiţia în teatru este una orizontală. Nimeni nu poate afirma că în teatru există un centru al lumii, care ar fi un oraş sau un edificiu privilegiat. Teatrul, aşa cum mi-a fost dat mie să-l percep, se propagă urmând o geografie invizibilă ce amestecă vieţile celor care fac teatru cu arta teatrală, într-un gest unificator. Toţi maeştrii teatrului mor cu momentele lor irepetabile de luciditate şi de

→

Pictorul Dinu Huminiuc sau artistul ca o taină

Câteodată îmi impun şi schimbări bruşte, cum ar fi să trec de la a lucra cu cuţitul de paletă (ca şi cum ai lucra cu o lopată!), la cel mai fin Rotring... Deci să transferi gestul plastic larg şi dezinvolt către unul foarte delicat, care se face doar din încheietura mâinii. Aceste treceri sunt intenţionate, dar nu-mi propun să dau lecţii nimănui.

Trebuie şi lumea să înţeleagă că arta are tainele ei şi dacă încerci să le invadezi prea tare dispar. Nici eu nu pricep după atâta timp de ce pictez... de ce desenez! Câteodată iau câte un subiect şi rămân cu el 5-10, poate 20 de ani. Dar la un moment dat cauţi şi altceva, deschizi şi alte uşi şi ferestre. În fiecare din temele mele veţi observa un fel de diversitate, nu e nimic la fel, apar mereu alte înţelesuri. Povestea cu pasărea în zbor, de exemplu, a început în anul 1989 şi nu-i terminată, încă bântuie.

– Observ în lucrările Dvs. o viziune personală asupra nudului – feminin, masculin, androgin. Puteţi explica această voluptate, într-un amestec barbar de vitalitate şi senzualitate?

– Încă de la şcoală înveţi să faci portret, nud, seminud, fără nici o rezervă. Corpul omenesc are expresivitate totală dar este extraordinar de sugestiv şi frumos aşa cum este el, gol. Când ai început să-l îmbraci îl transformi în altceva, devine o păpuşică.

Ce poate fi mai perfect! Mă întreb de fiecare dată cum de este aşa de impresionant... Un spectacol întreg pe care eu îl privesc aşa, brut, reçe. Dar în acelaşi timp îmi place să mă joc cu el. Într-un timp chiar consideram că am să lucrez numai nuduri. Dar studiind la Cluj am început să mă gândesc şi la alte teme, lucrurile au venit singure înspre mine. Degeaba te ambiţionezi să mergi pe o singură direcţie, pentru că ceva din jur te stârneşte.

Chiar mă bucur de aceste derapări pe care nu le pot controla, dar produc lucruri care mă surprind şi îmi plac. Eu trăiesc totul de la un capăt la altul... o clipă, o zi, un an... nu contează cât. E o fericire?! O nefericire?! Nu contează. Şi obişnuiesc să las să curgă lucrurile de la sine. Nu consider o lucrare de-a mea valoroasă dacă nu mă surprinde şi nu îmi conferă un dialog cu eul meu.

– S-a spus despre dvs. că sunteţ un pictor care baletează pe muchia dintre sacru şi profan. Pe care parte a muchiei alunecaţi mai des?

– Exact aşa sunt eu, pe muchia dintre sacru şi profan, pentru că în fiecare profan este şi sacru. Şi un pahar de plastic poate deveni pentru mine sacru, în clipa în care îl privesc şi după aceea îl desenez. Dacă e plin... dacă e gol... nu e ceva sacru? Şi poate deveni profan dacă îl zdrobeşti, dacă îl umpli cu ceva nociv.

Şi pentru Dumnezeu omul este profan, dar de ce n-am putea considera şi invers? Cine ne opreşte? Că doar Dumnezeu ne-a creat şi el ne-a făcut greşit. Şi greşind, nu e ceva profan? Nu e o parte lumească?

Cât despre pictura religioasă, acolo îţi aparţii mai puţin, acolo aproape că nimic nu e ca în partea profană, unde crezi că parcă mai mult e făcut de tine şi mai puţin de divinitate. Şi acum, când mă duc în bisericile în care am pictat, trebuie să ating fresca, să ating peretele cu mâna. E ca un salut.

De exemplu, pentru acest interviu, mie îmi trecea prin gând să vă aduc un desen de-al meu şi să vă las să staţi de vorbă cu el şi să aflaţi despre mine. De fapt mie nu prea îmi place să discut despre trăirile mele artistice. E bine ca pictorul să rămână o taină...

A consemnat Gianina BURUIANĂ

Pictorul Lucian Gogu-Craiu prezintă „Broken Glass Explosion”

Artistul plastic Lucian Gogu-Craiu, profesor la Palatul Copiilor din Piatra-Neamţ, expune la Galeria de Artă „Lascăr Vorel”, până la sfârşitul lunii aprilie. Aflat la prima „confruntare” cu publicul în acest an, Lucian Gogu-Craiu ne propune contactul vizual cu 14 lucrări reprezentative pentru creaţia sa. Expoziţia se intitulează „Broken Glass Explosion”.

Pictorul **Mircea Răsvan Ciacâru** a scos în evidenţă faptul că Lucian Gogu-Craiu se numără printre puţinii artişti care lucrează, care sunt preocupaţi, care au idei şi care vin întotdeauna în faţa iubitorilor de frumos cu noutăţi: „El este singurul artist din Piatra-Neamţ, în opinia mea, care are o dublă susţinere: cea a familiei şi cea politică, ceea ce nu-i de ici, de colo”.

Criticul de artă **Emil Nicolae** a menţionat că performanţa lui Lucian Gogu-Craiu constă în permanenta căutare, cercetare şi voinţă de a înnoi limbajul artistic. „Contează imaginea, neam obişnuit cu nişte lucruri, nişte simboluri. Acestea dau frumuseţe, dau sens lucrărilor, dar, până la urmă, vorbind strict tehnic, contează limbajul artistic. Problema este cum exprimăm, cum transcriem, cum prezentăm aceste imagini arhicunoscute. Aici intervine şi originalitatea. Domină sticla în această expoziţie, acesta este un amănunt important dar nu neapărat semnificativ”.

Lucian Gogu-Craiu a spus că a încercat să „schimbe” lucrările clasice făcute din sticlă, cum ar fi vitraliu, vazele de sticlă, cu altele neconvenţionale. „Eu am vrut să ies din aceste forme convenţionale şi am făcut o pictură cu sticlă, nu pe sticlă. Consider că în artă tot timpul trebuie să vii cu ceva nou”.

Piesa de rezistenţă din expoziţie este lucrarea denumită „Un turn de istorie”. „La baza istoriei acestui oraş, avem o listă cu pietreni iluştri cum ar fi Lascăr Vorel, Nicu Albu sau V. A. Urechia”, a mai afirmat Lucian Gogu-Craiu.

Fiecare participant la vernisajul expoziţiei lui Lucian Gogu-Craiu a plecat acasă, la fel ca anul trecut, cu un mini-tablou.

Violeta MOŞU

Mesaj de Ziua Mondială a Teatrului

Frumuseţe, toţi se duc în acelaşi fel, fără ca nicio altă transcendenţă care să-i apere şi să-i facă iluştri. Maeştrii teatrului ştiu asta, nicio recunoaştere nu este mai preţioasă decât certitudinea ce stă la rădăcina muncii noastre: să creezi momente de adevăr, de ambiguitate, de forţă, de libertate în mijlocul celei mai mari precarităţi. Nimic nu le va supravieţui dincolo de însemnările despre munca lor şi de înregistrările video sau foto care vor reda doar o palidă idee a ceea ce au făcut. Dar ceea ce va lipsi mereu din aceste înregistrări este răspunsul silenţios al publicului, care înţelege într-o clipă că ceea ce se petrece nu poate fi nici tradus, nici regăsit în afară, că adevărul împărtăşit aici este o experienţă de viaţă, preţ de câteva secunde mai diafană decât viaţa însăşi.

Când am înţeles că teatrul este o patrie în sine, un imens teritoriu ce cuprinde lumea toată, a luat naştere înlăuntrul meu o hotărâre, care era totodată o eliberare: nu trebuie să te depărtezi, nici să te mişti din locul unde te afli, nu trebuie să fugi şi nici să te deplasezi. Publicul este acolo unde exişti tu. Acolo îţi sunt alături colegii de care ai nevoie. Acolo, în afara căminului tău, se găseşte toată realitatea ta zilnică, opacă şi impenetrabilă. Şi-atunci lucrezi din aparenta imobilitate în care te afli, pentru a construi una dintre cele mai măreţe călătorii, ca să refaci Odiseea, legendara călătorie a argonauţilor: eşti un călător imobil care nu încetează să accelereze densitatea şi rigiditatea lumii tale reale. Călătoria ta este către clipă, către moment, către întâlnirea irepetabilă cu cei asemenea ţie. Călătoria ta este către ei, către inima lor, către subiectivitatea lor. Călătoreşti prin ei, prin emoţiile lor, prin amintirile lor pe care tu le trezeşti şi le pui în mişcare. Călătoria ta e vertiginoasă, nimeni n-o poate măsura sau reduce la tăcere. La fel cum nimeni nu o va recunoaşte la justa valoare. E o călătorie prin imaginarul poporului tău, o sământă plantată în pământul cel mai îndepărtat: conştiinţa civică, etică şi umană a spectatorilor tăi. De aceea eu sunt statornic, veşnic legat de propriul cămin, printre cei apropiaţi mie, într-o aparentă nemişcare, muncind zi şi noapte, pentru că eu posed secretul vitezei. (Traducere din spaniolă de Ligia Soare)

Carlos CELDRÁN (Cuba)
27 martie 2019

Oraşul şi mitul

Un scriitor drag mie şi ca om, şi ca profesor, **Adrian G. Romila**, adaugă în 2017 zestrei sale literare încă un volum prin romanul **Zeppelin – Stampe şi istorii literare**, apărut la editura Polirom.

Titlul, ca şi ilustraţia de pe prima copertă, sugerează posibile întâmplări în care poate fi implicat un dirijabil, dar şi alte *istorii apocrife.* Urmărind textul se poate observa că autorul reconstituie imaginea **Oraşului** natal (n.n. Piatra-Neamţ) la început de secol XX, din dorinţa de a-şi *remitologiza spaţiul natal,* după cum însuşi declară. Un asemenea verb, *a remitologiza,* mai greu de găsit în dicţionare, dar bine primit de contextul în care este folosit, sugerează vădita intenţie a creatorului de a facilita intrarea în mit prin intermediul unor întâmplări care balansează între real şi ireal, căci ce este un mit până la urmă dacă nu o poveste fantastică, cu miez real, care vine de departe.

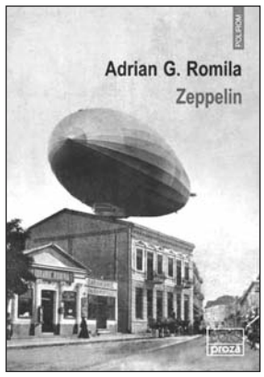

Adrian G. Romila inventează o istorie cu uriaşi autohtoni pornind de la un text fundamental al **Bibliei, Facerea** (6; 4) care spune: *În vremea aceea s-au ivit pe pământ uriaşi, mai cu seamă de când fiii lui Dumnezeu începuseră a intra la fiicele oamenilor şi acestea începuseră a naşte fii: aceştia sunt vestiţii viteji din vechime.* Cu siguranţă, autorul, iscusit în cercetare, a cules suficiente informaţii cu privire la descoperirea unor schelete de uriaşi şi pe teritoriul românesc (Goliatul de la Carei, uriaşii de la Piatra Craiului, Polovragi, de la Cetăţeni) şi s-a aplecat asupra unor legende care circulă în spaţiul carpatin, cum ar fi cele din Ţara Haţegului.

După cum se ştie, textele fundamentale au impact asupra omenirii, istoriei şi civilizaţiei acesteia, autoritatea lor fiind o certitudine. Altfel, ce rost ar fi avut ca echipajul navetei spaţiale Apollo 8 să emoţioneze omenirea, la vederea frumuseţilor **Pământului,** de-acolo de sus, de pe orbita lunară prin rostirea cuvintelor cu care se deschide acelaşi text din **Biblie**, numit **Facerea lumii (I; 1-10)**, *La început a făcut Dumnezeu cerul şi pământul. Şi pământul era netocmit şi gol. Întuneric era deasupra adâncului şi Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor /.../Uscatul l-a numit Dumnezeu pământ, iar adunarea apelor a numit-o mări. Şi a văzut Dumnezeu că este bine.*

De altfel, vremea mitului nu este trecută, oricând existând posibilitatea apariţiei unor fenomene, întâmplări surprinzătoare. Într-un film documentar de prin anii 1970, despre lume şi civilizaţie, numit **Mondo Cane**, un trib care vieţuia în pădurile Amazonului, urmărind zborul unui avion de linie pe deasupra junglei doar atunci când condiţiile meteo erau favorabile, a început să vadă în acesta un zeu care vesteşte vremea bună. I-au ridicat chiar, spre a-l slăvi, un fel de templu unde veneau şi se rugau ca *zeul* să-şi facă simţită prezenţa cât mai des.

În povestea mitică a oraşului său, **Adrian G. Romila** a avut sprijin în *potenţialul epic al întregului peisaj,* în informaţii istorice, dar şi în *câteva stampe, întâmplări şi personaje* care i s-au potrivit momentului istoric ales. Scheletul de uriaş descoperit pe un mal al Bistriţei este, pentru început, un pretext de a-l introduce în scenă pe ziaristul **Andrei Toma** şi de a construi o poveste credibilă a anilor 1910- 1912, ancorată într-un spaţiu geografic arhicunoscut autorului.

Oraşul, aşa cum este numit generic, este *scanat* de la nivelul străzii, apoi de la nivelul *ridicăturilor* înconjurătoare, chiar mai mult, din cabina unui dirijabil, scop evident fiind încărcătura emoţională a imaginilor realizate. Aşadar, cititorul de astăzi intră în atmosfera de altădată a unui spaţiu urban de acum o sută de ani. De altfel, scriitorul, pentru a facilita trecerea cititorului de la imaginile trecutului la cele ale prezentului, realizează un liant în capitolul numit **Epilog**, amintind de construcţii, edificii apărute între cele două războaie mondiale şi după.

Cartea se citeşte pe nerăsuflate, graţie stilului artistic de necontestat, încât plimbat prin istorie, am cules chiar informaţie ştiinţifică digerabilă, atractivă, plăcut învelită în haină literară. **Martin Puchner**, renumit profesor de literatură universală afirmă că *Literatura nu e doar pentru iubitorii de cărţi. De când a apărut, acum patru mii de ani, ea modelează viaţa majorităţii oamenilor de pe planeta Pământ"* (**Lumea scrisă – Poveşti care au schimbat oamenii, istoria şi civilizaţia – Polirom**, 2018, p.9). Am trăit, aşadar, la început de secol XX, lăsându-mă dus pe malul Bistriţei de altădată, cea pe care treceau plutele formate sus la Dorna, am trecut prin Piaţa Mare cu aceeaşi zarvă şi forfotă ca şi astăzi, am intrat alături de ziaristul Andrei Toma în crâşmele cu fum şi miros de băutură ieftină, m-am plimbat pe Strada Mare privind de o parte şi de alta ca să văd ce se mai găseşte prin dughenele şi magazinele evreilor şi românilor, am ajuns chiar prin încântătoarele împrejurimi, precum Cozla, Cernegura, Pietricica, Dealul Balaurului. Apoi, am trecut apa Cuiejdiului şi am ajuns în mahalaua Dărmăneştilor, pe care am încercat să o conturez prin noianul de blocuri ale actualului cartier Dărmăneşti. Şi totul a fost nostalgie şi poezie...

Dar mai mult de-atât, sufletul meu, însetat de poveşti, a fost impresionat de *mulţimea de jobenuri, pălării înflorate, bastoane, umbrele şi crinoline /.../ de meloane, de canotiere şi de căciuli ţărăneşti, de redingote, veste şi opinci târşâitoare* (p. 22). Apoi, nostalgica mea fire a alunecat spre paginile care îmi dădeau posibilitatea să aflu mai multe despre personalităţile momentului, despre unele aspecte ale felului în care se făcea gazetărie, despre fenomenul cultural şi religios în speţă. Ca viaţă socială, *Oraşul, ca orice adunătură mediocră şi tihnită de oameni înghesuiţi între munţi, într-un veac al păcii, nu ducea lipsă de instituţiile sacre ale bârfei moderne* (p. 27). Un tânăr ziarist ca Andrei Toma evada în *petreceri cu amicii la* Grădina Publică, la Pavilionul Gospodinilor, spre vârful Cozlei ori mai jos la crâşma *bonomului Goldenberg.* Acelaşi ziarist, având talent la desen, mai lua din când în când *îndrumarea amicală a talentatului Lascăr, fiul farmacistului Vorel* (p. 40).

Revenind la mit, Andrei Toma beneficiază de două întâlniri memorabile: prima la sinagogă, cu domnul Moise Rothman, rabin şi ţadic, *un fel de om sfânt, un fel de sfătuitor hăruit de Dumnezeu,* a doua cu Moş Gheorghe de la Turn, sfânt şi el, Biserica Ortodoxă Română, stabilindu-i în anul 2018, prin Sfântul Sinod, ca zi de pomenire, data de 17 august. Lui Moş Gheorghe, autorul îi realizează un portret remarcabil. Omul blând şi cu *ochi albaştri* îi sugerează ziaristului Andrei Toma să citească Biblia: – *Înainte vreme, în lume au trăit uriaşi, au trăit cu oamenii împreună, şi nu s-au înţeles întotdeauna, ...citeşte Biblia toată, găseşti pomeniţi uriaşi pe la Geneză, pe la Baruh, pe la Numer...* (p. 64) */.../ Vreo două mii de ani au trăit uriaşii cu oamenii şi, dac-a văzut Dumnezeu că oamenii pier de răul lor, a hotărât să-i şteargă de pe faţa pământului* (p. 65), dar n-au dispărut cu totul, reuşind să se împreuneze cu femeile oamenilor şi să apară uriaşi ceva mai mici. Prin spusele sale, Moş Gheorghe pare a confirma că şi prin ţinuturile noastre, sus la munte, vor fi existat uriaşi, aşa că scheletul aflat pe malul Bistriţei pare justificat. Unele idei susţinute şi de scrisoarea de la sinagogă despre uriaşi îi dau elan să plece în căutarea acelor locuri retrase din Munţii Neamţului, împreună cu mama sa, aceasta fiind, din acest punct de vedere, o Vitorie Lipan, preocupată de ocrotirea şi îndrumarea fiului.

Cartea spune o poveste frumoasă despre un spaţiu cu aromă istorică şi privelişti încântătoare, iar un scriitor îndrăgostit de locul său natal, precum **Adrian G. Romila**, ştie să apese pedala imaginarului în aşa fel încât să incite la o lectură atractivă.

Profesor, Leonard ROTARU

Cu subiect şi predicat!

Cele mai noi şi mai stupide reglementări privind „mentenanţa" limbii române au amuţit la apariţia, ascensiunea, avântul şi, nu în ultimul rând, atotputernicia acestei prostii, preluată de toate mass-media şi de înalte feţe-feţe intelectualiceşti, cu nume şi renume. Cât de curând, vom vedea, după modelul apariţiei lui „dpdv", texte nesărate presărate cu „cssp". Şi-atunci, eu de ce nu?!

Dacă mult îndrăgitul salut „săr'na, doam p'soară!" şi-a câştigat semnificaţia umoristică, nu acelaşi lucru îl putem spune despre „un ONG" – adecă „un organizaţie non-guvernamentală" ori: – Ce afacere ai? – Am un imemeu. – adecă „am un întreprindere mică şi mijlocie". Eh, n-ar fi prea mare baiu', că doar sunt atâtea limbi pre pământ care fie n-au gen, fie n-au plural, ori nici una nici alta, şi oamenii se înţeleg totuşi. Între ei. Aaa, şi, cum era să uit, cred că ştiţi în mod cert că DNA înseamnă Direcţia Naţională Anti, cu alegere liberă între „anticorupţie", „antidrog", „antifurt", „antistres", pentru căci, cum să siglezi elementul de compunere fără substantivul mârşav împotriva căruia protestezi cu mânie proletară?!

Dar, cum să ne mai fie oarece de mirare, pentru căci (tot de la Arghezi cetire, pentru cine şi-a amintit), întru şi între ale îndeletnicirii noastre, multe ne-a fost dat să auzim şi să vedem, să înghiţim şi să indigestionăm. Ca de-un paregzamplu, aş face vorbire despre *curricula*, despre care, de la vlădica ministerială la opinca etno-pop, ce s-auzi, măi, frate român, cum că la baza educaţiei şade „o curriculă"! Am vrea să zăbovim oleacă asupra dânsei, dar ne trag de coada condeiului cele consemnate migălos în *siviul* personal, precum că am fi învăţat: curriculum – singular, curricula – plural. Şi neutru pe deasupra. Oricum, „singularul *curriculă* rămâne o formă incultă, de asimilare grăbită şi greu acceptabilă." (Rodica Zafiu)

În ştiinţele educaţiei, *curriculum* se referă la parcursul de formare, la plănuirea dezvoltării tânărului Harap Alb, la competenţele de dobândit, pentru a ajunge om întreg la trup, la minte şi la suflet, modelând conţinuturile şi ţintele înşiruite în desfăşurarea acţiunii, eşalonate în timp, cu măiestrie şi metodă, de către Spânul cel rău, *trainer*-ul carevasăzică. Ticluite pentru a-i asigura învăţăcelului toate cele trebuincioase şi folositoare minţii şi sufletului, în cele din urmă traiului până la adânci bătrâneţi, întru binele cetăţii şi al împărăţiei, evaluările dintre peripeţii îşi au rostul lor, fără simulări, fără procente. Spânule, spânule, grea meserie ai! (***Alina PAMFIL***)

Schimb de experienţă şi de bune practici la Piatra-Neamţ

● Dialog simplu şi eficient între sindicaliştii de pe ambele maluri ale Prutului

Îmi încolţise demult ideea organizării unui seminar pentru activul sindical din instituţiile educaţionale ale raionului Hânceşti la Piatra-Neamţ. De ce anume la Piatra-Neamţ? Pentru că eu cunoscusem aici sindicalişti veritabili, oameni de bună credinţă şi cu inimă mare, adevăraţi profesionişti (cu toate că sindicalismul nu se predă nici la o facultate). Mai simţisem aici, în cele câteva vizite de lucru şi de suflet, pe care le realizasem în ultimii ani, mare dragoste şi dăruire din partea fraţilor noştri de sânge şi m-am gândit să nu fiu o egoistă, să împart această dragoste cu colegii mei, cei 33 de membri ai organului de conducere al organizaţiei sindicale raionale – Consiliul raional Hânceşti al Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei.

Şi pentru că Dumnezeu ajută la înfăptuirea ideilor bune, întâmplător am găsit pe Facebook calendarul de excursii al programului „Cunoaşteţi ţara”. Pentru un preţ mai mult decât democratic, se propunea o excursie la Cheile Bicazului – Lacul Roşu – Cetatea Neamţ, cazarea fiind la Piatra-Neamţ, în perioada 5-7 aprilie. Mai bine nici că se putea! Mai departe a fost simplu: dl. Gabriel Ploscă, preşedintele Sindicatului din Învăţământ Neamţ, a susţinut ideea, oferindu-ne spaţiu pentru desfăşurarea seminarului şi doi formatori de excepţie: dna Gabriela Grigore, Secretar general al Sindicatului din Învăţământ Neamţ, împreună cu care am conturat profilul unui lider sindical ideal, şi dna. profesor Niculina Niţă, care ne-a vorbit despre comunicarea eficientă, dat fiind că, toate problemele unui lider sindical încep de la comunicare.

Ne-au interesat foarte mult şi comunicările dlui. Gabriel Ploscă, ale directorilor şi liderilor sindicali din câteva instituţii de învăţământ din judeţul Neamţ, prezenţi la eveniment, despre activitatea şi rolul comisiilor paritare, care, după cum am înţeles, analizează şi rezolvă problemele ce apar în instituţii şi adoptă hotărâri privind modul de aplicare a normelor şi metodologiilor legislaţiei specifice învăţământului, precum şi toate aspectele organizării şi desfăşurării procesului de învăţământ. Chiar am avea şi noi mare nevoie de astfel de comisii! Mai ales acum, când reformele în învăţământ se ţin lanţ şi se implementează o nouă Lege a salarizării în sectorul bugetar.

Despre emoţiile şi trăirile, pe care le-am avut, nici nu pot să vă povestesc! Am fost întâmpinaţi ospitalier cu flori, cu pâine şi sare, în timpul evenimentului am simţit, din nou, aceeaşi căldură, dragoste şi dăruire de frate. A fost, cu adevărat, un schimb de experienţă şi de bune practici, dialogul dintre sindicaliştii de pe ambele maluri ale Prutului fiind simplu şi afectuos.

Programul „Cunoaşte-ţi ţara” ne-a oferit excursii la Cheile Bicazului, Lacul Roşu, Barajul şi lacul Izvorul Muntelui, mănăstirile Agapia şi Văratec, Casa lui Ion Creangă şi Cetatea Neamţ. Într-un timp relativ scurt, am reuşit să cunoaştem şi oameni frumoşi, dar şi locuri de neuitat!

Ana CIMPOEŞU

Paşi pentru unire prin „Cunoaşte-ţi ţara!”

Am trecut de etapa „podurilor cu flori”, s-au semnat deja curajoase Declaraţii de unire cu ţara mamă, au fost realizate activităţi menite să cimenteze drumul spre unirea fraţilor de pe cele două maluri ale Prutului, începând cu forma cea mai perenă şi eficientă: „unirea-n cuget şi-n simţiri”!

În acest context, la Piatra-Neamţ, din iniţiativa SLLICS Neamţ şi a Consiliului raional Hânceşti al Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei, s-a desfăşurat ***Schimbul de bune practici între liderii sindicali din judeţul Neamţ şi activul sindical Raionul Hânceşti – Republica Moldova***, la care au participat cei 33 de membri ai organului de conducere al organizaţiei sindicale raionale condusă de dna. Ana Cimpoieşu şi din judeţul nostru.

Deschiderea activităţilor a demarat cu un cuvânt încărcat de emoţii, de sensuri adânci şi de sensibilizarea conştiinţei apartenenţei la un neam cu o istorie uimitoare, prin cuvântul dnei. Niţă Niculina „Floarea vieţii-Floare dacică” la care, toţi participanţii au vibrat sufleteşte, pentru că „Nu suntem fiinţe umane trăind o experienţă spirituală, ci suntem fiinţe spirituale trăind o experienţă umană” – cum spune o înţelepciune orientală.

Acţiunea a avut la bază un transfer de bune practici de la noi, pe tema comisiilor paritare, a dialogului social, urmate de activităţile de formare pe temele „Liderul sindical” şi „Comunicarea eficientă în managementul sindical” susţinute de: dna. Grigore Gabriela şi dna. Niculina Niţă. S-au realizat: work-shop-uri cu tema „Public speaking”, jocuri de rol pe tema „Sindicatul în negociere permanentă: angajator-angajat”, brainstorming „Vocea tăcerii” şi dezbateri pe marginea celor prezentate.

Prof. Niculina NIŢĂ

Conferinţă naţională la Orhei: *Uniţi pentru educaţie de calitate*

În organizarea Direcţiei Generale Educaţie, pe 30 martie 2019, la Orhei, a avut loc cea de a doua ediţie a Conferinţei naţionale *Uniţi pentru educaţie de calitate.* Au participat manageri şi lideri din instituţiile de învăţământ din raion, oaspeţi din România, şefi de Direcţii din alte raioane.

După ce a salutat participanţii în numele primăverii, dna. **Silvia Mustovici**, şefa DGE, a vorbit despre obiectivele Conferinţei: „Într-o lume din ce în ce mai globalizată şi digitalizată sunt necesare activităţi inovatoare şi relevante, menite să promoveze şi să dezvolte abordări interdisciplinare, colaborative şi creative, este nevoie de mai multă deschidere în sistemele de învăţământ, care să asigure împărtăşirea ideilor şi a bunelor practici. Într-o societate bazată pe cunoaştere, educaţia de calitate este o componentă esenţială a dezvoltării personale, culturale, sociale şi profesionale, **garantul unei predări de calitate fiind, în primul rând, Profesorul.** Formarea pedagogică, psihologică şi metodologică de înaltă calitate a cadrelor didactice este o condiţie esenţială pentru asigurarea unei educaţii de succes a viitoarelor generaţii, iar importanţa cooperării internaţionale constituie o adevărată pledoarie **pentru învăţământ, în general, şi pentru calitate, în special.** Şcoala de astăzi are nevoie de aliaţi pentru a-şi redefini rolul, a maximiza impactul formativ şi a contribui în mod eficient la dezvoltarea competenţelor de gândire critică, colaborare, comunicare şi creativitate, competenţe ce au un impact profund asupra dezvoltării abilităţilor de învăţare pentru secolul XXI, susţinând în mod efectiv categoria abilităţilor de viaţă şi carieră”.

Moderatorul conferinţei, **Sergiu Opaeţ**, directorul IP Gimnaziul Teleşeu, a oferit, rând pe rând, microfonul conferenţiarilor: **Geanina Spiriduş** – *Capacitatea dinamică a cadrului didactic în asigurarea calităţii în educaţie*; **Viorica Goraş-Postică –** *Educaţia pentru integritate, ca element al culturii generale*; **Ecaterina Moga –** *Managementul eficient – factor prioritar al educaţiei de calitate;* **Lucia Argint –** *Autoevaluarea instituţiei – un impuls direct spre îmbunătăţirea calităţii educaţionale;* **Viorica Andriţchi –** *Aspecte metodologice privind promovarea politicii educaţionale naţionale şi locale prin intermediul proiectului managerial;* **Lilia Hacina** şi **Isabela Jinaru –** *Stabilirea parteneriatelor şcolare – condiţie a unei educaţii de calitate.*

În continuarea lucrărilor conferinţei au mai luat cuvântul **Silvia Matasâ,** şefa Direcţiei Generale Educaţie, Făleşti, **Valentina Tonu**, şefa Direcţiei Învăţământ Hânceşti, iar **Ana Ceban**, directorul LT *Onisifor Ghibu,* şi **Veronica Chiperi**, de la aceeaşi instituţie, şi nu numai, şi-au expus unele reflecţii vizavi de eveniment. Doamna **Silvia Mustovici** a înmânat diplome şi certificate de participare. (**N. R. –** Text prelucrat după articolul pentru săptămânalul „Făclia”, Chişinău).

R. VULTURESCU

Cărţile profesorilor noştri

Alexandru C. Ionescu:
Povestiri din alte timpuri

Trăim într-o vreme în care producţia editorială a cunoscut o creştere nemaiîntâlnită, înregistrând un număr de titluri, inclusiv carte de literatură, după unele statistici, de ordinul zecilor de mii într-un singur an, deşi o bună parte dintre acestea nu au cunoscut

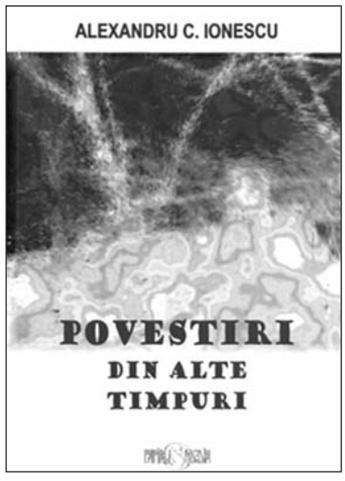

tiraje mai mari de una-două sute de exemplare.

În acelaşi timp „institutele" de sondaje au început să constate şi să aducă la cunoştinţa opiniei publice „deteriorarea" învăţământului românesc de toate gradele, în cel puţin două direcţii: abandonul şcolar şi creşterea numărului de absolvenţi ai diferitelor trepte de învăţământ care nu pot rezuma subiectul unui text citit.

Mai mult, în ultima vreme, diferite societăţi îşi oferă serviciile celor care doresc să înveţe să scrie opere literare. Un singur exemplu: „atelier de scriere creativă" organizat de grupul de scriitori alcătuit din Marius Chivu, Florin Iaru şi Cristian Theodorescu, cei care au înfiinţat şi revista de proză scurtă „Iocan" ajunsă deja la sfârşitul anului 2018, la numărul 8. Câţi scriitori vor ieşi în urma acestor cursuri nu ştim, dar ne amintim ce a spus Mihail Sadoveanu despre absolvenţii şcolii de literatură din anii 50 ai secolului trecut: „câţi scriitori au intrat, tot atâţia vor ieşi de pe băncile şcolii" (citat aproximativ).

În acest context a apărut în 2018 şi cartea profesorului Alexandru Ionescu din Roman, la care vom face câteva referiri în continuare. Volumul conţine 20 de povestiri ce au ca temă generală aspecte ale vieţii sociale şi politice din lumea satului românesc, în perioada denumită în documentele de partid „de transformare socialistă a agriculturii" sau, cum inspirat a fost denumită de către Marin Preda, *obsedantul deceniu (1950-1960)*.

Trebuie să precizăm că la acea vreme autorul era la vârsta adolescenţei. Absolvise cursurile liceale şi funcţiona ca suplinitor în învăţământ, la o şcoală din mediul rural, deoarece fusese exmatriculat din facultate pentru „dosar necorespunzător".

Aşadar, textele pe care le propune în această carte sunt scrise de un martor ocular al desfăşurării acelor evenimente care aveau menirea să implementeze modelul sovietic sub atenta supraveghere a trupelor „frăţeşti" care ocupaseră România după Al Doilea Război Mondial.

În anii de ocupaţie „marea prietenă de la Răsărit" sub pretextul că stimulează dezvoltarea economiei româneşti a înfiinţat cunoscutele societăţi mixte „sovrom" care exploatau fără milă resursele naturale ale ţării care luau calea spre ţara vecină.

O parte din texte conţin informaţii despre instalarea la sate a aşa-zisei puteri populare: în fiecare comună erau aduşi un primar, de regulă un muncitor din fabrică, şi un activist de partid care aveau ca sarcină înfiinţarea organizaţiei locale P. M. R. în care erau primiţi cei mai săraci ţărani, de regulă cei mai leneşi şi mai beţivi. Cu ajutorul acestora desfăşurau o activitate de colectare a produselor agricole pe baza cotelor obligatorii pentru fiecare gospodărie iar la recoltare, sub supravegherea miliţianului din sat (cum se numea poliţistul acelor vremuri, tot după modelul sovietic), lăsau celui care muncise efectiv o cantitate atât de mică, încât nici nu avea nevoie de mijloc de transport să o ducă acasă (v. „Ultimul bob"). Nu sunt lipsite nici povestirile în care sunt înfăţişate aspecte din timpul adunărilor de partid conduse de activistul teritorial, uneori având ca musafiri chiar pe prim-secretarul judeţului sau regiunii. (v. „O vizită de lucru"). Relatările despre desfăşurarea acestora sunt un prilej potrivit pentru autor să caricaturizeze în mod strălucit aceste personaje, mai ales prin limbajul stereotip, tipic pentru acea perioadă şi anii care au urmat – etichetat acum cu sintagma „limba de lemn"(v.„O şedinţă cu bucluc").

Tot în galeria unor personaje tipice se înscriu şi acei săteni leneşi şi beţivi, transformaţi de cei ce conduceau destinele comunităţii în cozi de topor, turnători ai celor acuzaţi că ascund anumite cantităţi de produse, pentru a nu contribui la „fondul de stat"(v. „Culesul viilor").

Nu putea lipsi nici implicarea securităţii în compromiterea şi arestarea unor presupuşi „duşmani ai poporului". Acestora li se înscenau cu ajutorul unor „informatori" diferite situaţii ca în povestirea „Misiune neterminată".

Calităţile literare ale povestirilor profesorului Alexandru C. Ionescu nu se limitează numai la realizarea personajelor. La acestea se adaugă dialogul viu care sporeşte autenticitatea textului şi, nu în ultimul rând, naraţiunea specifică acestei specii literare – proza scurtă.

În totalitatea sa cartea reuşeşte să realizeze un tablou realist şi autentic al vieţii satului din acea perioadă, dar ea poate deveni deosebit de interesantă şi apreciată de cel puţin două categorii de cititori. O categorie mai mică numeric este cea a celor care au trăit în tinereţe acele vremuri, la fel ca autorul. Aceştia vor putea să completeze imaginea propusă de autor cu propriile amintiri. A doua categorie ar putea fi alcătuită din cititorii mai tineri, născuţi după 1989 care, din păcate, deşi au auzit de epoca celor 45 de ani de comunism nu au o imagine concludentă a acesteia. Dar cine ştie?!

Deşi publicată la mulţi ani după debutul în volum cu romanul „Ani învolburaţi" (2001), cartea de proză scurtă de acum este încă o confirmare că Alexandru C. Ionescu stăpâneşte mijloacele de realizare a unor structuri narative, că dispune de mijloacele tehnice şi artistice care îi dau dreptul să se numere printre creatorii talentaţi de literatură. Prozele scurte de acum sunt o dovadă că autorul a ucenicit la „marele humuleştean", cel care îi scria lui Eminescu cerându-i scuze că nu a avut timp să scrie scurt.

Constantin TOMŞA

Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie

Rememorări nemţene

APRILIE 2019

■ 2/1938, n. **Cătălin-Florin Stupcanu**, la Filioara, Agapia, Neamţ (d. 26. 09. 2000, Ceahlău, Neamţ), profesor, ziarist. Facultatea de Istorie din Iaşi (1961). Cariera didactică, apoi ziarist la „Flacăra", „Steagul roşu", „Ceahlăul", inspector la Comitetul Judeţean de Cultură, director al Muzeului de Istorie din Piatra-Neamţ (1974-1978). În publicaţiile la care a lucrat, a risipit nenumărate articole, cronici cinematografice, de artă plastică, note-semnal, recenzii, opinii, mai ales pe probleme de cultură şi artă. Volumul „Zăpadă şi fum, scrieri de tinereţe" a apărut postum, prin grija soţiei, Maria Stupcanu.

■ 1/1944, n. – **Florin Florescu,** Cândeşti, Buzău (5. 12. 2009, Piatra-Neamţ), profesor, lider sindical, absolvent al Facultăţii de Biologie. El este cel care a militat pentru înfiinţarea Sindicatului Liber al Lucrătorilor din Învăţământ (1990) şi, împreună cu profesorii Dumitriţa Vasilca, Lucian Corneanu şi ziaristul Mircea Zaharia, a hotărât publicarea, din martie 1999, a revistei

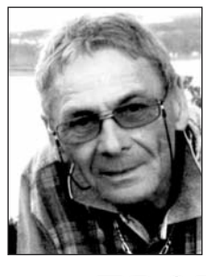

„Apostolul" (seria nouă), care apare şi în prezent ca publicaţie a cadrelor didactice din Judeţul Neamţ, editată de Sindicatul din Învăţământ Neamţ, al cărui preşedinte a fost Florin Florescu.

■ 2/1952 – n. **Vladimir Tescanu (**pseud. lui Viorel Buruiană), la Tescani, Bacău (tatăl din Dobreni, Neamţ), profesor de limba franceză la Piatra-Neamţ; scriitor, traducător, editor. După absolvirea Liceului „Petru Rareş" din Piatra-Neamţ, a absolvit Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti (1975). A debutat cu proza scurtă „Secţia", în Revista

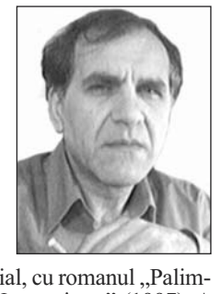

„Ateneu" (1985), iar editorial, cu romanul „Palimpsest" (1988), urmat de „Negru şi roz" (1997). A tradus din F. Scott Fizgerald („Dincoace de Paradis" / „This Side of Paradise", 1995), din William Blake, Aldous Huxley, William Styron ş. a. Este membru al ASPRO şi al S. S. din Neamţ. Colaborări cu proză, articole, eseuri, traduceri la: „Acţiunea", „Antiteze", „Asachi", „Ateneu", „Conta", „Euforion", „Scânteia tineretului" etc.

O istorie analitică a evoluţiei Liturghiei creştine

În această perioadă a parcurgerii urcuşului spiritual spre Înviere, semnalăm apariţia lucrării *Aceasta să o faceţi spre pomenirea Mea. De la binecuvântarea după Cină la Euharistia Bisericii*, la Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2018, semnată de conf. dr. Ciprian Streza.

Titlul lucrării reproduce cuvintele rostite de Mântuitorul nostru Iisus Hristos în seara Cinei celei de Taină, când a întemeiat Sfânta Taină a Euharistiei (Împărtăşaniei), săvârşind astfel prima Liturghie, poruncindu-le ucenicilor: „*Aceasta să o faceţi spre pomenirea Mea*" (Luca XXII, 19).

În actualul context socio-cultural în care valorile spiritualităţii creştine sunt contestate, într-o modernitate a contrastelor şi dezbinărilor în care individualismul material este considerat drept singura formă a împlinirii umane, studiul domnului conferenţiar doctor Ciprian Streza ne propune un alt mod al discursului misionar al Bisericii.

Structurată în patru capitole (*Preistoria anaforalei euharistice, Începuturile Liturghiei creştine – sacramentalizarea şi consacrarea eshatologică a obiceiului iudaic străvechi al meselor festive familiale, Anaforaua euharistică în secolul al II-lea aşa cum apare în scrierile Sfântului Iustin Martirul şi Filosoful, Anaforaua euharistică în secolul al III-lea. Rânduielile bisericeşti, mărturii ale Liturghiei creştine primare*), cartea reprezintă rezultatul unor studii desfăşurate pe o perioadă îndelungată de timp şi analizează modul în care a apărut şi a evoluat Liturghia creştină.

Limbajul liturgic trebuie să răspundă solicitărilor şi provocărilor lumii contemporane. Totodată, creştinul trebuie să înţeleagă în mod raţional ceea ce face în evoluţia sa duhovnicească în această viaţă, să cunoască şi să valorifice bogăţia cultului ortodox.

După cum ştim, cultul creştin a suferit o evoluţie constantă în timp, în ceea ce priveşte formele exterioare de manifestare. Iniţierea creştinilor în tainele vieţii eclesiale se poate realiza doar prin catehează şi prin participarea activă la viaţa cultică sacramentală a Bisericii. Cunoaşterea modului în care a evoluat cultul creştin constituie una dintre principalele direcţii ale activităţii pastoral-misionare contemporane.

Întrucât scrierile despre originea şi evoluţia liturghiei creştine în Biserica primară sunt numeroase, realizarea unei lucrări de sinteză pe această temă nu este deloc o lucrare uşoară.

Liturghia creştină reprezintă un organism viu, formularele euhologice (rugăciunile/ rânduielile cultului) fiind creaţii ale tradiţiei eclesiale vii. Jertfa Euharistică reprezintă esenţa fiecărei Sfinte Liturghii, credincioşii participanţi având posibilitatea unirii în chip real cu Trupul şi Sângele Mântuitorului Iisus Hristos.

Bazându-se pe izvoare, alături de un număr semnificativ de lucrări şi studii de specialitate, autorul realizează o cercetare de specialitate comparând analizele mai multor liturgişti moderni şi contemporani, explicând nu doar pentru specialiştii în teologie ritualul liturgic al Euharistiei. Analiza comparativă a textelor anaforalei în diverse perioade istorice oferă specialiştilor şi teologilor o imagine de ansamblu a evoluţiei cultului divin public. Originea anaforalei euharistice nu poate fi stabilită decât în sfera cultului iudaic. În varietatea manifestărilor lui, cultul iudaic constituie o etapă preliminară, necesară înţelegerii cultului creştin, analiza rânduielilor bisericeşti rămânând o provocare mereu deschisă pentru cercetarea teologiei liturgice.

Pornind de la succinta prezentare, consider că lucrarea de faţă trebuie cel puţin lecturată de către orice persoană dornică să afle cât mai multe detalii despre rânduielile cultului creştin, iar pentru teologi constituie un studiu de căpătâi pentru literatura liturgică.

Prof. dr. Mihai FLOROAIA

CALENDAR – mai 2019

01. **ALEXANDRU I. PHILIPPIDE** (1 mai 1859 - 12 aug.1933) – 160 de ani de la naşterea filologului;

01. **GHEORGHE PETRAŞCU** (20 nov.1872 - 1 mai 1949) – 70 de ani de la moartea pictorului;

02. **LEONARDO da VINCI** (15 apr. 1452 - 2 mai 1519) – 500 de ani de la moartea renascentistului italian;

08. **PETRU DUMITRIU** (8 mai 1924 - 6 aprilie 2002) – 95 de ani de la naşterea prozatorului;

09. **ZIUA EUROPEI;**

10. **CAROL STORCK** (10 mai 1854 - 1926) – 165 de ani de la naşterea sculptorului;

11. **STEPHAN LUDWIG ROTH** (24 nov.1796 - 11 mai 1849) – 170 de ani de la moartea cărturarului;

15. **PIERRE CURIE** (15 mai 1859 - 19 apr. 1906) – 160 de ani de la naşterea fizicianului francez, Premiul Nobel pentru Fizică, 1903;

15. **ZIUA LATINITĂŢII;**

16. **SIMION BĂRNUŢIU** (21 iul.1808 - 16 mai 1864) – 155 de ani de la moartea cărturarului;

18. **PIERRE AUGUSTIN CARON de BEAUMARCHAIS** (24 febr. 1732 – 18 mai 1799) – 220 de ani de la moartea dramaturgului francez;

20. **CORNELIU COPOSU** (20 mai 1914 - 11 nov.1995) – 105 de ani de la naşterea omului politic;

20. **HONORÉ de BALZAC** (20 mai 1799 - 18 aug. 1850) – 220 de ani de la naşterea scriitorului francez;

21. **TUDOR VIANU** (27 dec.1897 - 21 mai 1964) – 55 de ani de la moartea criticului şi istoricului literar;

25. **HENRIETTE YVONNE STAHL** (9 ian.1900 - 25 mai 1984) – 35 de ani de la moartea scriitoarei;

31. **JOSEPH HAYDN** (31 mart. 1732 - 31 mai 1809) – 210 ani de la moartea compozitorului austriac;

31. **WALT WHITMAN** (31 mai 1819 - 26 mart. 1892) – 200 de ani de la naşterea poetului american. (***Red.***)

Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie

Rememorări nemţene

■ 4/1937 – n. **Ioan Mitrea**, la Căciuleşti, Girov, Neamţ, arheolog, profesor, doctor în istorie (1979). După absolvirea Liceului „Petru Rareş" din Piatra-Neamţ urmează cursurile Facultăţii de Istorie-Filozofie a Universităţii din Iaşi (1958-1963). Director (1976-1982) şi muzeograf la Muzeul Judeţean de Istorie din Bacău. Săpături arheologice în Dorohoi, Neamţ, Bacău. Peste 100 de lucrări ştiinţifice şi peste 150 de recenzii, articole publicate în presa de specialitate. Cărţi: „Tezaurul de la Măgura"; „Bacău – reşedinţă voievodală", „Comunităţi săteşti la Est de Carpaţi în epoca migraţiilor"; „Membrii Academiei Române din Judeţul Neamţ" (colab.); „Din arheologia şi istoria Moldovei…" ş. a.

■ 7/1903 – n. **Grigore Cugler**, la Roznov, Neamţ (d. 30. 09. 1972, Lima, Peru), diplomat de carieră, compozitor, grafician, ilustrator, memorialist, prozator şi poet. Studii primare la Roznov, secundare la Piatra-Neamţ şi la Liceul Militar de la Mănăstirea Dealu. A studiat vioara, viola şi compoziţia la Conservator, apoi a urmat Facultatea de Drept (1926). Diplomat la Berlin, Bratislava, Stockholm, instrumentist, în orchestra Teatrului Naţional din Bucureşti (1945-1946). În 1946, este rechemat în diplomaţie şi trimis consul la Oslo. Va demisiona (1947), apoi se va stabili la Lima, unde a trăit 24 de ani (instrumentist în Orchestra Simfonică Naţională şi lucrător în domeniul asigurărilor). Revine în Europa, la Paris (1972), acordă un interviu Monicăi Lovinescu pentru Europa Liberă, iar după întoarcerea la Lima, a decedat. Debut publicistic (1928), cu proza „Match nul", în „Tiparniţa literară", iar editorial, în 1934, cu „Apunake şi alte fenomene", urmat de „Afară-de-Unu-Singur", „Vi-l prezint pe Ţeavă", „Alb şi negru".

■ 8/2008 – d. **Dan Cepoi,** la Piatra-Neamţ, pictor (n. 21 iunie 1949, Târgu-Neamţ).

■ 9/1949 – n. **Gheorghe Dănilă**, la Roman (originar din Poienari, Judeţul Neamţ, unde părinţii erau învăţători), actor. Studii în Roman (Şcoala Nr. 1), apoi, contrar voinţei părinţilor, va urma I. A. T. C., Bucureşti. După absolvire (1975), a fost repartizat la T. T. Piatra-Neamţ, unde a fost distribuit în: „Tinereţe fără bătrâneţe", „Slugă la doi stăpâni", „Nevestele vesele din

Constantin TOMŞA

(continuare în pag. 16)

Din pleiada profesorilor de aur:
DOREL HARALAMB
Colegiul Naţional „Petru Rareş”

În peisajul învăţământului nemţean şi nu numai, profesorul de fizică Dorel Haralamb nu mai are nevoie de nici o prezentare. Îl recomandă cele peste 100 de premii la olimpiade şi concursuri naţionale şi internaţionale obţinute de elevi de-a lungul carierei, după cum urmează: olimpiada naţională – 16 premii I, 11 premii II, 7 premii III, 20 menţiuni; concursuri – 31 premii I, 13 premii II, 14 premii III, 10 menţiuni; olimpiada internaţională – 2 medalii de aur, 2 medalii de argint, 1 medalie de bronz.

A sta de vorbă cu acest eminent profesor despre aspecte ale învăţământului românesc, înseamnă a afla cum pasiunea, dublată de muncă stăruitoare duc la performanţe extraordinare dar te ajută să ai şi un cuvânt greu de spus în tot ce înseamnă sistemul de predare al disciplinei „fizică” în România.

– Domnule profesor Dorel Haralamb, când şi cum s-a produs apropierea Dvs. de fizică?

– Apropierea de fizică s-a produs încă din copilărie, datorită jucăriilor. Am avut parte de jucării care m-au obligat să le studiez, să le desfac, să fiu curios cum funcţionează. În clasa a VI-a, când am început studiul fizicii, deja îmi plăcea. Apoi, jumătate din liceu l-am urmat la „Mihai Eminescu” (Iaşi), dar din clasa a XI-a am trecut la o clasă specială de fizică, la Liceul „Emil Racoviţă”.

– Aţi fost tentat vreodată să urmaţi altă carieră în afara aceleia de profesor de fizică?

– Da. Eram ferm convins că voi deveni inginer în electronică, dar în clasa a XII-a am dat cu ochii de fizica atomică şi atunci mi-am spus: „nu se poate, trebuie să mai rămânem împreună o bucată de vreme”. Şi am schimbat opţiunea, mai ales că la vremea respectivă, din punct de vedere al perspectivelor, nu era mare diferenţă.

– Cum v-aţi autodefini ca profesor?

– Fiecare dintre noi credem ceva despre prestaţia noastră dar este posibil ca elevii noştri să creadă altceva. E foarte greu de dat o autodefiniţie, eu pot spune doar care sunt intenţiile mele. Dar cum sunt percepute, este aproape imposibil de spus. Personal, aş vrea să fiu văzut ca un fel de ajutor al părinţilor, dar colaborarea nu este întotdeauna optimă pentru că presupune doi participanţi. Mai sunt şi alţi factori perturbatori, de exemplu numărul foarte mare de elevi dintr-o clasă, care poate împiedica stabilirea unor relaţii normale, generatoare de randament mare în procesul instructiv educativ.

Uneori sunt şi momente foarte plăcute în care primeşti feedback-uri de la elevi şi înţelegi modul în care eşti perceput. Unele în timpul şcolii, altele la întâlnirile de peste ani cu foştii absolvenţi.

– În anul 1977 aţi primit repartiţie guvernamentală la Liceul „Petru Rareş”. De atunci şi până acum aţi obţinut cu elevii performanţe pe care nu cred că vi le închipuiaţi. Cele mai uluitoare sunt cele obţinute la olimpiadele internaţionale de fizică...

– Deşi suntem o şcoală de top, totuşi te poţi considera foarte norocos dacă într-o întreagă carieră obţii premii la olimpiadele internaţionale cu doi-trei elevi. Asta nu este o situaţie care apare în fiecare an. Noi nu avem toţi copiii cei mai dotaţi din toată ţara (cum beneficiază alte şcoli), ci doar dintr-o parte a judeţului. Ultimele rezultate de acest gen le-am obţinut cu elevul Sebastian Leontică – aur la Olimpiada Europeană, bronz la Olimpiada Asiatică şi argint la Olimpiada Internaţională. Acum peste 20 de ani a mai fost un elev de excepţie, Mihai Ibănescu, cu medalii de aur şi argint la Olimpiada Internaţională. Aş vrea însă să adaug şi alte nume ale unor elevi de-ai mei care au reprezentat excelent această şcoală: Florinel Moroşan care în 1991 a devenit primul român ajuns la MIT – Massachusetts Institute of Technology (împreună cu încă o persoană), Daniel Cociorvă, Ciprian Chirilă, Claudiu Genes, Vasilica Crecea, Lăcrămioara Văideanu, Ştefan Căescu, Vlad Seghete, Răzvan Gămănuţ, Dan Smaranda, Teodor Rotaru, Titus Dascălu, Daniel Manole, Cozmin Teacu.

În rest, în fiecare an avem elevi foarte buni. An de an colegiul nostru are cel mai mare procent în formarea lotului judeţului pentru olimpiada naţională. Apoi, judeţul Neamţ ocupă printre primele locuri în ţară ca succese, la olimpiadele naţionale. Am stat foarte mult pe locul III, ne-am mai clasat pe locul V, locul VIII, dar „zona” noastră „obişnuită” este V-VI. Ne facem treaba. Drept e şi că în ultimii zeci de ani catedra noastră de fizică a fost foarte bine „înzestrată” cu profesori de valoare. Pentru că dincolo de talentul şi munca elevilor contează foarte mult şi profesorul cu care lucrează, pentru a atinge acest nivel de pregătire. Existenţa unei echipe foarte bine calificată, formată din profesori care colaborează în mod real şi sunt prieteni, îşi spune cuvântul în rezultatele fiecăruia dintre profesori. E suficient să menţionez câteva dintre numele celor care au fost profesori de fizică în această şcoală şi cu care am avut onoarea să fiu coleg: Sanda Spiridon, Niculina Rotaru, Ioan Gavril, Mihai Lăcătuşu, Dumitru Roşca.

– Concret, vă rog să creionaţi cum abordaţi aceşti elevi supradotaţi care devin vârfuri în cadrul competiţiilor?

– Cu aceşti elevi lucrurile se pun cu totul altfel. Sprijinul pe care trebuie să-l dai este de a le menţine tot timpul interesul treaz, să nu-i sufoci niciodată, să le dai exact răspunsurile de care au nevoie, să le dai bibliografia exact cât trebuie. Să nu fie nici prea mult, nici prea puţin şi să-i laşi să fie şi copii. Pentru că maximul pe care trebuie să-l dea nu e acum, ci undeva la 25-30 de ani, atunci când îşi vor organiza viaţa pentru mai târziu.

– Aţi obţinut gradul I în anul 1990 cu o lucrare despre utilizarea calculatorului în procesul instructiv-educativ. Aţi fost un vizionar! Care a fost drumul până acolo?

– Partea de informatică îmi plăcea încă de la şcoala generală, pe când începuseră la Universitate nişte cursuri, în care profesori universitari prezentau unor copii de clasa a VI-a şi a VII-a, nişte lucruri interesante despre maşini de calcul. Mi s-a aprins un beculeţ care a rămas aşa. Apoi în facultate am făcut cunoştinţă cu informatica. Lucrul efectiv a început prin 1982-1983 când mi-a picat în mână un calculator portabil tip jucărie – Spectrum – de la care a

→

Lecţia de istorie ❐ Lecţia de istorie ❐ Lecţia de istorie ❐ Lecţia de istorie ❐ Lecţia de istorie

(urmare din pag. 15)

Windsor”, „Dosarul Andersonville”, „Răfuiala”, „Somnoroasa aventură”, „Muntele”, „Fortul”, „Trei surori”, „Cuibul” (diplomă specială de interpretare la Festivalul de Teatru Contemporan de la Braşov, 1980); „Cei trei muschetari”, „D’ale carnavalului”, „Îmblânzirea scorpiei”, „Dragonul”. Transferat (1984) la Teatrul de Comedie din Bucureşti, a interpretat diferite roluri: „Pescăruşul”, „Revizorul”, „Şi cu violoncelul ce facem?” ş. a., prezent pe scene din ţară şi de peste hotare, precum şi la tv: Serialul „Secretul Mariei” şi „Teatru Tv”, la Antena 1.

■ 11/1962 **Dumitriţa Vasilca** (pseud. Diana), la Piatra-Neamţ, profesoară, poetă, absolventă a Liceului Pedagogic „Gheorghe Asachi” din Piatra-Neamţ (1981) şi a Facultăţii de Istorie-Filozofie, din Iaşi (1985), Fondator al Editurii „Alfa” a C. C. D. Neamţ (1996), al Revistei „Apostolul” (1999). Debut cu versuri în „Ateneu” (1991), editorial cu „Aproape amintiri” (1997), urmat de „Ducatul inocenţei” (2003). Colaborări la: „Ceahlăul”, „Antiteze”, „Apostolul”, „Asachi”.

Rememorări nemţene

■ 14/1860 – n. **Zulnia Isăcescu**, la Botoşani (d. 13. 05. 1918, Piatra-Neamţ), institutoare, considerată cadru didactic de excepţie şi remarcată de I. L. Caragiale, A. D. Xenopol, Gheorghe Panu şi Spiru Haret, în trecerea lor prin Piatra-Neamţ. Membră în comitetul de conducere a Revistei „Propăşirea”, colaboratoare la publicaţii din Moldova şi din Bucureşti, a scris piesa de teatru „Satul şi învăţătorul”, premiată de Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice (1904).

■ 17/1875 – n. **Constanţa Marino-Moscu**, la Filioara, Văratic, Neamţ (d. 20. 09. 1940, Teleorman), prozatoare, elevă la un pension particular din Iaşi, studiază pianul şi îşi perfecţionează pregătirea la Viena (1898). Îşi va urma soţul, magistratul Gheorghe Moscu, în mai multe locuri şi se va stabili pentru o perioadă mai lungă la Buzău, aproape 30 de ani, cultivând relaţii, în special cu plasticieni (Nicolae Tonitza, Ştefan Dimitrescu) şi scriitori (C. Stere, G. Ibrăileanu, fraţii Botez, George Topârceanu, Mihail Sadoveanu, Gala Galaction, Natalia Negru, Nicolae Mihăilescu-Nigrim, Eugen Lovinescu, N. D. Cocea), participă la şezători literar-artistice ale S. S. Români. Colaborări: „Adevărul literar şi artistic”, „Rampa”, „Lectura pentru toţi”, „Sburătorul”.

→

Pornit de fapt ceea ce a devenit calculatorul pentru toată lumea. În perioada 1984-1988 am lucrat la Liceul de Construcţii, şi acolo am cumpărat un calculator românesc, produs după Spectrum şi în anul 1985 am realizat prima admitere computerizată din această regiune geografică. În 1988 când am revenit la Colegiul Naţional „Petru Rareş” am scris o altă aplicaţie pentru admitere computerizată dar pe un calculator mai modern. Aşa că în 1990, când am avut lucrarea de grad, ştiam bine cam cu ce se mănâncă lucrurile acestea. Mai participasem la trei sesiuni naţionale de comunicări pentru utilizarea calculatorului în învăţământ, pentru educaţie şi nu în scopuri administrative, unde am prezentat anumite programe făcute de mine.

– V-aţi închipuit atunci că utilizarea calculatorului în educaţie va lua aşa o amploare?

– Era evident, pentru că erau deja câteva condiţii îndeplinite. Calculatoarele aveau preţul în scădere, aşa că deveneau tot mai accesibile pentru cumpărare. Apoi, utilizarea lor a devenit în fizică mai ieftină decât utilizarea altor materiale didactice, care nici nu serveau prea bine unor scopuri, datorită unor erori care apar în diferite experimente. În plus, lucrul cu calculatorul este mult mai comod, inclusiv pentru copil, acasă. Cum lucrurile evoluează, acum folosesc în unele clase şi telefoanele mobile pentru tot felul de simulări, modelări sau calcule complexe.

– Povestiţi-ne despre experienţa de membru în Comisia Centrală a Olimpiadei Naţionale de Fizică (CCONF).

– În 1984 am participat prima dată la olimpiada naţională de fizică şi în 1985 la o tabără naţională. Taberele naţionale organizau concursuri de nivel foarte apropiat cu cel al olimpiadelor. Am tras concluzia că acolo este de mine. Am întâlnit colegi din toată ţara, un grup de profesori care tăiau firul în 14, cărora le plăceau problemele formulate corect, răspunsurile frumoase, şi care erau dispuşi să stea până dimineaţa, să se certe pe câte o propoziţie, pentru a fi cât mai corect formulată. Cam aşa s-a format nucleul CCONF. Foarte interesant în această comisie este faptul că echipa s-a format astfel încât s-a lucrat în condiţii de maximă încredere. Era vorba de subiecte la olimpiade care erau cunoscute înainte şi de respectarea regulilor stabilite. A fost o perioadă frumoasă!

– Sunteţi şi coautor la numeroase programe de perfecţionare pentru profesorii de fizică (perioada 1990-2000) şi la un îndrumător metodic pentru profesorii de fizică. În ce măsură consideraţi că aceste eforturi şi-au îndeplinit menirea şi au venit în ajutorul colegilor Dvs.?

– Brigăzile organizate de MEN înainte de 1990 şi lucrul în CCONF a permis celor din minister să vadă cu ce profesori se poate lucra în ţară. Şi am fost printre cei „văzuţi”. Astfel că în 1990 am fost convocat la Bucureşti, împreună cu vreo 10 colegi din ţară, cu scopul de a modifica programa de perfecţionare a profesorilor de fizică. Fusese cu necazuri până atunci, în sensul că programa nu solicita profesorilor care dădeau definitivatul şi gradul II lucrurile de

Din pleiada profesorilor de aur:

DOREL HARALAMB

Colegiul Naţional „Petru Rareş”

care aveau nevoie, ci revenea în principal la ce se studia în facultate, fără legătură cu programele din liceu sau şcoala generală. Autorii anteriori fuseseră din mediul universitar şi nu prea ştiau ce se întâmplă în preuniversitar. Am schimbat programa făcând o deosebire rezonabilă între ceea ce înseamnă definitivat (când omul abia a terminat facultatea şi nu are experienţă didactică destulă) şi ce înseamnă gradul II (când facultatea este mai departe dar există mai multă experienţă didactică acumulată).

Pentru îndrumătorul metodic am colaborat cu colegul meu, actualul director al Colegiului Naţional „Petru Rareş” – domnul Grigoruţă Oniciuc. Întâmplarea a făcut ca soţiile noastre să fie profesoare de fizică la gimnaziu şi astfel am făcut toţi patru o echipă. A ieşit ceva de care am fost foarte mulţumiţi şi cred că am fost utili profesorilor, pentru că le-am pus la dispoziţie nişte materiale foarte bune.

– În intervalul 1990-2015 vă regăsim ca membru în Comisia Naţională de Fizică a MEN. Sunteţi şi coautor la 6 manuale de fizică şi 4 culegeri de probleme. Cum reuşiţi? Presupun toate acestea şi sacrificii sau este fizica o pasiune devoratoare?

– Fizica este devoratoare, ca orice pasiune. Dacă o ai, îţi mănâncă timp, dar dacă te simţi chinuit, atunci nu se mai cheamă pasiune ci obligaţie de serviciu şi mai bine faci altceva. Manualele acestea scrise de noi au început cu colegii pe care i-am cunoscut la olimpiadele naţionale şi au izvorât din nemulţumirile noastre adunate de-a lungul timpului. Aveam elevi pe care reuşeam să-i învăţăm bine, care obţineau rezultate foarte bune la olimpiade, concursuri, examene şi ştiam cam ce trebuia făcut. Am început cu manualul de clasa a VI-a, primul an de studiu al fizicii, încercând să atragem elevul, să-i spunem toate lucrurile într-un mod atractiv.

Regulile sunt foarte clare: programa este obligatorie, manualul nu. Noi oricum aveam „manualul nostru”, cu adăugiri, completări, înlocuiri – în spatele aceleiaşi programe. Manualele pe care le-am tipărit au fost rezultatul acestor căutări de ani şi ani de zile, pentru a găsi soluţiile cele mai bune în faţa clasei. Am scris 8 manuale; cu şase am câştigat licitaţiile, cu două am pierdut.

– Este fizica un câmp larg de dezvoltare a creativităţii?

– Nu se poate fizică fără creativitate. La mine nu se pune problema să iasă copilul la tablă şi să reproducă lecţia. Nu are rost aşa ceva. Elevul are de înţeles nişte lucruri pe care trebuie să le folosească în situaţii noi. Fizica presupune situaţii de creaţie iar noi nu pregătim elevii pentru acum ci pentru ceea ce urmează. Sigur că trebuie să aibă nişte cunoştinţe şi un anumit mod de gândire, dar el trebuie obişnuit să fie creativ. Trebuie să plece de la acel „de ce” şi să-l păstreze, chiar dacă şcoala l-a cam oprit să mai pună întrebări de acest gen.

– Ce vă nemulţumeşte cel mai mult la sistemul de învăţământ românesc?

– Amatorismul... La toate nivelurile. Mai ales al celor care au diploma, dar în spatele diplomei nu-i nimic. Asta deranjează enorm, sub toate aspectele. Sunt persoane care termină facultatea cu media 6-7 şi ajung în faţa unor elevi care sunt capabili de 9-10. Şi toată lumea are pretenţia ca lucrurile să meargă de nota 10, dar nu se poate. Este adevărat că şi aspectul financiar îşi spune cuvântul, iar dacă nu poţi să atragi oameni, atunci ai profesori care n-au putut să facă altceva. Astfel încât îmi pun problema calităţii absolvenţilor şcolii româneşti peste ani...

A consemnat Gianina BURUIANĂ

Lecţia de istorie ❐ Lecţia de istorie ❐ Lecţia de istorie ❐ Lecţia de istorie ❐ Lecţia de istorie

cărţi: „Ada Lazu”, „Nataliţa”, „Tulburea”, „Făclii în noapte”.

■ 17/1955 – n. **Mariana Papară**, la Brăila, profesoară, artist plastic, studii liceale în oraşul natal, Universitatea de Arte „Ion Andreescu” Cluj (1978) şi a desfăşurat activitate didactică la Liceul de Artă din Piatra-Neamţ. În prezent, este stabilită în Italia, la Torino, unde a deschis o galerie de artă şi a fondat Asociaţia Artistică Internaţională ARIPA. Este membru U. A. P. şi al Asociaţiei Internaţionale AIAP – UNESCO. Expoziţii personale (1978-2006) în ţară (Piatra-Neamţ, Bacău, Bucureşti,), în străinătate (1979-2006): Roma, Veneţia, Paris, Olanda, Franţa. Expoziţii colective (1978-2009): România, Canada, Belgia, Spania, Suedia.

■ 19/1847 – n. **Calistrat Hogaş**, la Tecuci (d. 28. 08. 1917, Roman), profesor, scriitor.

■ 19/1914 – n. **Gheorghe Iacomi**, la Piatra-Neamţ (d. 18. 10. 1991), medic, publicist. A absolvit Facultatea de Medicină din Cluj / Bucureşti, cu „magna cum laude”. A fost întemeietor al şcolii de chirurgie de la Piatra-Neamţ; peste 30. 000 de operaţii. La împlinirea vârstei de 75 de ani, a fost distins cu „bisturiul de aur”. I s-a acordat titlul de Cetăţean de Onoare al Municipiului Piatra-Neamţ, o stradă din oraş îi poartă numele; la fel, o sală de operaţie, Clubul Eco Turistic, şi Reuniunile Chirurgicale din Moldova, care se desfăşoară în municipiu. Renumit montaniard, autor al lucrărilor: „Ghidul Ceahlăului”, „Harta turistică a Ceahlăului”, „Ceahlăul în spiritualitatea românească”, „Din trecutul vieţii monahale şi creştineşti în zona Ceahlăului” ş. a.

Rememorări nemţene

■ 19/1976 – d. **Sidonia Hogaş**, la Piatra-Neamţ (n. 31. 01. 1882).

■ 21/1882, d., **Vasile Conta**, la Bucureşti şi înhumat la Iaşi (n. 15. 11. 1845, Ghindăoani).

■ 22. 04. 1943, **Utta-Siegrid Kőnig**, la Posen, Germania, poetă. A absolvit Liceul „Ştefan cel Mare”, Suceava, Şcoala Tehnică de Arhitectură, (1964) şi s-a stabilit la Piatra-Neamţ. A debutat cu un grupaj de sonete în Revista

(continuare în pag. 18)

Abordarea educaţiei interculturale din perspectivă creştină

În actualul context socio-cultural european şi mondial, când se face referire din ce în ce mai mult la relaţiile integrare, globalizare, convieţuire şi acceptare a celorlalţi, consider necesar să oferim un eventual răspuns la ceea ce înseamnă modalităţile prin care şcoala românească formează caracterele morale privind elementele menţionate anterior.

Societatea actuală se confruntă cu o intensificare a schimbărilor şi transformărilor în toate domeniile, cu atât mai mult în sistemul de învăţământ. Educaţia vizează îmbunătăţirea conexiunilor interpersonale implicând membrii diferitelor culturi, având drept scop facilitarea relaţiilor interumane, interculturale, de a contribui la formarea atitudinii de toleranţă, de înţelegere şi acceptare a celuilalt. Deosebirile dintre oameni vizează mai multe arii precum: limbă, religie, tradiţii, practici sociale de comunicare, de relaţionare, vestimentare, de alimentare, de producţie, de petrecere a timpului liber etc. În funcţie de acestea, persoana umană, în interacţiunile sale, poate avea reacţii complexe: fie de acceptare, fie de respingere sau negare a celorlalţi. Valorile incluse în finalităţile educaţiei pluriculturale nu se pot realiza de la sine. Deschiderea faţă de celălalt, acceptarea acestuia, toleranţa nu sunt înnăscute, ci se construiesc prin demersuri educaţionale sistematice. Din perspectiva cultivării şi promovării valorilor în cauză, rolul şcolii în transformarea diferenţelor într-o sursă a dezvoltării personale şi comunitare, nu în sursă pentru prejudecăţi, tensiuni, disconfort, este deosebit de important.

Nu putem neglija faptul că forţa creatoare şi originalitatea unei culturi nu constau în puritate etnică, sau religioasă, fapt ce ar implica intoleranţa şi exclusivismul, ci în capacitatea de asimilare şi reconstrucţie, în deschidere benefică faţă de adevăratele surse de creaţie arhetipală. Într-un asemenea context, multiculturalitatea, pluriculturalitatea şi interculturalitatea reprezintă astăzi realităţi ale existenţei în acelaşi orizont spaţio-temporal ale diverselor comunităţi etnice, culturale, religioase care îşi manifestă specificitatea în comun.

Prin modul în care poporul român a ştiut să-şi accepte şi să-şi trăiască destinul istorico-geografic, din situarea la confluenţa celor două tipuri de civilizaţie: occidentală şi orientală, civilizaţia românească şi-a construit de timpuriu un stil original de viaţă şi de cultură, fiind singurul popor romanic european de credinţă creştin ortodoxă.

Dacă astăzi a fi european înseamnă a împărtăşi valorile europene despre lume cu semnificaţii universale pornind de la experienţele particulare, constatăm cu uşurinţă că acest model cultural nu are graniţe geografice, fiind împărtăşit şi de ţări precum Japonia, Australia sau Canada.

Astăzi, idealul educaţiei în şcoala românească reprezintă o reverberaţie în câmpul problematicii lumii contemporane, căreia îi sunt specifice: universalitatea, globalitatea, evoluţia rapidă şi imprevizibilă a societăţii, pluridisciplinaritatea, ingeniozitatea şi promptitudinea cu care trebuie soluţionate situaţiile complexe etc. Educaţia trebuie privită din perspectiva următoarelor aspecte: pregătirea elevilor pentru deschidere spre dimensiunea interculturală, dezvoltarea capacităţii de a recunoaşte diversitatea şi modul în care aceasta se manifestă, formarea ca persoane capabile să aprecieze diferite culturi, să respecte şi să valorizeze pozitiv diferenţele culturale, dezvoltarea capacităţii de a coopera cu persoane care aparţin diferitelor culturi, etnii, rase, confesiuni, categorii sociale, grupuri profesionale etc. şi dezvoltarea abilităţilor de a convieţui intercultural.

Conceptul de intercultural are o semnificaţie şi un conţinut mult mai largi decât cel de multicultural, care, de obicei, se referă la o societate în care persistă culturi distincte ce coexistă, dar interacţionează foarte puţin. Interculturalitatea se referă, în primul rând, la un proces dinamic de influenţă, dialog, colaborare şi de reciprocitate între grupuri. Existenţa şi suprapunerea pe diferite culturi constituie o resursă de mare valoare pentru omenire, atât timp cât se conştientizează faptul că interculturalitatea este o oportunitate de îmbogăţire mutuală, indiferent de cultura pe care o reprezentăm fiecare.

Termenul de interculturalitate se referă la spaţiul dintre două sau mai multe culturi, care este un spaţiu dinamic, în permanenţă supus proceselor de negociere dintre grupuri percepute ca aparţinând unor culturi diferite. În acest spaţiu, ia naştere comunicarea interculturală, un dialog între subiectivităţi, o negociere identitară, o interacţiune între indivizi şi grupuri percepute ca diferite din punct de vedere cultural.

Ne întrebăm dacă putem aborda problema interculturalităţii din perspectivă creştină. Ca toate marile religii (iudaismul, islamul, hinduismul, budismul), care modelează cultura universală a omenirii, Creştinismul s-a definit prin ponderea influenţei istorice, originalitatea şi profunzimea mesajului, precum şi prin numărul mare al adepţilor săi. Ca expresie a interculturalităţii, creştinismul trebuie urmărit de la apariţia şi dezvoltarea sa, până la afirmarea în prezent. Urmărindu-i evoluţia şi implicările pe plan cultural, spiritual şi social putem concluziona că a contribuit în mod real la formarea şi modelarea conştiinţelor în spiritul egalităţii, fraternităţii, acceptării semenilor etc.

Conştienţi, într-o mai mare sau mai mică măsură de acest fenomen, în contextul postmodern, competenţa interculturală se impune prin necesitate şi actualitate pentru cetăţenii fiecărei ţări din Europa şi nu numai. Integrarea tuturor modalităţilor de care dispune societatea în vederea educării şi formării tinerilor va duce la pregătirea personalităţii umane pentru autoinstruire, reală implicare şi dezvoltare a capacităţilor de a decide în scop spiritual,

→

Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie

Rememorări nemţene

(urmare din pag. 17)

„Asachi” din Piatra-Neamţ (1993). Volume de poezii (ed. bibliofile): „…şi Haiku”, „Veşnica efemeridă”, „Abia zbor… fără urmă”, „Mai grăbit ca mine… un fluture alb”, poeme într-un vers, „Întruna ramul în război cu clipa”, poeme într-un vers şi secvenţe trivers în stil haiga, „Alb – Albastru. Sub raza cea dintâi…”, „Roşu – Galben. Sub cea de-a doua rază… Itinerar spaniol şi nu numai…” – secvenţe şi fotosecvenţe în stil tanka, „…doar calendare fără file, rondeluri”.

■ 22/1850 – n. **Veronica Micle**, la Năsăud cu numele Ana (d. 3. 08. 1889, Mănăstirea Văratic, Neamţ), poetă. A venit cu mama sa şi cu fratele Radu (d. 1850), la Târgu-Neamţ, unde va locui până în 1852, când se vor muta la Iaşi. La absolvirea Şcolii Centrale de Fete (1863), din comisia de examen făcea parte profesorul universitar (mai târziu, rector al Universităţii din Iaşi) Ştefan Micle, în vârstă de 43 de ani, cu care se va căsători şi vor avea două fete. În 1872, îl cunoaşte pe Mihai Eminescu la Viena. În timpul Războiului pentru Independenţă a fost soră de caritate. Debut cu două schiţe (în „Noul curier român”, 1972). În 1887, se mută la Bucureşti, unde încearcă să-l sprijine moral pe Eminescu. Şi tot în 1887, apare volumul „Poezii”. Publică la: „Columna lui Traian”, „Convorbiri Literare”, „Curierul Olteniei” „Familia”, „Liberalul”, „Literatorul”, „Revista nouă”, „Revista literară”, „Universul literar” ş. a.

■ 23/1949 – n. **Gheorghe Dumitroaia**, la Drăguşeni, Suceava (d. 06.04.2016, Piatra-Neamţ), arheolog, doctor în istorie, director al Complexului Muzeal din Neamţ (din 1993). Iniţiator şi fondator al Centrului Internaţional de Cercetare a Culturii Cucuteni. Multe lucrări de specialitate, în publicaţiile Muzeului şi în alte publicaţii ştiinţifice din ţară şi străinătate.

→

Abordarea educaţiei interculturale din perspectivă creştină

disponibilitate de comunicare şi interacţiune civilizată, cooperare în vederea soluţionării problemelor comune.

Interculturalitatea reprezintă o parte componentă a realităţii zilnice din şcoala noastră, şi nu o temă sau o activitate adăugată. Elevul nu poate fi lăsat singur în acţiunea sa privitoare la descoperirea asemănărilor şi a diferenţelor care îl înconjoară, de aceea trebuie creat un mediu adecvat de învăţare şi de valorificare a diversităţii ca resursă educaţională.

Fiecare cadru didactic trebuie să-şi propună să realizeze un proces de incluziune prin prelucrarea achiziţiilor culturale ale elevilor, prin proiectarea unor demersuri de comunicare interculturală în învăţământ, care vor conduce în mod firesc la soluţionarea unor probleme. Incluziunea presupune nu numai racordarea elevilor la cultura clasei, şcolii, comunităţii, ci şi integrarea experienţei culturale a noului venit în experienţa comună a clasei. Pe bună dreptate, toate acestea necesită acordarea unui timp suplimentar, o pregătire în domeniu, o nouă viziune privind proiectarea didactică, revizuirea modului de prezentare al conţinuturilor etc. Un astfel de element cultural nu are niciodată sens unic, izolat, ci se înscrie într-o evoluţie, într-o istorie, într-o tradiţie şi desemnează realitatea unei experienţe concrete. Transmiterea acestui sens elevilor este un exerciţiu dificil, interdisciplinar, ce imprimă acţiunii educative o dimensiune culturală.

Prof. dr. Mihai FLOROAIA

Using E-Learning – curs de perfecţionare în Praga

Pentru turistul însetat de cunoaşterea de noi locuri sau dornic de relaxare, Praga se dezvăluie ca un oraş cosmopolit, aglomerat, inedit, cu clădiri mari şi impunătoare, cu străzi largi şi curate care amintesc de secolele trecute. De altfel, capitala Cehiei emană istorie şi impune respect, fiind vizitată de aproximativ 100 de milioane de persoane anual, cifră ce grăieşte de la sine despre potenţialul turistic al acestui oraş.

Eu am avut ocazia să descopăr Praga şi dintr-un alt punct de vedere, ca participant la cursul *Using E-Learning in the classroom*, derulat în cadrul proiectului ERASMUS+ 2017-1-RO01-KA101-036080 EcoTraining – Cursuri formare profesori, în perioada 24.09-28.09.2018. Ca orice profesor format în secolul trecut, am considerat că era necesară aprofundarea cunoştinţelor în domeniul IT şi de aceea am aplicat pentru a participa la un astfel de curs. Adesea, am descoperit universul digital alături de elevii mei. Etapele prealabile au presupus şi o pregătire lingvistică şi culturală, ceea ce a reprezentat un punct forte pentru dezvoltarea mea, permiţându-mi includerea în cadrul acestui program de dezvoltare a abilităţilor IT.

Formatorii din cadrul ITC INTERNATIONAL m-au primit cu multă căldură şi am fost plăcut surprinsă de deschiderea de care au dat dovadă, cursul urmărind dezvoltarea competenţelor în domeniul IT, mai precis folosirea platformei educaţionale MOODLE şi realizarea unei pagini web. Cursanţii, provenind din mai multe ţări şi având specialităţi diferite, au fost introduşi în lumea platformei MOODLE, fiecare constatând utilitatea acesteia şi modul rapid de aplicabilitate. Am realizat, aşadar, o lecţie de literatură română, având ca temă literatura interbelică şi apoi am pregătit un test care să asigure feed-back-ul elevilor. De altfel, platforma MOODLE este una dintre cele mai cunoscute şi folosite pe plan mondial, ea putând fi accesată cu uşurinţă atât de elevii participanţi, în timp real, la o astfel de lecţie, cât şi de alţii care nu pot fi prezenţi, din motive obiective, în sala de clasă.

La fel de interesantă mi s-a părut şi realizarea paginii web pentru care am ales să folosesc, ca material de bază, date despre Liceul Tehnologic Economic-Administrativ, unitatea şcolară unde predau limba şi literatura română.

Cursul s-a finalizat cu prezentarea propriilor creaţii, de către fiecare participant, respectiv o lecţie plasată pe platforma MOODLE şi o pagină web, fiecare sarcină de lucru fiind apreciată de colegi şi de profesorii formatori. Un moment emoţionant a fost cel în care am primit diploma în prezenţa tuturor colegilor ce participaseră la cursurile oferite, în acea perioadă, de ITC INTERNATIONAL.

Am descoperit Praga şi din punct de vedere cultural, formatorii oferindu-ne posibilitatea vizitării oraşului, într-un cadru organizat, însoţiţi de un ghid. Am aflat lucruri noi despre acest minunat oraş, cu o istorie bogată, iar celebrul Pod Carol, din centrul istoric al Pragăi, rămâne unul dintre cele mai frumoase obiective turistice, cu atât mai mult cu cât priveliştea oraşului, văzută de aici, este magnifică.

Participarea la acest curs interesant a reprezentat pentru mine o oportunitate de a-mi îmbunătăţi metodele de lucru cu elevii, de a-mi lărgi orizontul în domeniul IT şi de a descoperi frumuseţea unui oraş european, despre care se poate spune că ascunde o perfectă îmbinare între tradiţional şi modern.

Prof. Magdalena Livioara TODIRESEI

Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie ❒ Lecţia de istorie

Rememorări nemţene

■ 23. 04. 1994 – d. **Ciobanu Mihai**, la Iaşi (n. 1924, Duda, Vaslui), profesor, muzeograf, doctor în biologie. A absolvit liceul din Huşi şi Facultatea de Biologie la Universitatea Bucureşti. Profesor în Piatra-Neamţ, apoi angajat de Constantin Matasă la Muzeul de Istorie, pentru a organiza Secţia de ştiinţe naturale. Paralel cu organizarea muzeului de astăzi, desfăşoară activitate de cercetare ştiinţifică în zonele fosilifere de pe Cozla şi Pietricica, în urma cărora va constitui colecţiile de faună oligocenă ce conţin aproape 2000 de exponate. A susţinut examenul de doctorat (1976) cu teza „Fauna fosilă din Oligocenul de la Piatra-Neamţ”, publicată în Editura Academiei (1977).

■ 27/1949 – n. **Irina Irimescu**, la Piatra-Neamţ (d. 9.06.1970, Bucureşti), poetă, pictoriţă. A absolvit Liceul „Petru Rareş”, apoi s-a înscris la Institutul de Artă Plastică „Nicolae Grigorescu” din Bucureşti, secţia pictură monumentală, afirmându-se ca un talent deosebit. A început să scrie versuri la 14 ani. Ţinea un jurnal. Singura carte de poeme, publicată postum, pe cheltuiala familiei, la Editura „Litera”, intitulată „Versuri”, ilustraţiile autoarei, (1971), trădează un talent neajuns la maturitate.

■ 29/1941 – n. **Luigi Bodo**, la Cavaglia, Italia, a urmat cursurile Institutului Textil din Biella, Italia. După absolvire a lucrat în specialitate, în Italia şi Austria. În anul 1975, a venit în România ca şef de secţie filatură la întreprinderea mixtă româno-italiană, RIFIL, din Săvineşti. Peste un an s-a stabilit la Piatra-Neamţ împreună cu întreaga familie. A contribuit efectiv la organizarea şi dezvoltarea filaturii după model italian şi, în 1981, a fost confirmat de Adunarea Generală ca director, calitate în care s-a preocupat de bunul mers al întreprinderii, dar s-a implicat şi în viaţa socială şi culturală a Municipiului Piatra-Neamţ şi a Judeţului Neamţ. Membru fondator al Camerei de Comerţ Italo-Române din Bucureşti (1994), a fost şi preşedinte al acesteia, în prezent fiind membru în Consiliul Director. A primit titlul de „Cavaliere dell’Ordine al Merito dela Republica Italiana”, (1993), a fost numit vice-consul onorific la Piatra-Neamţ (1998). În anul 1997 i s-a acordat titlul de Cetăţean de Onoare al Municipiului Piatra-Neamţ.

Generalii „frontului de acasă” – Olga Mavrocordat-Sturdza

Povestea doamnei Olga Mavrocordat-Sturdza este despre solidaritate, despre durerea ce poate fi alinată, despre recunoştinţă şi nerecunoştinţă, despre lupta pentru neam şi cruce, despre suferinţă şi înstrăinare. Este povestea descendentei unei mari familii boiereşti din Moldova, cu rădăcini domneşti din ambele ramuri, a unei mari colaboratoare a reginei Maria în susţinerea „frontului de acasă” în primul război mondial, care şi-a continuat activitatea de îngrijire a orfanilor de război şi în perioada interbelică, care a suferit pentru că a înţeles să lupte pentru neam, biserică şi ţară după instaurarea regimului comunist şi care şi-a sfârşit zilele departe de ţară, în Franţa. S-a identificat cu moşia şi conacul de la Popeşti, judeţul Iaşi, dar a fost puternic legată şi de ţinutul Neamţului, unde familia Sturdza deţinea un întins domeniu forestier la Hangu şi un conac la Ceahlău.

Ne-am concentrat asupra acestui subiect din dorinţa de a scrie şi despre alte fapte din război în afara celor datorate generalilor, ofiţerilor sau soldaţilor. După cum remarca istoricul Alin Ciupală femeile şi-au avut războiul lor. Preocuparea noastră, dincolo de faptele prinţesei pentru ocrotirea orfanilor de război, este motivată şi de faptul că Muzeul de Istorie şi Etnografie din Grinţieş, ridicat şi cu sprijinul prinţului Gheorghe Sturdza, va primi numele ilustrei doamne, mai puţin cunoscută în regiune şi, din păcate, ocolită de istoriografia actuală, la fel ca celelalte doamne care au sprijinit-o pe regina Maria în primul război mondial. Ne-am dorit să aflăm cât mai multe despre faptele ei şi să le facem cunoscute, căci merită a fi ştiute.

Prinţesa Olga Mavrocordat s-a născut la data de 27 septembrie 1884, în satul Popeşti, judeţul Iaşi, fiind fiica prinţului Alexandru Mavrocordat şi a Luciei Cantacuzino-Paşcanu. Beneficiind de posibilităţile financiare ale familiei, şi-a dedicat tinereţea artei. A studiat pictura şi sculptura la Berlin, Dresda şi Paris, fiind elevă a sculptorului Debois şi, apoi, a celebrului Auguste Rodin.

Studiile şi acumulările au dat rod repede, o primă expoziţie de sculptură la Salonul de la Paris a fost apreciată de criticii vremii. Primul atelier l-a avut la Dieppe, în Franţa, apoi a deschis un atelier la Iaşi, în Copou, pe strada Carol, unde lucra cu dalta şi ciocanul în piatră sau marmură. O lucrare a ei, dedicată Marii Uniri, a fost dăruită oraşului Iaşi, bucurându-i pe privitori cu o compoziţie complexă, exprimând „maternitatea naţională”, dar şi orfanii de război ce-şi caută mame, o realitate ce a cunoscut-o bine. Statuia a fost dezafectată de comunişti, o copie putând fi văzută astăzi la Facultatea de Medicină.

Mişcarea feministă era la început în Moldova şi o aflăm implicată pe Olga M. Sturdza la 1910 printre sprijinitoarele unui organ de presă al femeilor. La 1916, când România a intrat în război a sprijinit primele subscripţii publice pentru „frontul de acasă”, iar în septembrie 1916, din iniţiativa ei şi sub patronajul reginei s-a edificat primul cămin pentru orfanii de război, la Iaşi. Era o iniţiativă privată, dar mai mult decât necesară, căci erau deja 40.000 de orfani de război, şi guvernul a înţeles rostul ei şi recunoştea în decembrie1917 „Societatea ocrotirea orfanilor de război” condusă de Olga M. Sturdza, dându-i delegaţie exclusivă pentru a se îngriji de copiii năpăstuiţi.

În februarie 1917, principesa a înfiinţat în vechiul palat boieresc de la Miroslava o şcoală pentru orfanii ai căror părinţii au murit în război. Instituţia a devenit model pentru Societatea de Ocrotire a Orfanilor din Război, organizaţie care a adăpostit şi instruit 340.000 de orfani în toată ţara.

Regina Maria a dorit să patroneze această operă şi acest fapt este arătat la întrunirea de la Iaşi, din mai 1917, când publicul este rugat să sprijine acţiunea doamnei Olga Sturdza, să se strângă bani pentru edificarea unui prim orfelinat la Iaşi. S-au adunat 116.476,10 lei, printre donatori aflându-se Aretia Disescu, generalul Ilescu, Olga Sturdza etc.

Regina Maria a înţeles că trebuie ajutat frontul şi a făcut-o cu prisosinţă, dar că mare importanţă o au şi cei năpăstuiţi din spatele frontului: refugiaţi, orfani, invalizi, bătrâni. Şi-a dat seama că nu le poate face pe toate singură şi a cerut ajutor şi nu doar de la rege, miniştri şi generali, ci şi de la femeile din Moldova, de la doamnele ţării. A fondat un comitet pentru ajutorarea refugiaţilor şi preşedintă a fost Olga Sturdza, secondată de mitropolitul Pimen Georgescu şi efortul lor a fost unul pe măsura nevoilor. Societatea Ortodoxă Naţională a Femeilor din România era puternică în Moldova, sub conducerea Olgăi Sturdza, şi după cucerirea Bucureştiului a primit preşedinţia la nivel naţional şi va sprijini acţiunile reginei Maria împreună cu doamnele venite din Muntenia şi cu marii ierarhi pentru a ajuta pe copii, refugiaţi şi pe invalizi, deschizând mai multe centre în mănăstirile Neamţului şi în oraşele Moldovei, ca după război să le extindă la nivelul întregii ţări. Cel mai important centru de primire invalizi era la Piatra-Neamţ, în mănăstirile Neamţului fiind primiţi mulţi militari.

În anul 1919, prinţesa Olga Sturdza a cumpărat fostul Palat Sturdza pentru Societatea Naţională Ortodoxă a Femeilor din România. Aceasta societate se afla sub tutela Mitropoliei Moldovei şi avea ca activitate alinarea poporului, după rănile lăsate de război. Sub această tutelă se efectuau colecte pentru binefacere, acţiuni de educaţie şi cultură. Apoi, în această clădire a funcţionat Liceul Ortodox de Fete, devenind peste ani sediul actual al Şcolii Varlaam a Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei.

În anul 1920, Olga Sturdza, în calitate de preşedinte a Societăţii Orfanilor de Război a cumpărat proprietatea domnitorului Ioniţă Sandu Sturdza din Copou. Aici a înfiinţat prima şcoală de îndreptare pentru copii din România („şcoală de corecţie”, pentru orfanii „vicioşi”), apoi o şcoală agricolă care, peste ani, a devenit Şcoala Tehnică Agricolă, iar apoi actualul Grup Şcolar Agricol „Vasile Adamachi”.

La sfârşitul războiului, societatea întreţinea 91 de orfelinate, unde copiii erau crescuţi şi educaţi, şcoli primare, gimnazii, şcoli profesionale şi licee. A funcţionat până în 1935, când ultimul orfan de război a ajuns la majorat, când toate averile societăţii erau cedate Ministerului Sănătăţii, darea de seamă arătând o activitate intensă de 20 de ani. În 18 ani de activitate, Societatea a uzat de 1,1 miliarde de lei, din alocaţii bugetare, subvenţii, donaţii. Au fost subvenţii, dar şi generoase donaţii, şi evidenţiem faptul că majoritatea localurilor erau în case particulare. Salarii primeau în cadrul societăţii doar învăţătorii şi îngrijitorii, restul făceau munca lor benevol.

A avut doi fii, de care a fost foarte legată, dar dramele în familia ei nu au lipsit. Dimitrie, fiul ei, s-a căsătorit cu Ileana Manu, fiica generalului Manu, născută în 1915. În 1933 au hotărât să meargă la Hangu să administreze moşia de 30.000 de ha. Au trecut şi printr-un incendiu, conacul arzând, aprinzându-se de la o scânteie

→

Castelul Sturdza din Miclăuşeni

Generalii „frontului de acasă” – Olga Mavrocordat-Sturdza

Ajunsă pe şindrila uscată a acoperişului. Dimitrie era sportiv, atletic, înalt, apropiat de oamenii locului, dar suferea de inimă. Despre accidentul fiului ei Dimitrie, din 1938, s-a scris în epocă. Era moartea unui tânăr, tragică, pe când încerca o barcă pneumatică pe Bistriţa. Aurel Leon, jurnalist ieşean care a fost apropiat

familiei, îşi amintea că aflase că fostul său coleg de şcoală a fost luat de toance şi zvârlit de o plută şi agăţat de o parâmă nu a mai putut ieşi de dedesubt. Secretarul său a reuşit să scape cu viaţă. După moartea lui, Olga Sturdza s-a închis mai mult în singurătatea sa.

Un sătean din comuna Ceahlău, pe atunci copil, îşi amintea că Bistriţa era mare ca după puhoi şi că lumea a fost foarte mirată când Dimitrie Sturdza a venit cu o barcă pneumatică legată deasupra maşinii şi că împreună cu avocatul Lăzărescu a încercat să pună barca pe apă. S-au răsturnat de trei ori acolo pe loc şi apoi odată la podul Hangului. Au mers bine până la Bicaz, dar înspre Tarcău s-au lovit în nişte stânci ale unei insuliţe din Bistriţa. Secretarul Lăzărescu a reuşit să scape, dar prinţul nu. Corpul a fost descoperit abia după vreo zece zile de o femeie de la Oanţu, care s-a urcat pe o plută legată de mal ca să spele rufe. Sicriul a fost dus la bisericuţa veche din Răpciuni, iar apoi a fost depus în cavoul familiei de la Popeşti. Theodor Zaboloteanu, fost contabil al principesei îşi amintea că Dimitrie şi Ileana au ales să administreze Domeniul Hangu şi că stăteau cea mai mare parte a timpului la Ceahlău. Îşi amintea durerea principesei când a fost înştiinţată despre moartea fiului ei Dimitrie.

Prinţesa a continuat să fie maica răniţilor şi a orfanilor din Moldova şi în cel de-al doilea război mondial, dar când a fost chemată de generalul Antonescu să conducă din nou ocrotirea orfanilor de război, aşa cum o făcuse începând cu 1916, a refuzat, considerând că vârsta nu o mai ajută să fie la înălţimea misiei, dar a oferit din averea ei pentru cei năpăstuiţi care îi cereau ajutorul, fie ei de la Popeşti, Bălţăteşti sau de la Hangu.

Instaurarea comunismului a reprezentat începutul durerii pentru familia Sturdza. Reforma agrară din anul 1945 le-a lăsat doar casa de la Popeşti. După trei ani, le-a fost confiscată întreaga proprietate. S-a mutat la casa de la munte, la Hangu, de unde, în anul 1948 a fost alungată, mutându-se împreună cu văduva fiului său şi cu nepoţii în casa din Bucureşti.

Le-a fost confiscată şi proprietatea din capitală, fiind mutaţi din nou, într-o căsuţă cu două camere. De aici, principesa Olga a fost ridicată şi arestată în anul 1953, împreună cu nora sa, Ileana Manu-Sturdza şi nepotul Mihai Dimitrie, sub învinuirea că au vândut material lemnos de pe fosta proprietate de la Hangu. Al doilea fiu, Gheorghe, a fugit în zona de ocupaţie americană din Austria, la Linz. Soţia acestuia, Margareta, de origine norvegiană, a reuşit să plece cu un avion al Crucii Roşii suedeze.

Cele două femei rămase în ţară au fost încarcerate la penitenciarele Mislea şi Jilava. Nouă luni de cruntă detenţie în penitenciarele de femei şi apoi muncă forţată au îndurat Olga Mavrocordat-Sturdza şi Ileana Manu-Sturdza din pricina actelor de binefacere şi a originii lor nobile. În anul 1957, prin intervenţia ambasadorului grec Argyropoulos, căsătorit cu sora sa Maria, li s-a permis eliberarea şi plecarea din ţară. El a insistat, în cadrul negocierilor în probleme financiare dintre guvernul grec şi cel român, să se obţină aprobarea părţii române ca Olga Sturdza să plece în Franţa.

Olga Sturdza a ajuns din nou în Franţa, acolo unde studiase în tinereţe. A locuit la proprietatea Sainte Marguerite, de lângă Dieppe, cu băiatul ei Gheorghe şi nora sa Margareta şi a murit la10 iulie 1971, la vârsta de 87 ani. Surprinde, lucru remarcat şi de Cătălin Botoşinianu, că marile doamne precum Ana Conta-Kernbach, Olga Sturdza, Anastasia Filipescu sau Alexandrina Cantacuzino, care au sprijinit-o pe regina Maria în marile ei fapte de binefacere din timpul războiului şi din anii de imediat după, nu şi-au primit obolul de recunoştinţă pe care-l merită. Faptele lor trebuie ştiute, ele au fost generalii de pe „frontul de acasă”…

Daniel DIEACONU

Expoziţie-eveniment:

„Elena Cuza. Doamna Unirii (1825-1909)”, la Muzeul de Istorie din Piatra-Neamţ

„A murit la Piatra-Neamţ femeia ideal de bună şi modestă care a fost Măria Sa Doamna Elena, tovarăşa lui Cuza Vodă. Sunt sicrie pe care nu se depun nici florile cele mai din inimă închinate. Orice laudă, orice semn de durere par nepotrivite faţă de măreaţa simplicitate a fiinţei pământeşti, care, trăind între noi, cei plini de neajunsuri şi păcate, a dus viaţă cerească, asemenea îngerilor. Dintre aceste fiinţe alese, a fost Doamna Elena, a cării viaţă întreagă înseamnă: uitare de sine, iertare pentru alţii, binefacere ascunsă lumii. Odihnească în pace în acel pământ al ţerii despre care spunea că numai cine s-a născut în cuprinsul lui poate să-l iubească! Pentru noi, cei ai pământului acestuia, ea n-a murit: icoana ideală s-a ridicat numai, prin cea din urmă, dacă nu şi cea mai grea suferinţă, ceva mai sus, şi un glas din timpurile mai bune a tăcut”, spunea, în aprilie 1909, Nicolae Iorga.

Iată de ce, la împlinirea a 110 ani de la moartea Principesei, Complexul Muzeal Judeţean Neamţ propune publicului vizitator o expoziţie de excepţie, **Elena Cuza. Doamna Unirii (1825-1909)**, o invitaţie spre cunoaşterea vieţii Primei Doamne a Principatelor Unite Române. Vernisajul expoziţiei a avut loc marţi, 2 aprilie 2019, la Muzeul de Istorie şi Arheologie din Piatra-Neamţ, în prezenţa reprezentanţilor instituţiilor partenere.

Organizarea expoziţiei nu ar fi fost posibilă fără colaborarea cu prestigioase instituţii muzeale din ţară: Muzeul Naţional de Istorie a României, Complexul Muzeal Naţional „Moldova” Iaşi, Muzeul Municipiului Bucureşti, Muzeul Naţional Cotroceni, Muzeul Naţional Peleş, Muzeul Naţional al Literaturii Române Iaşi, Muzeul Bucovinei, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galaţi, Muzeul Judeţean „Ştefan cel Mare” Vaslui, Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău. Partener în realizarea acestui proiect a fost şi Serviciul Judeţean Neamţ al Arhivelor Naţionale.

Proiectul expoziţional pune laolaltă cele mai reprezentative bunuri culturale existente în colecţiile muzeale naţionale, bunuri ce au aparţinut soţiei domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Pot fi admirate tronul domnesc, sigiliile Doamnei, portretul Elenei Cuza, realizat de Theodor Aman în octombrie 1863, pentru Azilul „Elena Doamna”, cărţi şi partituri muzicale dedicate Principesei Domnitoare a Principatelor Unite, scrisori, obiecte de artă decorativă provenite din reşedinţele familiei princiare. Un segment expoziţional important atrage atenţia asupra strânsei legături pe care Elena Cuza a avut-o cu oraşul Piatra-Neamţ, în ultima perioadă a vieţii sale.

Expoziţia poate fi vizitată până luni, 10 iunie 2019.

Dr. Mihaela-Cristina VERZEA,
director ştiinţific al Complexului Muzeal Judeţean Neamţ

Excelsior!

Una dintre problemele foarte importante ale sociologiei vârstelor este/ar trebui să fie locul şi influenţa liderilor de grup în orientarea vieţii şi mentalităţii colectivităţilor de copii şi adolescenţi.

La modul empiric, mi-am pus această problemă demult, în anii de liceu, observând un fenomen care se petrecea în jurul meu încă din clasele gimnaziale. Am descoperit atunci, cu oarecare mirare, existenţa liderilor în colectivele de elevi ai liceului „Petru Rareş". Nu totdeauna aceşti lideri erau şi premianţii claselor, dar ei excelau prin iniţiativă vie şi inteligenţă superioară, oferind modele de urmat.

Mult mai târziu, când eram profesor, am înţeles în plus cât de periculoasă este prestaţia unui lider cu moralitate discutabilă, în stare să pervertească sufletele adolescenţilor din jurul său. Din fericire, făcusem parte dintr-un grup de adolescenţi al cărui lider merita toate laudele, atunci şi mai târziu.

Concret, încetul cu încetul, unul dintre premianţii clasei mele gimnaziale, Romeo Findrihan, devenea liderul nostru, necontestat şi urmat cu credinţă.

Făcea Romică ciclism; imediat apăreau în jurul lui câţiva biciclişti, norocoşii care aveau prin curţi asemenea vehicule uitate de părinţi. Îl pasionau pe Romică drumeţiile; îndată au devenit montaniarzi o samă de colegi. Descoperise Romică deliciile cuprinse în „Cartea Oltului"; curând, existând un singur exemplar din cartea lui Geo Bogza la îndemână, am devenit amatori de citit în colectiv, cu voce tare, seara târziu, până ce s-au epuizat paginile de lectură.

Credinţa adolescentină faţă de lider, spontană şi necontrolată critic, se manifestă prin tendinţa de a-l imita deplin, mai cu seamă în comportamentul din afara şcolii.

Anii treceau, iar trăsăturile noastre psihice, caracteristice vârstei, intrau tot mai mult în conflict cu vechea stare de imitare necenzurată.

Fără să înţeleg prea bine cum şi de ce, am băgat totuşi de seamă că, odată cu trecerea timpului, „fanii" lui Romică se împuţinau şi că grupul restrâns, rămas cât de cât credincios vechilor relaţii, răspundea tot mai greu tendinţei de unitate. Şi, fiindcă îl preţuiam mult pe colegul şi prietenul meu, evident, cel mai inteligent dintre noi, în stare să facă multe lucruri la care ceilalţi nu îndrăzneam să aspirăm, i-am atras atenţia că, probabil, curând va rămâne singur.

El a înţeles imediat observaţiile mele, adăugate la ale lui, şi a avut capacitatea de a salva peste timp, până la capătul vieţii sale, amiciţia grupului nostru, care nu se mai baza pe admiraţie şi imitare, ci pe relaţii de egalitate între camarazi maturi.

În anii 1948-50, între prietenii lui Romeo Findrihan s-a născut o echipă restrânsă care, la sugestia ispititoare a liderului, şi-a propus şi a realizat O PREMIERĂ MONDIALĂ în alpinism (Nu zâmbiţi, fiindcă aşa a fost!): – şi anume escaladarea stâncii PANAGHIA din Ceahlău, în ziua de 21 august 1950.

Nelu Adămoaia, Valerică Ardeleanu, Stejărel Cojoc, Romică Findrihan, Puiu Weimberg, Gică Ciubotaru, împreună cu mine, toţi colegi de clasă, am început antrenamentele uşoare, de acomodare cu stânca, încă din vara anului 1949, pe coastele abrupte, lipsite de arbori, ale Pietricicăi. Ne instruiam după un manual franţuzesc de alpinism, vechi şi obosit, dar încă util, căci altceva nu aveam la îndemână pentru însuşirea tehnicilor de căţărare, asigurare şi coborâre pe un abrupt de stâncă.

Dumneavoastră, cititorii din 2019 şi de mai târziu, cunoscători ai marilor escalade mondiale din ultimele trei sferturi de veac, începând cu cea a Everestului, din 29 mai 1953, şi terminând cu performanţele fantastice ale fostului rareşist Constantin/Ticu Lăcătuşu, primul român pe Everest, să nu priviţi cu ironie ceata noastră de adolescenţi, căci pe vremea aceea, acum aproape şaptezeci de ani, nu se putea vorbi de alpinism în Moldova, deci nici la Piatra-Neamţ.

Nu aveam deci nici o cunoştinţă tehnică în privinţa escaladelor! Eram nişte puştani şi inventam alpinismul după capul nostru, folosind funia de rufe în chip de coardă, şi pitoane rudimentare, convinşi că ideea lui Romică este fezabilă, cum a şi fost, şi merita înfruntarea oricărui pericol, chiar şi cel mai grav, căderea în gol de pe peretele de stâncă, de care ne-a ferit soarta.

Din grupul iniţial, în timpul antrenamentelor, au renunţat la practicarea nobilului sport câţiva colegi, din pricini temeinice. Nelu, Stejărel, Gică şi Puiu aveau alte treburi. Valerică a rămas să fie secund, Romică asumându-şi misiunea dificilă de cap de coardă pentru marea încercare ce avea să-i nemurească, în 21 august 1950 (relatată de mine, într-un registru voit romantic, în volumul „Freamătul luminii" – 1958/ „Bistriţă, apă vioară" – 2011).

Iată cum descrie Valerică Ardeleanu, alpinist sui generis, „cucerirea" Panaghiei, laconic, ingineresţe, într-o notă pe care mi-a trimis-o din România în februarie, anul acesta (2019):

«Într-o zi însorită din vara anului 1950, aproape de Probajeni, împreună cu Mihai Mancaş, am făcut o excursie pe Ceahlău. După vreo cinci zile, ne-au ajuns din urmă câţiva colegi, conduşi de Romică Findrihan.

Romică ne-a invitat, pe mine şi pe Stejărel Cojoc, să încercăm o escaladă pe Panaghia. Nu aveam nici pregătire temeinică în alpinism, nici materialele necesare, aşa că, după ce am examinat Panaghia de jur împrejur, am găsit în partea de nord a stâncii un horn care părea abordabil.

Romică ne-a făcut un instructaj scurt despre cum să lucrăm cu mâinile, picioarele şi spatele între pereţii hornului, adică să practicăm pentru prima oară în viaţa noastră ramonajul alpin.

A urcat întâi Romică, vreo zece metri. Stejărel, după două-trei încercări, a renunţat, convins că nu-i de el ramonajul. Apoi am urcat şi eu vreo opt metri; dar, simţind că e peste puterile mele, am renunţat la rândul meu.

După acest eşec, Romică, deloc dezarmat de întâmplare, a propus să venim peste o săptămână-două, pregătiţi cum trebuie, având la noi şi coardă, şi pitoane, şi ciocane, şi espadrile, şi carabiniere.

Eu nu ştiam decât din desenele văzute în cartea amintită ce-s alea pitoane, carabiniere şi celelalte. Romică mi-a cerut să fac eu pitoanele, în fierăria tatălui meu. Aşa ceva era exclus! Cum să-i spun eu tatei că am de gând să mă caţăr pe stânci?! Miar fi tras o bătaie, să mă lehămetească pentru totdeauna de alpinism.

După câteva zile, Mihai Mancaş a găsit soluţia salvatoare. Ne-am dus la fierăria lui Ion Mihuţ din Dobreni, unde, împreună cu meşterul fierar, eu, având o oarecare pricepere dobândită de acasă, am confecţionat vreo douăzeci de pitoane rudimentare. Carabinierele, fără de care pitoanele erau inutile, ne-au fost dăruite de un ofiţer al pompierilor pietreni.

Coarda principală am „rezolvat-o" luând pe furiş de acasă o funie de rufe, împletită din cânepă, nouă şi trainică. Mihai Mancaş sclipuise, la rândul lui, o funie similară din gospodăria părintească, pe post de coardă de rezervă.

După două săptămâni frumoase, de vară, în 21 august 1950, înarmaţi cu toate ustensilele necesare escaladei şi având un grup numeros de spectatori după noi – căci ni se mai alăturaseră şi câteva colege, în frunte cu franţuzoaica Dedè Chombreuil – am purces la asaltul Panaghiei.

Romică, mai pregătit în materie de alpinism, măcar teoretic, trebuia să fie cap de coardă; eu eram secundul care-l asigura în caz de cădere.

Urcăm la coardă simplă. Bate el primul piton, pune carabiniera prin urechea pitonului, apoi trece coarda prin carabinieră.

Treaba asta trebuia făcută de vreo patruzeci de ori. Iar noi dispuneam doar de douăzeci de pitoane, aşa că era nevoie să le recuperăm din mers pe cele necesare, de jos în sus.

Primele pitoane au mers relativ repede; însă, cu cât urcam, cu atâta eram noi mai obosiţi şi găseam mai greu fisuri în stâncă, pentru a fixa bucăţile de fier plat.

După vreo douăzeci de metri de urcuş, capul de coardă nu mai reuşea să bată repede următorul piton. Ghinionul era că pe mine m-a prins situaţia critică într-o poziţie foarte incomodă. Aveam priză la stâncă numai pe un picior şi, după vreo câteva minute, piciorul a început să-mi tremure. Nu puteam nici să urc, nici să cobor, şi mă gândeam cu năduf: „Dracu m-a pus să-l secondez pe Romică?"

În sfârşit, după nişte minute care nu se mai terminau, Romică a reuşit să bată pitonul; şi m-am simţit uşurat. Am putut să-mi schimb imediat poziţia şi să reluăm urcuşul…

…Şi tot aşa, am reuşit, după vreo oră şi jumătate, să ajungem pe platoaşul din vârful Panaghiei, între jnepenii pitici.

Priveliştea, de sus, era fascinantă. Aş fi vrut să mă arunc în gol şi să planez ca o pasăre pe deasupra dealurilor. Noroc că mi-a venit mintea la loc!

Am băgat de seamă abia atunci că nu aveam drapel, pentru a-l planta, legat de jnepeni, ca semn al biruinţei. (Şi, cum Romică purta în jurul gâtului un batic împrumutat de la Dedè, acela fu înlocuitorul drapelului, rămânând acolo, sus, semeţ, până ce vântul vrăjmaş l-a zdrenţuit, ca învăţătură despre durata gloriilor omeneşti – am adăugat eu la textul lui Valerică.)

Urma acum să coborâm. Romică a coborât primul, în rapel; iar eu îl asiguram. Pe urmă, am coborât eu, dar pe mine n-avea cine să mă mai asigure în caz de smulgere a pitonului de care era prinsă în carabinieră funia cea de cânepă. Aveam oarece emoţii, dar şi stăpânire de sine.

Colegii care urmăriseră urcuşul nostru, cât am fost noi sus l-au chemat şi pe cabanierul de la Dochia, eternul nea Ghiţă Baciu, să fie martor al ascensiunii noastre; însă el a spus că nu-i vine să vadă „nişte copii smintiţi care vor să-şi rupă gâtul."

În semn de preţuire a faptului temerar săvârşit de nişte „copii smintiţi", după câţiva ani s-a fixat pe stâncă, la poalele Panaghiei, o placă de metal pe care stau scrise pentru totdeauna cele două nume – Romeo Findrihan şi Valerică Ardeleanu – şi data primei escalade pe legendara stâncă a Ceahlăului – 21 august 1950.

Mihai-Emilian MANCAŞ

(*continuare în numărul viitor*)

Lăsaţi şcoala în pace!

Cu multe cincinale în urmă zicerea „şcolit în România” avea mare ecou. Însemna automat ştiinţă de carte temeinic însuşită de către învăţăceii din bănci. Olimpicii români săvârşeau adevărate fapte de bravură la marile confruntări internaţionale de matematică, fizică, chimie... eram „tari” dom’le! Tari! Nu prea aveam adversari. Explicaţii? La acele vremuri şcoala era şcoală şi învăţătorul se numea Dl. Trandafir. Şcoala se afla în fruntea listei de priorităţi, iar politicienii aşa ticăloşi cum erau, se gândeau şi la viitorul ţării. Şi ca să nu credeţi că vorbesc în vânt, vă ofer spre analiză soarta unui sat de gospodari de pe malul stâng al Bistriţei, comuna Săvineşti. De aici, din vatra satului s-au ridicat prin muncă şi învăţătură oameni mari, domni adevăraţi. Citeşte: învăţători, profesori, ingineri, doctori, inspectori şcolari, generali... căutaţi-i la Colegiul Naţional „Petru Rareş”, la Spitalul de Urgenţe Neamţ, la Inspectoratul Şcolar Neamţ, în structurile Armatei Române. Numele: Tănase, Lazăr, Lăcătuşu, Dumitrache, Vasâlca... sunt arhicunoscute. Numele acestor oameni s-au acoperit de glorie contemporană.

Şi pentru că la români o minune ţine doar trei zile, a venit Revoluţia din decembrie ’89 şi complicata maşină a şcolii româneşti s-a defectat. La ce bun atâta carte? S-a aplicat Legea lu Murphy: „când ceva merge bine, trebuie făcut să meargă prost”. Şi aşa s-a procedat. Mai marii învăţământului românesc au împrumutat de la naţiile înaintate cele mai sclipitoare şi făţoase reforme. Şi cum pe vremea comunizării sovietice repetam la unison cuvintele lui Lenin: „Învăţaţi, învăţaţi, învăţaţi!”, când au venit yankeii l-am admirat pe Bill Clinton şi al lui saxofon. Deci am acceptat modelul american, cine nu doreşte să prospere ca ei? Numai că sistemul celor de peste ocean nu seamănă cu al nostru. În SUA nu există Ministerul Învăţământului, nici inspectorate şcolare judeţene, nici inspectori. Deci sistemul american n-a putut fi omologat în România. Ar dispărea prea multe posturi din schemă. E drept, posturi minore, considerate de unii capitale. Şi atunci, am împrumutat ce s-a putut, autobuzele galbene cu care elevii de la Agârcia-Neamţ, merg la Vaduri. Nici legislaţia celor două şcoli nu seamănă. La americani, la trei ore de chiul te exmatriculează, la noi la 40 de absenţe. Trai neneacă! Şcolile de peste ocean sunt super-computerizate, hiperdotate, iar copii cu handicap beneficiază de îndrumare individualizată şi profesori speciali. La noi e, cum ştiţi. Mă tem că, adoptând la repezeală un sistem străin, fără a dispune de necesarul unui suport financiar, vom izbuti doar să întronăm o bulibăşeală generală de învăţământ românesc, aşa cum a ieşit. Dacă domnul ex-ministru, Marga, ne îngăduie o sugestie, iat-o: s-o luăm mai încet cu yankeii. Nu de alta, dar există primejdia să azvârlim odată cu apa şi copilul din copaie.

Şi cum şcoala românească se tot reformează de vreo trei decenii cu mânie proletară, a cam ostenit sărmana. Ar vrea şi ea să se odihnească o ţâră pe o bancă, la umbră, ca bătrâna împovărată de ani. E sătulă de tot felul de sfaturi, indicaţii şi direcţii aiuristice. Am reformat industria şi agricultura, am reformat societatea şi clasa politică, am reformat tot, tot, tot. Până se va alege praful de toţi şi de toate. E timpul să lăsăm şcoala în pace. Copiii, dascălii şi părinţii au obosit. Le ajunge zbuciumul celor 30 de ani de reforme. Lăsaţi-i să citească în linişte poveştile lui Creangă. Nu mai reformaţi şcoala. Apostolii neamului nostru ştiu ce înseamnă adevărata carte. Parol!

Dumitru RUSU

Cercul pedagogic al profesorilor de limba franceză, la Biblioteca Judeţeană

Biblioteca Judeţeană „G.T. Kirileanu” Neamţ a găzduit, marţi, 2 aprilie 2019, Cercul pedagogic al profesorilor de limba franceză, la care au participat cadre didactice de specialitate din liceele din Piatra-Neamţ şi Roznov.

Prima parte a întâlnirii a avut ca temă „Învăţarea limbii franceze prin publicitate”, un aspect nou propus pentru procesul didactic de către profesor Oana-Raluca Hizan de la Colegiul Naţional „Calistrat Hogaş” Piatra-Neamţ, în scopul dezvoltării interesului pentru limba franceză în rândul elevilor. Tema activităţii a fost ilustrată printr-o expoziţie de afişe reprezentând atracţii turistice din diferite regiuni ale Franţei, realizate, în concepţie proprie, de elevii Colegiului „Calistrat Hogaş”.

Întâlnirea profesională a continuat, în partea a doua, cu prezentarea doamnei profesoare dr. Cristina Grigori, de la Colegiul Naţional „Petru Rareş” Piatra-Neamţ, referitoare la cursul online pentru profesorii de limba franceză oferit de Centrul CAVILAM din Vichy-Franţa şi la noile oferte de lectură, pe suport electronic, ale Asociaţiei Adiflor din Roanne. De asemenea, doamna profesoară Loredana Mitrea, de la acelaşi colegiu, a prezentat aspecte dintr-un schimb de experienţă realizat între elevi de la Colegiul „Petru Rareş” Piatra-Neamţ şi elevii Liceului „Antoine de Saint-Exupéry” din Saint-Raphaël, Franţa, cu prilejul vizitei liceenilor pietreni în localitatea franceză, în cadrul unui proiect de înfrăţire între cele două unităţi de învăţământ.

Cercul pedagogic al profesorilor de limba franceză a avut loc la Filiala de carte străină a Bibliotecii Judeţene, sub semnul creativităţii, al inovaţiei şi al bucuriei în abordarea şi desfăşurarea procesului didactic de predare şi învăţare a limbii franceze.

Violeta MOŞU

Sumar

Vasile BAGHIU – *NOTE DE TRECERE: Controalele trec, realitatea rămâne* (pag. 24)
Gianina BURUIANĂ – *Sub semnul triplei sărbători* (pag. 1, 2, 3) * *Pictorul Dinu Huminiuc sau artistul ca o taină* (pag. 10-11) * *Din pleiada profesorilor de aur: DOREL HARALAMB, Colegiul Naţional „Petru Rareş”* (pag. 16)
Carlos CELDRÁN – *Mesaj de Ziua Mondială a Teatrului* (pag. 10-11)
Ana CIMPOEŞU – *Schimb de experienţă şi de bune practici la Piatra-Neamţ ● Dialog simplu şi eficient între sindicaliştii de pe ambele maluri ale Prutului* (pag. 13)
Silvia CORLĂTEANU-GRANCIUC – „*Anul astral al românilor*”, *după Centenar* (pag. 8-9)
Marcela-Rodica COSTACHE – *La ce sunt bune cărţile? ● 23 Aprilie – Ziua Bibliotecarului* (pag. 6)
Daniel DIEACONU – *Generalii „frontului de acasă” – Olga Mavrocordat-Sturdza* (pag. 20-21)
Ghenadie DONOS – *Sub semnul triplei sărbători* (pag. 4)
Mihai FLOROAIA – *O istorie analitică a evoluţiei Liturghiei creştine* (pag. 15) * *Abordarea educaţiei interculturale din perspectivă creştină* (pag. 18-19)
Maria HAREA – *PRO MEMORIA: Ion Aldea-Teodorovici ● 65 de ani de la naştere* (pag. 8)
Alexandrina-Camelia şi Mihai-Emilian MANCAŞ – *APOSTOLUL XX – Scrisoare din Franţa* (pag. 20)
Mihai-Emilian MANCAŞ – *Excelsior!* (pag. 22)
Violeta MOŞU – *INFOCULT* (pag. 2, 3, 4, 5, 6, 7) * *Pictorul Lucian Gogu-Craiu prezintă „Broken Glass Explosion”* (pag. 11) * *Cercul pedagogic al profesorilor de limba franceză, la Biblioteca Judeţeană* (pag. 23)
Niculina NIŢĂ – *Paşi pentru unire prin „Cunoaşte-ţi ţara!”* (pag. 13)
Alina PAMFIL – *Cu subiect şi predicat!* (pag. 12)
Tamara PERETEATCU – *PRO MEMORIA: Tudor Chiriac ● 70 de ani de la naştere* (pag. 9)
Red. – *CALENDAR - aprilie 2019* (pag. 5) * *Ziua mondială a cărţii şi a dreptului de autor* (pag. 6) * *CALENDAR - mai 2019* (pag. 15) * *Triumful Moromeţilor ● Câştigătorii Premiilor Gopo, 2019* (pag. 24)
Leonard ROTARU – *Oraşul şi mitul* (pag. 12)
Dumitru RUSU – *Lăsaţi şcoala în pace!* (pag. 23)
Rodica SOLOVEI – *Elena Alistar: model de verticalitate şi conştiinţă naţională* (pag. 7)
Magdalena Livioara TODIRESEI – *Using E-Learning – curs de perfecţionare în Praga* (pag. 19)
Constantin TOMŞA – *Cărţile profesorilor noştri - Alexandru C. Ionescu: Povestiri din alte timpuri* (pag. 14) * *Rememorări nemţene - aprilie 2019* (pag. 14, 15, 16, 17, 18, 19)
Mihaela-Cristina VERZEA – *Expoziţie-eveniment: „Elena Cuza. Doamna Unirii (1825-1909)”, la Muzeul de Istorie din Piatra-Neamţ* (pag. 21)
R. VULTURESCU – *Conferinţă naţională la Orhei: Uniţi pentru educaţie de calitate* (pag. 13)
Mircea ZAHARIA – *Retuşuri de primăvară ● Interviu cu dl. Gabriel Ploscă, preşedintele sindicatului din învăţământ Neamţ* (pag. 1-5)

NOTE DE TRECERE

Controalele trec, realitatea rămâne

Se vorbeşte mai mult în ultimul timp despre control. De fapt, termenul a revenit după decenii în care obiceiul faimoaselor controale „de la centru” părea să fi fost uitat. Se pare însă că din când în când unele cutume vechi reînvie tocmai pentru a ne aminti că nimic nu garantează nimic niciodată. Sigur, fenomenul are explicaţiile lui şi ar merita, poate, explorări mai amănunţite, pentru că ţine de ce fel de societate vrem să devenim, însă, fireşte, aici voi încerca doar o semnalare.

Se spune, de exemplu, în unele ştiri de presă, că doamna ministru a sănătăţii a făcut un control inopinat la nu ştiu ce spital şi a găsit acolo multe nereguli. Extraordinar! E ca şi cum dumneaei ar fi venit acum ca de pe altă planetă, nu ar fi ştiut cum stau cu adevărat lucrurile în sănătate şi ar fi constatat (cu uimire, fireşte, şi chiar cu ocazia acestui control) lipsurile, problemele, corupţia şi aşa mai departe. Însă controlul a fost, nu încape îndoială, unul foarte, foarte exigent.

La fel, în presa locală şi printre cadrele didactice circulă povestea conform căreia inspectorii de specialitate din învăţământ au început o serie de controale la şcolile sanitare postliceale în urma faptului că într-o ţară din Vest ar fi fost descoperite mai multe asistente medicale din România având diplome false iar autorităţile române ar fi fost atenţionate pe acest subiect. Nemaipomenit! Lucrurile mergeau perfect în învăţământul sanitar, iar inspectorii trebuiau să aştepte această situaţie ca să pornească nişte „controale”. Controale care, la fel, se anunţă foarte drastice, desigur.

Să ne înţelegem. Verificarea respectării unor standarde într-un domeniu este necesară, dar nu la acest aspect mă refer aici. Este vorba despre obiceiul şi preferinţa instituţiilor statului de a lucra „hei-rupist”, pe sistemul relaţiilor de putere şi de a căuta mai degrabă „un vinovat” decât de a identifica din timp problemele şi a găsi, împreună cu cei implicaţi, soluţii.

Niciun control nu a rezolvat cu adevărat vreodată ceva. Se obţine o „recunoaştere” a greşelilor din partea celor verificaţi, poate se fac şi unele destituiri, dar de obicei problema rămâne, se amplifică şi devine un veşnic motiv de stagnare şi nemulţumire.

Dacă sunt pe ideea unei colaborări în a rezolva ce este de rezolvat, controalele şi inspecţiile au rost şi sens, dar dacă merg pe false cauze şi mai ales pe intimidare şi frică, atunci ne aflăm într-o societate care nu are de a face prea mult cu democraţia reală şi civilizaţia, ci mai curând cu ipocrizia, aflarea în treabă, autoritarismul, aspecte care făceau parte nu demult din viaţa noastră de zi cu zi şi pe care pretindem că am vrea să le lăsăm în urmă.

Prof. psih. Vasile BAGHIU

APOSTOLUL XX – Scrisoare din Franţa

24 mart. 2019, 18:44

Acum,
că flăcăul a trecut în anul douăzeci şi unu al frumoasei sale vârste,
noi îi urăm noroc, cel puţin cât a avut până azi, viaţă lungă, până la adâncă şi depărtată bătrâneţe glorioasă în presa românească!

Aşişderea,
îi urăm sănătate, voie bună, colaboratori numeroşi, temeinici şi cu bun condei de la muze, celui care de două decenii osteneşte pentru a bucura inimile noastre, domnului Mircea Zaharia, redactorul-şef al revistei „Apostolul”!

Tragem nădejde că viitorul va fi al celor care gândesc temeinic şi scriu despre ce gândesc. Le urăm viaţă lungă, condei sprinten şi poftă de scris!

Câte zile ne va da Cel de Sus, rămânem alături de redacţia revistei, neuitând că, de Dincolo, ne veghează Mihai Avădanei, Constantin Luchian, Mihai Cojocaru, Constantin Cojocaru şi alţi făuritori şi colaboratori la prima serie a revistei, plecaţi la luminos drum din Dobrenii de Neamţ.

Prof. Alexandrina-Camelia şi Mihai-Emilian MANCAŞ

Triumful *Moromeţilor*

• Câştigătorii Premiilor Gopo, 2019

Supranumite „Oscarurile româneşti”, **Premiile Gopo, 2019** au fost înmânate pe 19 martie, într-un cadru fastuos, la Teatrul Naţional din Bucureşti. După modelul celebrelor gale din cinematografia europeană – Goya, Cesar sau BAFTA – Premiile Gopo au recompensat performanţele cineaştilor români pentru anul 2018. La cea de-a 13-a ediţie a Galei, cel mai important eveniment al cinematografiei româneşti, la evenimentul decernării premiilor au participat peste 1.000 de invitaţi.

Pentru desemnarea nominalizărilor acestei ediţii, juriul a luat în considerare 19 lungmetraje româneşti lansate în cinematografe în 2018.

Moromeţii 2, filmul cu cele mai multe nominalizări la Premiile Gopo 2019, şi-a adjudecat nouă trofee: **Cel mai bun film,** Cea mai bună **imagine** (Vivi Drăgan Vasile), Cel mai bun **montaj** (Dana Bunescu şi Alexandra Gulea), Cel mai bun **sunet** (Dana Bunescu, Cristinel Şirli, Constantin Fleancu), Cele mai bune **decoruri** (Cristian Niculescu), Cele mai bune **costume** (Dana Păpăruz), Cel mai bun **machiaj** şi cea mai bună **coafură** (Dana Roşeanu, Iulia Roşeanu, Domnica Bodogan), acordat de MAC Cosmetics, şi **Tânără Speranţă** (Iosif Paştina). De asemenea, **Premiul Publicul**, acordat producţiilor autohtone cu cel mai mare succes la box-office în 2018, a fost anul acesta adjudecat de Moromeţii 2, în regia lui Stere Gulea.

Pororoca, filmul lui Constantin Popescu, a câştigat trei trofee Gopo: Cel mai bun **regizor**, Cel mai bun **actor într-un rol principal** (Bogdan Dumitrache) şi Cea mai bună **actriţă într-un rol secundar** (Iulia Lumânare).

Îmi este indiferent dacă în istorie vom intra ca barbari a câştigat trofeul Gopo pentru Cel mai bun **scenariu** (Radu Jude), premiul pentru Cel mai bun **actor într-un rol secundar** (Alexandru Dabija).

Cosmina Stratan (Dragoste 1. Câine) a câştigat premiul pentru Cea mai bună **actriţă într-un rol principal**, în timp ce trofeul pentru Cea mai bună **muzică originală** a fost adjudecat de **Massimiliano Nardulli** pentru Charleston. Soldaţii. **Poveste din Ferentari**, în regia Ivanei Mladenovic, a câştigat trofeul pentru Cel mai bun **film de debut.**

Momente memorabile pe covorul roşu, dar şi în cadrul Galei, au fost prilejuite de actorii **Ileana Stana Ionescu**, omagiată cu Premiul Gopo pentru Întreaga Carieră, **Constantin Dinulescu**, căruia i-a fost acordat Premiul pentru Întreaga Activitate, şi **Dan Chişu**, care a primit un premiu special pentru susţinerea şi încurajarea producţiei de film independent. Gala Premiilor Gopo 2019 – ediţia a 13-a a fost organizată de Asociaţia pentru Promovarea Filmului Românesc împreună cu Asociaţia Film şi Cultură Urbană, cu sprijinul Centrului Naţional al Cinematografiei, DACIN SARA şi Babel Communications. Co-organizatori: Primăria Capitalei şi Centrul Cultural Expo Arte. (***Red.***)

APOSTOLUL – revistă a cadrelor didactice din judeţul Neamţ, serie nouă, apare prin colaborarea Sindicatului Învăţământ Neamţ, Asociaţiei Învăţătorilor din judeţul Neamţ (martie 1999) şi Federaţiei Sindicale a Educaţiei şi Ştiinţei din Republica Moldova (aprilie 2019)
FONDATORI ● noiembrie, 1934: C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, M. Stamate, I. Rafail, M. Avădanei ● **martie, 1999:** Florin Florescu, Ştefan Corneanu, Gheorghe Amaicei, Dumitriţa Vasilca
CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE: Gabriel PLOSCĂ – director general, Iosif COVASAN – director economic, Gheorghe AMAICEI, Liviu RUSU, Gabriela GRIGORE.
CONSILIUL DE REDACŢIE: *Mircea ZAHARIA – redactor-şef, Constantin TOMŞA – redactor-şef adjunct, Angelina BEGU – redactor-şef adjunct (Chişinău), Mihai FLOROAIA, Gianina BURUIANĂ, Violeta MOŞU, Dorel NEMŢEANU – DTP; Dorin DAVIDEANU – editor online.*
ISSN - 1582-3121
Redacţia şi administraţia: str. Petru Rareş nr. 24, Piatra Neamţ. Tel/fax: 0233.22.53.32
revista_apostolul@yahoo.com